

P III 3
1910.

СРПСКА НАРОДНА ПОЗОРИШНА ДРУЖИНА
НОВОМ САДУ
2003

У Новом Саду, у петак, 1. јануара 1910.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 1.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Никола.

Хвала Богу! Је ли да ми је страх био неоснован? Тереза, слатка моја Тереза! Једва ћемо једаред отворено исповедити своју љубав, једва ћеш једаред ти бити моја а ја твој! Знаш, да наши родитељи мрве једно друго, али је наша љубав јача и од најљуће мржње... Бернате, ти си ми искрен друг...

Јуштија (тужно).

О!

Никола (узме Јуштију за руку).

Ти си верно чувао тајну моје љубави... у тебе се могу поуздати...

Јуштија (мучно се увија).

О! о!

Никола.

Ти знаш, да се та љубав изједначила с мојим животом, знаш, да сам без те девојке пропао, знаш, да бих ње ради прошао кроза све паклене муке и да бих смојдио свакога, ко би ми стао на пут...

Јуштија.

Ајао!

Никола.

Ти ме дакле разумеш те се не ћеш чути, што сам тако узбуђен, тако нестрпљив. Где је Тереза? Обично сам је у ово доба налазио саму у овој соби. Где је сад? Знаш ли ти можда?

Јуштија (заборави се).

Само то знам, да...

Никола.

Шта? шта?

Јуштија (тргне се).

Да ништа не знам.

Никола.

Ех, што ми кушаш стрпљење? Знаш већ, шта ми ваља чинити. Сачекаћу Терезу у старом свом скровишту па ћу старим путем доћи до ње. Ој, ала ће то бити дивота! Пази, немој да ме издаш, хоћу да је изненадим (оде у дно до малих врата). Ова врата воде у банту, знам — свагда сам је онде чекао... Немој да ме одаш! (оде)

СЕДАМНАЕСТА ПОЈАВА.

Јуштија. (после) **Ана. Тереза.**

Јуштија.

Немој да ме одаш! Немој да ме одаш! Еј да зна, што не зна!... Али од кога би и могао дознати? Од кога? Па баш ево главом од мене... Мој дражајши паметни језик не ће седети с миром, док не избрбља... Више ни речи! Онемо сам.

Ана (с лева са Терезом).

Ходи, чедо моје! Док ти отац и муж нареде расточена кола, дотле ћу те ја спремити за пут... О, господине Јуштија... Од куд Ви?

(Наставиће се.)

„Задужбина цара Лазара“.

Задужбином Илије Милосављевића Коларца (1800. - 1878.) награђени спев Милорада П. Шапчанина (1841.—1895.) износи лепу слику из српске прошлости. Шапчанин је свом драмском спеву дао наслов: „Задужбина“ па под тим је насловом године 1893. изашао и штампан у Новом Саду издањем и штампом покојног Арсе Пајевића (1841.—1905.), но у нас се вазда даје као „Задужбина цара Лазара“.

Има пет одељака.

Први се одељак збива у царској дворници у Крушевцу. Цар Лазар посред својих доглавника и великаша а пред патријархом Јевремом изјављује свечано, да ће на реци Ресави саградити цркву, којој ће ударити темељ од сама олова а платна од мраморнога кама и покрити је сребром и жеженим златом, па повери ту градњу неимару Раду а Југовићима нареди, да исплаћују мајсторе и раднике.

Другом је одељку место околина манастира Раванице. Пустиник богомил подговара Југовиће, да украте радницима надницу. Стари Југ Богдан не допушта, да се и једном посленику закине ишта, но Југовићи сви, осим најмлађег Влајка, ипак реше, да снизе надницу.

И трећем се одељку радња збива близу манастира. Југ Богдан љуто замера Југовићима, што су и мимо његову вољу оштетили раднике, па их гони испред себе и забрањује им, да му икад више изађу на очи. У то дође Живко од Хомоља па ублажи старца Југ-Богдана а Југовићи потегну сабље на богомила, кога је Живко од Хомоља ухватио па га, везана о конопцу, довео.

Четврти се одељак дешава у царским дворима у Крушевцу. Царица Милица са својим кћерима и другим великим госпођама и госпођицама сирема свете утвари, да их приложе цркви нове цареве задужбине у Раваници. Дође и цар Лазар а пред њега пуге неимара Рада, који се цару пожали на неправду, коју му учинише Југовићи. Живко Хомољац, који се такођер нашао ту, правда Југовиће. У

то уђу Југовићи а у њихово име најстарији Дамњан призна цару, да су преступници. Сад тек Хомољац излази на среду с тим, да је Југовиће подговорио богомил. Уведу и овога а цар нареди, да богомил оде до Раванице па да онде сачека царев суд. Најзад се јави и стари Југ Богдан те се обрадује, кад чује, да је цар опростио Југовићима.

У петом одељку дочекује патријарх Јеврем цара Лазара и царицу Милицу пред капијом довршеног манастира Раванице па их благослови. Неимар Раде подноси цару кључеве манастирскога града и манастирске цркве а цар их преда игумну кир-Арсенију, који са иноцима запоје „Тебе Бога хвалим..“ Пошто се још и пустиник богомил покаје, пођу сви у манастирску цркву на литургију.

Први пут је „Задужбина цара Лазара“ у Новом Саду приказана била 12. јануара 1892. и одмах је за тим била поновљена 19. јануара. То је било још у старој позоришној згради на пијаци Ференца Деака. 4. фебруара 1895. је њом отворено позориште Дунђерскога а после тога се до сад давала још: 22. марта 1895., 24. маја 1898., на св. Јована и на св. Три Јерарха 1900., на Арханђелов дан 1901. и на св. Николу 1907. Цара Лазара је свих девет пута давао Лукић па даје га и вечерас. Исто тако и Ружић Југа Богдана, Марковић неимара Рада и Васиљевић пустиника богомила. Царицу Милицу је осам пута давала Софија Вујићка а једаред Тинка Лукићка, која ју даје и вечерас. Дамњана Југовића је осам пута давао Спасић а једаред Матејић, који га приказује и вечерас. Игумна кир-Арсенија давао је Добриновић шест пута, дваред Лука Поповић а једаред Крањчевић, који га даје и вечерас. Живко од Хомоља био је дваред у Добриновићевим, шест пута у Душановићевим рукама а једаред у Спасића, у којег је и вечерас. Влајка Југовића је триред приказала Јелена Весићева, шест пута Драга Спасићка а вечерас га даје Лепосава Нишлићка.

ЖИСТИЖИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Лепа Галатеја“, оперета у једном чину, либрето од Поли-Авријона, музика од Фр. пл. Супеја.)

За прексинаошњи приказ старе „Лепе Галатеје“ не може се без погодбе рећи, да је успео. Чак ни Лепосава Јовановићка није дала оно, што смо већ свикли да добијамо од ње. Напизанку није певала оном вервом, која је до сад била карактеристика њених сретних креација, а ни осталим својим бројевима није умела да загреје публику. Ту одиста стоји човек пред загонетком па не зна, шта да мисли. Лепосава Јовановићка иначе, кад хоће, може песмом и игром да фасцинира па било је прилике, где је и у колоратури умела да брилира. А што да Галатеја буде у томе изнимка? Лепршавом, сребрном сопрану Данице Матејићке окорно се опире Ганимедова, за тежак, железан алт скројена партија. Наравно да су онда и куплети о Грцима остали без ефекта а у дуету, терцету и квартету није певачица добила маха, да гласу даде примерену боју. Ни Крањчевић није био онакав Пигмалијон, каква би човек с пуним правом смео од њега очекивати. Овом је приликом — први пут, од како знам Крањчевића — његов тенор звонио некако стиснуто, јемачно с тога, што се певач сувише испомагао нешцем, које се онда испречивало гласу. Те тако је и лепа молитва Венери остала без аплауза. А данашњи управитељ српске народне позоришне дружине, који је давао Миду, као да је и сувише сумњиво отежао, а да би могао више окретно играти и лако певати журајивога ентузијасту ружеја.

Цврчак, рчак и Грци не могу шта силом, што им у наглашеном слогу доминира повокаљен консонанат, који се са дугом нотом покика, чим се сретну. И иначе би превод Поли-Авријонова либрета могао поднети оштру ревизију, ма само и ради тога, да се нагласак размести, камо треба.

Г.

„Кад човек стари“, драмска ђеретарија у једном чину, немачки написао Оскар Блументал, превео др. Бура Трифковић.)

Лепа стљарка по себи, а уз то и приказана лепо, забави угодно те човек и не осети, да је у томе минуло пола сахата. Одлична трифолија: Милка Марковићка, Ружић и Спасић, надмеће се, које ће јасније, које верније дати израза пишчевим духовитим крилатим сентенцијама и опаскама. И све би било лепо и не би било ни клете замерке, кад би Спасић могао и ликом, као и жаром у речима, изазвати илузију, е је Гастон младошћу и гиздавошћу опчино мазну пробирачицу. Не бих то спомињао — та деликатна је то ствар! — да не знам, како баш Спасић од свег срца радо уступа млађима улоге, за које мисли, да већ више нису за њега. Неправо чини свако, ма ко то био, ко му у овом случају не да, да буде онај стари Спасић широких груди.

Тешко се даје замислити, да би грофица Бландина у свој салон пуштала тако ни мало рококо одевену шамбријеру, као што је била прексинаошња Тоанона.

Г.

„Муж пред врати“, оперета у једном чину, либрето написали М. Делакур и Л. Моран, превео Никола Ј. Мариновић, музика од Жака Офенбаха.)

Што Лепосава Јовановићка, Даница Матејићка и Крањчевић нису могли да даду Супеју, оберучке су пружили Офенбаху, као старом знанцу, који им је већ „Женидбом при фењерима“ дао прилике, да испевају себи симпатију новосадске публике. Лепосава Јовановићка је ту тек право била у свом елементу те је пустила узде оном ђаволану, оном немирку, који тек излети из њена живахнога темперамента па врелим својим дахом крави и топи ледене санте крутој неслагоди. Уз њу и с њом је Даница Матејићка и певала мило и глумила живо а Крањчевић је њима двома био допуњач, да бољега нису могле пожелети.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

46. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у петак, 1. (14.) јануара 1910.

👉 ОВДЕ ПО ДЕСЕТИ ПУТ 👈

ЗАДУЖБИНА ЦАРА ЛАЗАРА.

Слика из српске прошлости у пет чинова, с певањем, написао Милорад П. Шалчанин. Музика од Хуга Дубека. — Редитељ: Марковић.

СОСОВЕ:

Цар Лазар — — — Лукић	Влајко Југовић — — — Л. Нишлићка
Царица Милица — — — Т. Лукићка	Патријарх Јеврем — — — Спиридоновић
Високи Стеван — — — М. Јосићева	Кир Арсеније, игуман — — — Краљчевић
Вукосава Обилићка — — — Д. Матејићка	Милош Обилић — — — Антонијевић
Мара Бранковићка — — — Д. Васиљевићка	Вук Бранковић — — — Динић
Југ Болдан — — — Ружић	Живко Хомољац — — — Спасић
Дамњан Југовић — — — Матејић	Раде неимар — — — Марковић
Миљко Југовић — — — Николић	Голубан — — — О. Освалдова
Бошко Југовић — — — Савић	Пустиник — — — Васиљевић
Огњан Југовић — — — Виловац	Драга, златар — — — Стефановић
Војин Југовић — — — Маџарић	

Војводе, властела, дворкиће, сараори.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а у вече од седам сахата на позоришној благајни.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 2

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Изази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

„Бабино лето“.

У кућу старог богатог нежење Бриквиља долази тобожња синовица његове газдарице а управо жена његова нећака Ноела, умна и симпатична Адријена. Она је дошла под кривом фирмом у дом, да одбровољи старог Бриквиља, који се љути на свог нећака, јер се против његове воље оженио ћерком сиромашна тапетара, коју он не познаје. Млада женица, у споразуму са газдарицом Лебретовицом, намести све тако, да постане врло омиљена старом Бриквиљу, који не ће ни да чује, да она остави његов дом. Кад се већ мислило, да је терен приправљен, ето и Бриквиљева нећака Ноела, али њему није тако лако, да одбровољи старца, који и не слуги, да је Адријена његова жена. Старац се на њу привикао тако, да је, мислећи, е није удата, запроси за жењу, само да увек остане код

њего. Сад се све објасни. Старац се мало стиди и љути, али најпосле опрости нећаку и његовој жени те они остају код њега у кући.

Тако је Јован Храниловић у 13. броју „Позоришта“ од године 1905. исприповедио садржину малој француској шали, којој је у хрватском преводу Никола Андрић дао наслов „Бабино лето“. Ту су шалу написали: Анри Мејак и Лидовик Халеви — обојица су, међу осталим, заједно написали и комад, по којем је израђен либрето за „Сленог миша“, те су обојица споменути у 26. броју „Новог Позоришта“ од године 1909. — а шала је та у Новом Саду до сад давана само једаред, и то на појутарје св. Саве године 1905. Онда су главне четири улоге биле у истим рукама, у којима су и вечерас.

„Љубавно писмо“.

У кући лечника Видића држи свако, па и слуга, своју сијесту после обода. Само се не спава докторовој сестри Евици, јер је тога дана чекала свог љубавника Милана. Он је у писму обећао, да ће доћи у шест часова у посету а Евица употребљава кућевну тишину, да га љубавним писамцем приволи, да дође један час раније. Слуга Јован, који спава у најлепшој наслончасти и у господинову спаваћем капуту, мора да устане па да однесе писмо Милану, и то наравно за награду. Али како ова награда не беше одвећ велика, весели

Јован, метнувши писмо у џеп, мисли, да се писмо не ће закаснити, ако још мало отпочине. Међу тим зазвони у другој соби, а Јован у страху, да ће га господин затећи у својој одећи, скине је и заборави на писмо у џепу. Док Видић облачи свој спаваћи капут, долази му у посету адвокат Дражић с молбом, да врати једно љубавно писмо, које беше добио од једне жене, док није био ожењен. Видић се примио те пријатељске услуге тим пре, што је кућевни лечник исте заљубљене госпе, али баш у тренутку, кад хтеде да запе-

чати то писмо, изненади га његова млада жена Марија. Збуњени муж подстиче сумњу у младој жени, која је прилично склоњена на љубомору, али добри савети разгале мало ту сумњу. Међу тим Видића, на Маријину вељу жалост, нагло опет одзове једна болесница. У младој се жени с нова појављује сумња, што њена Васу зову само жене, па тој сумњи наравно следује претресање џепова. Љубавно је писмо у Маријиној руци, али чије? Ту преклиње нека Евица свога безименог љубавника, да дође што пре. Ха, невернице, дакле ипак! Марија плаче. У то долази Дражићева жена Софија. Она се смеје Марији па јој вели, да су сви мужеви такви. Кад по Софију дође њен муж па кад чује, да је реч о неком љубавном писму, а он стане делекати: „Хајде, жено, кући!“ Но Софија не ће, јер је рада, да дочека Видића, да види, шта ће бити међу њиме и Маријом. На категоричну интерпелацију своје жене одговори Видић, да је то писмо Дражићево. Сад се распали Софија а Дражића пробије трострук зној, но наједаред одахне, кад чује, да је на писму потписана нека Евица. „Каква је то Евица?“ грми срдита жена а збуњени муж не зна за другу, до ли за ону, која је најближа, за Видићеву сестру. Девојка долази на испит, на којем наравно пропада, кад је испитују две љубоморне жене. Евица пориче, али заман. У писму стоји, да ће љубавник доћи у шест часова. Треба дакле причекати још који тренутак па ће се ствар решити. Сад тек не зна доктор и пријатељ му, у чему је управо ствар. Међу тим куцне шест часова, врата се отварају а Милан улази у собу. Жене се смеју грохотом, девојка плаче, љубавник се снебива а мужеви питају један другог, шта то све значи. Жене су истина задовољне, што им је Миланов долазак разгнао сваку сумњу, али мужеви знају, да у другом џепу спаваћег капута има још

опасно писмо, па стапу претресати џепове на спаваћем капуту. Ха, ево га! Писмо се, док длан о длан, створи у Дражићеву џепу а жене, гледећи из прикрајка, смеју се, што мужеви хоће да их варају. Ствар се сврши лепо тиме, што Милан у Видића запроси Евицу а Видић му је обећа.

Ето тако је од прилике Лаза Костић у 50. броју „Позоришта“ од године 1873. исприповедио фабулу Трифковићева „Љубавног писма“.

„Љубавно је писмо“ у Новом Саду први пут било приказано 8. децембра 1873. Приказано је за тим још: 8. фебруара и 31. децембра 1874., 30. марта 1876., 15. марта 1884., 19. фебруара 1886., 7. фебруара 1890., 26. маја 1898., 24. јануара 1902. и 19. фебруара 1908. Марију Видићку су приказивале: Ивана Сајевићка (четири пута), Марија Рајковићка, Софија Вујићка (дваред) и Сара Бакаловићка (триред) За вечерас ју је задржала Сара Бакаловићка. Софију Дражићку су играле: Јеца Поповићева-Добриновићка (четири пута), Драгиња Ружићка, Ленка Хаџићева, а четири пута ју је играла Тинка Лукићка, која ју игра и вечерас. Евицу су давале: Ленка Хаџићева (пет пута), Смиљка Бркићева, Савка Миљковићка. Љубица Душановићка, Милица Радошевићева и Ружа Крањчевићка, која ју даје и вечерас. Видића је четири пута играо Сајевић, једаред Миша К. Димитријевић, дваред Веља Миљковић а триред Васиљевић, који га даје и вечерас. Дражића су давале: једаред Недељковић, шест пута Ружић и триред Спасић, који га и вечерас има у својим рукама. Милана је Лукић давао четири пута, а по једаред: Барбарић, Виђа Димитријевић, Живковић, Лука Поповић, Слукa и Божа Николић. Вечерас га даје Крањчевић. Слугу Јована је четири пута давао Добриновић, дваред Бакаловић и по једаред: Божовић, Банић, Васиљевић и Немања Илићић. Вечерас га даје Стефановић.

„Партија пикета“.

Богати трговац Мерсије, којем је једаред отац шваљера Рошферијера спасао живот, издржава у својој кући материјално процалог шваљера, па како је овај веома горд, то се Мерсије прави, као да

је његову оцу дужан велику, још неплаћену своту новаца. Шваљеров син — у оригиналу и у немачком преводу Отона Рандолфа у 319. свешцици Рекламове Universal-Bibliothek Рејмон у нас Анатол — воли

Мерсијереву јединицу Ружу па већ да дође до сватова, а оно се при партији пикета посвађају шваље и Мерсије те шваље опозове свој пристанак на синовљу женидбу. У онштој забуну падне Анатоу на памет спасоносна мисао. Лаким средством успава свог оца па га посади тако, да је, кад се пробудио, опет био за столом те се картао с Мерсијерем. Сви му сад стану говорити, да је он оно само сневао а уз то му је већ пре тога Мерсије поделио врло лепе карте те је шваље сав сретан, што је свога партнера могао начинити, да буде мач. Радосни му расположај употребе на то, да га приволе, да пристане на женидбу свог сина са Мерсијеровом ћерком.

То је садржина красној шали, која се држи на репертоару свију бољих позорница на свету. Шалу су ту написали Француз Фурније (Marc Jean Louis Fournier, родио се у Женеви године 1818., умро у Сен-Мандеу 5. јануара 1879.) и швајцарски Немац Мајер (Konrad Ferdinand Mayer-Ziegler, родио се у Цириху 11. октобра 1825). За нас ју је превео проф. Фи-

лип Оберкнежевић а још покојни Јован Бошковић (1834.—1892.) рекао је за њу у 7. броју „Позоришта“ од године 1872., да је фин француски комад. У Новом Саду је „Партија пикета“ први пут била давана 8. јануара 1872. а за тим је давана још: 8. априла 1872., 13. марта 1875., 8. априла 1876., 6. марта 1879., на Туциндан 1881., 16. новембра 1891., 3. марта 1895., 9. марта 1896. и 16. фебруара 1900. Једаред само — 8. априла 1872. — играо је шваљера Рошферијера Марко Суботић, иначе га је у Новом Саду до сад увек играо Ружић па га игра и вечерас. Мерсијера је дваред давао Брани, по једаред Сава Рајковић и Добриновић а шест пута Лукић. И вечерас га даје он. Анатола су давали: Недељковић (дваред), старији Марковић (триред), Спасић (триред), Динић и Стојановић. Вечерас га даје Матејић. Ружу су по дваред давале: Катина Савићева, Ленка Хаџићева и Босиљка Хаџићева, триред Јелена Весићева и једаред Милица Радошевићева. Вечерас ју даје даровита и одрисита млада Олга Освалдова.

Л И С Т Њ К И.

ОРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Народњак“, сатирична игра у три чина, написао Л. Мргуд.)

„Народњак“ Л. Мргуда је, као год као књига читаоце, тако и као позорничка работа гледаоце кадар да привеже, пажњу им да прикује па да је држи запету до краја, све док не долија талми-народњак Срећко, кога је Василијевић за чудо вешто и сретно умео да прикаже, задахнувши га фином иронијом а истичући од почетка па до тик пред крај сигурну препондранцију лукавог пробисвета над сељачким светом, који према препреденим лукаштинама за војитога рабулисте мора да узмиче чак до најивности, док му најзад не пукне пред очима.

Л. Мргуд је својим „Народњаком“ и на позорници имао неоспорна, поштена успеха, који се није манифестовао хучним овацијама — изазив

овде у нас не рачуна, јер пада у део и онима, који га не завреде — него тихим задовољством оног дела наше публике, који би у нормалним приликама требао да је меродаван.

За даље приказе би свакако ваљало или скратити два три призора и дијалога — нарочито у другом чину — или захтевати од приказивача, да уприличи нешто живљи темно.

Понављам: Василијевић је био ексцелентан. Са уметничке физиогномије тога савесног, вредног и по нашој невољи верзатилнога глумца не да провирује, него се на управу баш кези интриган, али она, бојсе паметнија и од природе, одгурује интригана на пеца љубавника и из глумца, којем отьуд није у крви, да гуче и успија.

Украј Срећка су остали мање-више подређени, управо служе њему као стафажа, но ипак се сви истакли вољним и искреним маром, да комаду помогну до успеха.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

47. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 26.

У Новом Саду, у суботу, 2. (15.) јануара 1910.

👉 ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ 👈

БАБИНО ЛЕТО.

Шала у једном чину, француски написали Мејак и Халеви, превео др. Никола Андрић.
Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Бриквиљ	— — — —	Лукић	Лебретоновица	— — — —	М. Годосићка
Ноел	— — — —	Матејић	Слуга	— — — —	Савић
Адријена	— — — —	М. Марковићка			

Дешава се у околини вароши Тура, у Бриквиљеву летниковцу.

За тим овде по једанаести пут:

ЉУБАВНО ПИСМО.

Награђена шаљива игра у једном чину, од Косте Трифковића. — Редитељ: Спасић.

О С О Б Е:

Васа Видић, лекар	— —	Васиљевић	Лаза Дражић, адвокат	—	Спасић
Марија његова жена	— —	С. Бакаловићка	Софија, жена му	— —	Т. Лукићка
Евица његова сестра	— —	Р. Крањчевићка	Јован, Видићев слуга,	— —	Стефановић
Милан, Евичин заручник	—	Крањчевић	Збива се у Видићеву стану.		

На послетку овде по једанаести пут:

ПАРТИЈА ПИКЕТА.

Шаљива игра у једној радњи, француски написали Фурније и Мајер, превео Ф. Оберкнежевић. — Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Шваље Рошферије	— —	Ружић	Мерсије, бивши трговац	—	Лукић
Анатол, син му	— —	Матејић	Ружа, његова кћи	— —	О Освалдова

Збива се у Паризу у Мерсијереву стану.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 3.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Издази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

„Ракија“

29. марта 1901. давана је била у Будимпешти у Nemzeti Színház-у први пут трочина сеоска згода (falusi történet) Гезе Гардоњије с натписом „А бог“ са толико успеха, да се као књига у првим трима хиљадама распачала као алба те већ године 1902. на ново била штампана четврта хиљада. Тај голем успех намамио је Петра Крстоношића, да „преради“ Гардоњијину глуму, Исидор Бајић је одмах био готов, да компоује неколико бројева, те се од мађарске сеоске згоде с натписом „А бог“ створи српска позоришна игра с натписом „Ракија“. Шта је све нарађено том „прерадом“ и како песме одговарају ситуацијама, казао је јасно и разговетно Л. Мргуд у 279. броју „Браника“ од године 1907., реферишући о новосадској премијери те фамозне прераде. А шта би на све то рекао Геза Гардоњија, да зна, шта се начинило од његова дела, то иде на други рачун. Ни нас се то овде не тиче. Наше је, да у кратко саопштимо фабулу тој „Ракији“ а рачуне нека расправљају они, који их имају међу собом.

Садржина би „Ракији“ у најкрупнијим потезима била ово:

Ратар Иван Барић из Јарковца — у оригиналу Имре Барач из Лепенда — неживи добро са својом женом Ђулом, која се у Гардоњије зове Szunyog Juli. Иван има млађег брата Мату — у Гардоњије Matyi — а тај је требао због туче да одседи три месеца, али су га пустили раније, јер се у затвору добро владао. Кад се врати кући, почне очијукати са под својетом

Ђулиних родитеља, сирочетом Маром, која се у Гардоњије зове Rozsi а Барачки пада братичина. Иван је у младости много пио и много бацао циганима, па се после одрекао пића те је шест година мирно живео са својом женом. Но наједаред уђе у њега опет стари враг, па затражи пића, а што га жена више одвраћа, то он све више захтева. Најзад нападне на њу, она побегне у кућу а из куће се онда чује, како је бије и злоставља. Ђула побегне матери а Иван заспи.

Тим се заврши први чин.

У другом се чину Иван и Мата муче, како да се исхране без редуше. У то дође Мара па стане купити Ђулине ствари, да их носи, па се онда уздишући опрости са Матом. Ивану и Мати не остане ни узглавља, а кад удовица Истирка из комшилука — у Гардоњије Eszter özveg-asszony — ода Ивану, да је синчићу (му Јанку (у Гардоњије Jancsi), кад га је Ђула собом одвела, био отечен врат, Иван одгура наметљивицу.

У трећем се чину све сврши сретно. Иван оде до Ђулиних. Не уђе одмах у кућу, него остане пред кућом а замоли Ђулина оца Мишу (у Гардоњије је то Јулин стриц Mihály), да му изведе синчића. Док он милује дете, изађе из куће Ђула, па натера свог мужа да с дететом уђе у кућу. Ту се најзад измире.

„Ракија“ се први пут приказала у Новом Саду 16. децембра 1907. Место Драге Спасићке игра данас Мару Лепосава Ни-

шлићка, место Десанке Илићићке малог Јанка Ружа Крањчевићка, а место Слан-

каменца даје ковача Софронија Цуцића — у оригиналу: Szeglédi Pál — Динић.

„Чучук Стана“.

Честити српски песник, Милорад М. Петровић, који је свега оне лепе Селанчице, написао је комад у три чина с горњим натписом. Млади српски музичар, лајпцишки конзерваториста Стеван С. Христић ставио је у музику Петровићеву глуму те је „Чучук-Стана“ са Христићевом музиком приказана била у Београду 20. септембра 1907., у Мостару на св. Саву 1908., а давана је осим тога у Београду једаред у сезони 1908.-1909. Христићева је партитура уз потпору из Коларчеве задужбине лане изашла штампана а и Исидор Бајић је лане у свом „Албуму песама у духу српских народних песама“ — албум је тај издала новосадска књижар-

ница Ј. Станковића — саопштио и осам песама из „Чучук-Стане“. Управа нашег народног позоришта нашла је, да су Бајићеве песме приказивије од Христићевих већ и с тога, што је Бајић члан аристичкога одсека управном одбору Друштва за српско народно позориште, те се презрела Христићева „Чучук-Стана“ заједно са својом увертиром, својим интермедом, мелодрамом, својим коровима момака и девојака, лаутара, чочека и ајдука а узела се Бајићева са својих девет мешовитих ликова.

Комаду се садржина врзе око необичне женидбе гласовитога јунака Ајдук-Вељка мушкобаном Станом Плетшћевом.

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Задужбина цара Лазара“, слика из српске прошлости у пет чинова, с певањем, написао Милорад П. Шапчанин. Музика од Хуга Дубека.)

Колико човек не може довољно назахвалити врлој првакињи Тивци Лукићки и дичним првацима: Ружићу, Лукићу, Марковићу, Спасићу, Васиљевићу и Динићу, што се самопрегорно и својски лаћају и у старим комадима за народ поверених им задатака те их изводе српском свету на радост а себи на дику, толико не може доста насудити бескрајну неглигенцију неких, који приказују Југовиће а не налазе за вредно, ни да науче неколико Шапчанинових лаких стихова, него без по бриге товаре себи на душу грех, да због њих мора да дође до кобних уметних почивака. Истину у хактер мора се рећи, да су Матејић и Антонијевић ту били тако часне изнимке, да и њих двоје слободно могу стати напредо уз оне наше најбоље. Матејић је Дамњану Југовићу искрено дао све, што ваља дати првенцу Југовићу, а Антонијевић је и Милоша Обилића у првом чину и Војина Југовића у другом и трећем говорио наметно, разборито и трезвено те и опет доказао, да је свим срцем одан свом племенитом позиву, ради којег је прекинуо науку на се одрекао удобних породичних прилика. Није миш-

љена ни Лепосава Нишлићка, која је својим као звоно јасним гласом лепо отпевала опрштај на крају првог чина а и иначе једно приказала најмлађег Југовића. Него су ту по среди Миљко и Бошко Југовићи. Та су два брата и муцали и застајкивали и бленули у шаптала а један се од њих покретом чак и осекао на шаптала, као да је шаптало крив, што се он није потрудио, да научи оно неколико стихова. Међер се све то већма испољава анархија, која се зацарила у нашем народном позоришту под данашњим режимом! Тој двојци љутих преступника не ће бити ништа. Одсмејали се они зацело и направили, што рекао Француз, *bonne mine à mauvais jeu*, кад су опазили, да у гледалишту нема ни непосреднога им гесе, данашњег управитеља српској народној позоришној дружини, а ни икога од посредне им власти, ниједног члана артистичком одсеку. Јемачно је то уочила и она једна од дворских госпођа, која је у првом чину седела на левој страни од гледалаца а тако се извалила у свој својој дебљини, као да не седи у царској дворци пред лицем цара и царице, него у каквим раскалашним сватовима после по ноћи, ако не и још друкче. Тако фумиговати и своју дужност и публику може само, ко је или пирамидално непаметан или баш безочан.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

48. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА

Ван претплате.

Приказ за народ уз обаљене цене.

У Новом Саду, у недељу 3. (16.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ.

РАКИЈА.

Позоришна игра из народног живота у три чина, с певањем, по Гардоњији за српску позорницу прерадио Петар Кретоношић. Музика од Исидора Бајића. — Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Иван Барић, ратар	— — Спасић	Паја Дурбинић, ешкуч	— — Николић
Ђула, његова жена	— — Д. Васиљевићка	Рокса његова жена	— — М. Филиповићка
Јанко, њихово дете	— — Р. Краљчевићка	Софроније Пуцић, ковач и по	
Мата, Иванов млађи брат	— Марковић	мало доктор	— — Динић
Миша Комарчић, Ђулин отац	Лукић	Кишбиров	— — Стефановић
Сока Комарчићка, Ђулина мати	М. Тодосићка	Кача	} цигани — — Краљчевић
Мара, сироче, њихово подскојче	Л. Нишлићка	Ферко	
Истирка, удовица у комшилуку	Д. Матејићка	Први сељак	— — Матејић
Гавра Гаровљев кнез	— — Спиридоновић	Други сељак	— — Антонијевић
Пела, његова жена	— — К. Вилоччевица	Сока	— — О. Освалдова

Један дечко. Народ, жене, деца. Догађа се у селу: први и други чин у Јарковцу, а трећи у Малој Маргити.

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III, IV, V и VI. реду К 1'40; у VII, VIII, IX, X и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду: К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; ђачка улазница К 0'40.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а после подне од два сахата на позоришној благајни.

Почетак тачно у 3 а свршетак у 5 сахата после подне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

49. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у недељу 3. (16.) јануара 1910.

ОВДЕ ПРВИ ПУТ

Чучук Стана.

Комад из српског живота у три чина, с певањем, написао Милорад М. Петровић. Музика од Исидора Бајића. — Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Вук Плештић сељак из Си-	Лукић	Први Вељков бећар	—	—	Стефановић
кола	—	Други Вељков бећар	—	—	Антонијевић
Стана	—	Трећи Вељков бећар	—	—	Виловац
Стојна	} Вукове кћери	Миља	—	—	М. Тодосићка
Стамена		—	—	—	—
Прота Нерић, Вуков брат	—	Смиља	—	—	Д. Матејићка
Ајдук Вељко Петровић	—	Тода	—	—	Д. Николићка
Милутић, Вељков брат	—	Цвета	} сеоске	—	—
Миљко	—	Дивна		} девојке	—
Златоје	—	Винка	—		—
Борјан	—	Неда	—	—	Л. Нишлићка
Мирко	—	Веселин, сеоски протадор	—	—	К. Вилочевница
	—	Голуб, протин момак	—	—	М. Јосићева
	—				Добриновић
	—				Маџарић

Бећари, девојке, цигани, свирачи, чочеци. Догађа се 1809. године, први и други чин у селу Сиколу, трећи чин у Неготину.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Јуштија.

(немо казује рукама и главом, клањајући се ретирује према левим вратима).

Ана.

Можемо ли можда послужити чиме?

Јуштија.

(нагло дрмне главом, закљони уста, па одјурн).

Ана.

Шта ли то значи? Шта тражи овде тај сметењак? А, сад разумем... То је тај, што је одао, да те Никола воли... Зацело су га послали начеоникови, да види, је ли им се извршила заповест. Но па може им јавити... Ходи чедо моје!

Тереза.

Тренутак само, мајко, причекај!
Доживех ја у овој соби ту
Живота свога часе најлепше.
Допусти, да се од ње опростим.

Ана.

Па добро, дете, а ти остани!
Ја догле вишњег Бога молићу,
Да душевну ти снагу до краја
Одржи свежу. — Остај слободно!

(оде десно).

ОСАМНАЕСТА ПОЈАВА.

Тереза (после) Никола.

Тереза.

(седне крај стола, наслони главу на руку).

Опростити се... па на вечито!
Што љубљех жарко, оставити све,
Одбацити, што срцу драго би,
И успомену чак ишчупати
Па поћи слепо, к'о без очију,
У хладну, тавну ноћ, а сунчев зрак,
Заборавити, не помисљати
На срећу више — страхан то је јад!
Ох, тешко је!

(клоне на сто. Мало после дигне главу).

(Наставиће се).

„Јанковић Стојан“.

У господским чардацима сердара Стојана Јанковића, који је робовао девет година те су његовима допанули гласи, да је преминуо, ори се весеље, јер се Стојанова љуба Јела преудаје. Стојановој сеји Анђелији је то криво а девер Милан Милушић, не знајући прави разлог Анђелијиној тузи, соколи је, да се не боји

за себе и за остарелу мајку, јер ће се и за њих збринути Јелин нови ђувегија. Исто је тако теши и стари сват па онда се сви троје попну на чардаке. У то долази Стојан, прекрсти се, сagne се па целује праг, а кад чује весеље са чардака, зачуди се, како су га прежалили и заборавили. Кад изађе Анђелија, брат јој се

не казује, него тек кад сватови већ пођу с невестом, испрси се Стојан на запева песму, по којој га позна љуба му. Јела онда збаци невестински вео на му полети у загрљај а Стојан онда понуди своју сеју, да је свати одведу ђувегијину дому. Тако и буде. У то се Стојанова мати Роксанда враћа из винограда. Кад јој се Стојан радосно каже, она сва задршке, испусти палицу из руке, рашири руке у загрљај, врисне па падне мртва. Стојан и Јела

кликну крај ње а из даљине се чује тихи сватовац.

„Јанковић Стојан“ је први пут приказан у Новом Саду на трећи дан божића 1909. Натписног је јунака у нас овде крејирао Антонијевић, Роксанду је крејирала Љубица Динићка, Јелу Сара Бакаловићка а Анђелију Милка Марковићка. И вечерас су те четири главне улоге у истим рукама. И споредне су улоге у рукама добрих снага.

„Сабља Краљевића Марка“

Малаксалом Марку Краљевићу јавља се из облака српска вила па га теши а шаље му и певца, да га соколи надом у бољу будућност Српства. Гуслар прориче Марку све муке, сва страдања, која ће српски народ још препатити, док прекаљен не дочека сјајне дане. У живим сликама излазе пред Марка: деспот Ђурађ Бранковић са синовима Гргуром и Стеваном, са кћерком Маром и са турским султаном Муратом II.; за тим турски цар Мухамед и последњи босански краљ Стеван Томашевић, који погибе те се потурчише босански великаши; после тога сеоба Срба под патријархом Арсенијем Чарнојевићем, па борба Црногораца с Турцима под владиком Данилом, па устанак у Србији под Кара-Ђорђем и Милошем Обреновићем, па онда се појављују душевни и просветни препородиоци: Доситеј, Вук, Текелија и Стерија и на послетку види Марко сложну, загрљену, сретну браћу, наједаред му се опет створи сабља у руци те кличе српском роду:

„Напред, децо! Кад вас љубав опаја жарка,
Пред вама је Сабља Краљевића Марка!“

„Сабљу Краљевића Марка“ написао је Јован Ђорђевић према приликама у Србији а за наше је прилике А. Хацић прерадио други део Ђорђевићеве алегорије.

У Новом Саду се „Сабља Краљевића Марка“ давала први пут на Светог Саву 1873. За тим је приказана још: на други дан божића 1873., на светог Саву 1874. и 1875., 16. фебруара, 9. марта и 3. априла 1886., 29. децембра 1891. и 4. фебруара 1896. Марка Краљевића су давали: Недељковић (четири пута), Миљковић, Ђурђевић (дваред), Рајковић и Душановић а вечерас га даје Васиљевић. Вилу су приказивале: Јелена Маринковићка (четири пута), Ленка Хацићева (тривред) и Тинка Лукићка (дваред). Вечерас је по трећи пут приказује Тинка Лукићка. Певца је једаред приказао Сима Лукин Лазић, једаред Миљковић а седам пута Лукић, који га даје и вечерас.

И С Т И Ж И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Бабино лето“, шала у једном чину, француски написали Мејак и Халеви, превео др. Никола Андрић.)

„L' été de la Saint-Martin“ Мејака и Халевија управо је нефранцуски дискретна шала овако, како је приказују наши у хрватском преводу, у којем би бар ваљало ректификавати, да

се Adrienne, ако се јави непосредно из Француске, не задржавши се у Немачкој, никако не зове Адријана, него само Адријена. Милка Марковићка надмашава саму себе и онда, кад ваља да прикаже шармантну улагушу, која је уз то још и озбиљна верна љуба. Стари полтрон Бриквиљ већ не може замислити себи поузданијег тумача, него што је наш Лукић, у којег се тако логички и доследно нижу нијансе од халабуке до затишја у души. Матејић сретно уме да нађе тон лаког иронијом зачињеног поуздања у успех а Марта Тодосићка је опет мајсторица, кад треба скресати у брк. Французи се већ побринули, да јој не даду прилике, да и прекардаши.

Г.

(„Љубавно писмо“, награђена шаљива игра у једном чину, од Косте Трифковића.)

Баш је чудно то с тим Трифковићевим „Љубавним писмом“! Све на свету временом стари, све бије назак, само то „Љубавно писмо“ што старије све млађе. Нема, него кад га гледаш не знам и по који пут, вазда једрије, свећмилије, удиљнеодољивије. Па се додворило и Тинци Лукићки, и Сари Бакаловићки, и Васиљевићу, и Спасићу толико, да би све четворо кадри били начинити кабинетско питање, кад би их ко хтео потиснути с тих удобних позиција. А и слуга Јован је нека врста Еридине јабуке. Вез невоље га не пушта, ко га једаред уграби. Сад се нашао у Стефановића па се и кроз шушњетаје провукао глатко као јегуља. И убавој Ружи Крањчевићки доликује онај милољубавни запрет, што се зове Евица, а Крањчевићу се баш видело, да му ни најмање није било неправо, што су њега ишчепркали и зато, да се снебива час два.

Г.

(„Партија пикета“, шаљива игра у једној радњи, француски написали Фурније и Мајер, превео Ф. Оберкнежевић.)

Док је Ружића, никад „Партија пикета“ не ће дослужити српском свету забаве и душевна ужитка. Просто се то не да описати, како Ружићев стари шваљé поклецује, како сифизантно развуче усне, како индигнирано прекорава свога партнера, како афектовано хвата и листа карте па како их скупи и на сто баца. То треба стати па гледати па не изаћи из свог чуда. Но и Лукић је такав Мерије, да се са својим другом у картама мери јуначки те ни за час не поллегне. А нарочито је погођена у Лукића ова надмоћна бономија сјајно ситуиранога тезгара према рујинираном племићу. Матејић је био и чудаку оцу нежан и најљив син и милој вереници предусретљив и галантан вереник Олга Освалдова је у Руже превидела црту девојачке зрелине те је сву појенту стављала на милоту и љупкост млађана женског чељадета у пупољку.

Г.

(„Ракија“, позоршна игра из народног живота у три чина, с певањем, по Гардоњији за српску позорницу прерадио Петар Крстоношић. Музика од Исидора Бајића.)

Из народног живота! А из живота ког народа? То ова „Ракија“ не само да не казује јасно, него — хвала прерађивачевој душевној импотенцији! — замршава то питање на сваком кораку. Мелез, какав се могао зачети само у глави недотупавна, задрднута, конфузна човека!

Штета трудбе, коју у то којешта уложише Даница Васиљевићка, Даница Матејићка, Лепосава Нишлићка, Марковић, Спасић и Динић! Оно једино, што је у овој накарди од прераде лено, изашло је из душе Милорада М. Петровића, из музичке ковачнице Исидора Бајића, из јаснога грла Лепосаве Нишлићке и из Марковићевих вечно једрих гласница. Мислим оно прекрасно „По градини месечина сија мека...“, које је зашло и међу народ.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

50. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у среду 6. (19.) јануара 1910.

➔ ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ ➔

Јанковић Стојан.

Слика по народној песми „Ропство Јанковића Стојана“, у једном чину, написао Јован Протић.
Песме за кор по народним мотивима удесио Алекса Шантић. — Редитељ: Динић.

О С О Б Е :

Сердар Стојан Јанковић	—	Антонијевић	Вукан Милушић	—	—	Марковић
Роксанда, Стојанова мајка	—	Љ. Динићка	Стеван Вукановић, стари сват	—	—	Лукић
Јела, Стојанова љуба	—	С. Бакаловићка	Прва девојка	—	—	М. Јосићева
Анђелија, Стојанова сестра	—	М. Марковићка	Друга девојка	—	—	Д. Матејићка
Савиша	}	Стојанова браћа	—	—	—	Спиридоновић
Идија		—	Матејић	—	—	Р. Краљчевићка
Милан Милушић	—	—	Виловац	—	—	О Освалдова
	—	—	Васиљевић	—	—	—

Сватови, људи, жене, момчад, девојке, енђебуле и слуге. Догађа се у XVIII. веку у Котарими.

За тим овде по десети пут :

САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.

Алегорија у два дела. Први део: „Вече и ноћ“ од Јована Ђорђевића — II. део: „Зора и дан“ од Јована Ђорђевића и Антонија Хаџића, — Музика од Даворина Јенка.

О С О Б Е :

Краљевић Марко	—	—	—	Васиљевић	Певац	—	—	—	—	Лукић
Вила	—	—	—	Т. Лукићка						Народ. Седам Сlike.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 цотура. — Седиште на галерији у другом реду: 6) цотура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 цотура. — Стајање на галерији: 40 цотура.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 5.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

„Разбојници“.

Максимилијан, владалац гроф од Мора у Франачкој, има два сина: амбицијознога и генијалнога Карла и ружнога, подмуклога и опакога Фрању. Карло је на лајцијашком свеучилишту почињо више будалаштина, али се лагано усолдио па је био вољан, да се, ако му отац опрости, врати у свој завичај па да узме лепу, честиту Амалију од Еделрајха за љубу вереницу. Но Фрања, који Карла мрзи са лепоте му а и с тога, што ће он бити наследник, покуша, да свог брата опрни у оца, па то му и пође за руком, а у томе му помогне копијан племић Херман. Стари гроф се одрече Карла а то овога озлоједи тако, да се одметне у разбојнике. После дуга и опасна разбојничког живота заседне Карло као арамбаша са својом четом у шуми близу кули, у коју је бездушни Фрања бацио био свог старог оца, да га онде умори. Карло ослободи оца а својим момцима нареди, да јуришају на двор његова оца па да Фрању по што по то заробе и преда њ доведу жива. Но верни Карлов момак Швајцер наиђе само на Фрањину лешину. Фрања се сам угушио гајтаном са шешира. Кад Швајцер виде, да не ће моћи одржати своју реч према арамбаша те преда њ жива одвести Фрању, а он се убије. Амалија је вољна, да опрости свом драгану Карлу па да пође за њ, ако се окани разбојничког живота, али се ту улету његови момци па га опомену на задату му реч, да ће им до смрти бити арамбаша. Карло онда

убије Амалију а сам науми, да се преда суду.

То је у крупним потезима садржина драмском првенчету великог немачког песника Фридриха Шилера. У ту су радњу уз главна лица улетени још: Фрондер разбојник Шнигелберг и други разбојници па и млади чешки племић Козински, који се одметнуо у разбојнике, осим њих калуђер, који са генералним пардоном долази међу разбојнике и захтева од њих арамбашину главу, и најзад стари поштењни слуга Давило, који свог бездушнога господара Фрању у последњем му часу опомиње на Бога. У оригиналу долази још и пастор Мозер, но у нас приказ међу њим и Фрањом у првом делу петог чина изостаје сасвим.

Шилерови се „Разбојници“ у доста слабом преводу Живка А. Шокорца и Михаила В. Вујића у Новом Саду први пут давали 27. фебруара 1872. а одмах сутрадан су били поновљени. Давани су за тим још: 26. фебруара 1873., 16. марта 1874., 25. јануара 1886., 15. марта 1890., 7. новембра 1891. и на Јовањ дан 1896. Карла су до сад играли: Брани (дваред), Недељковић (дваред), Миљковић (триред) и Стојковић а данас га даје Васиљевић. Фрања је био у рукама Марка Суботића (четири пута), у Ружићевим (триред) и у Николићевим а данас га игра Ружић. Старога грофа давали су: Зорић (четири пута), Бурђевић и Лукић (триред) а и данас је у Лукића. Амалију од Еделрајха

прва је давала Катица Савићева а давала ју је дваред, за тим ју је преузела Ивана Сајевећка, која ју такођер дала двапут, после ју је давала Ленка Хаџићева а триред ју је давала Сара Бакаловићка, која ју игра и данас. Херман је био Мојица Хрваћанин Станчић два пута, после њега старији Марковић, Добриновић на певач Марковић (четири пута) а данас га опет даје он. Шпигелберга су давали: Лесковић (дваред), Пешић, Божовић, Десимировић, Бакаловић, Спасић (дваред) а данас га по трећи пут игра Спасић.

Швајцер је био у Соколовића (триред), у старијег Марковића, у Васиљевића, у Стојчевића, у Рајковића и у Душановића а данас га даје Антонијевић. Козинскога су давали: Недељковић (дваред), Божовић, Јелена Маринковићка, Стојчевић, Васиљевић (дваред) и Тодосић а данас га даје Матејић. Калуђер је био у Ружића (четири пута), у Добриновића (двапут) и у Бакаловића (дваред) а данас је у Динића. Старог слугу Данила давао је Лукић (четири пута), Кестерчанек, Делини, Славнић и Филиповић а данас га даје Спиридоновић.

„Дивљуша“.

Десанка Митровићева ашиковала са Којом Чобанићем па га онда оставила. Боље јој се свидео Миле Чарнић. Која се проуљи па проћерда све, што има. Већ да му добаш дође пред кућу а Миле Чарнић, за кога је Десанка дотле већ била пошла, спасе свог супарника, ма да је овај осрамотио његову жену, пољубивши је пред свим колом. Па не само да њега и стару му матер спасе просјачке палице, него му даде и своју сестру Босиљку, којој је дотле срце гинуло и венуло за Којом.

То је у кратко садржина с мађарског и сувише невешто прерађеној „Дивљуши“. Радња је испреплетена епизодама, у којима

се по позорници размећу већ до досаде познати сеоски типови.

„Дивљуша“ је у Новом Саду до сад давана дваред, први пут 25. новембра 1907. а други пут на зимски Никољ дан 1909. Десанку је једаред играла Драга Спасићка, једаред Лепосава Јовановићка а вечерас је даје Милица Јосићева. Босиљку је оба пута давала Даница Матејићка па је даје и вечерас. Којину матер је једаред играла Тинка Лукићка а једаред Љубица Динићка, која је игра и вечерас. Која је оба пута био у Марковића па и вечерас остаје у њега. Мила је први пут давао Спасић, други пут Антонијевић, који га даје и вечерас.

И С Т И Ж И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Чучук Стана“, комад из српског живота у три чина, с певањем, написао Милорад М. Петровић. Музика од Исидора Бајића.)

Ретки су и епски и лирски песници, које хучан успех драмских песника није намамио на ону клизаву стазу, по којој поуздано ходе само најодабранији. А ретки су чак и великани епике и лирике, који се на позорници могли одржати тако, да их оданде није одувао први ветар. Колико ли је само славни Alfred de Musset покушавао и покушавао, док најзад није освојио позорицу својим ванредно финим и духовитим комедијама и провербима. А чувени се немачки новелиста Павле Хајзе, који ће за два месеца загазити у девету деценију свога живота, заман упињао, да и за позорицу створи што, што ће остати вечно лепо, као што су му лепе новеле. Оно је истина његова „Марија Магдалина“ пре једно седам година начинила велику сензацију — реферисао је о тој сензацији и Ј. П. у 9. броју „Позоришта“ 1903. — али Хајзе при свем том није Немцима оно, што им је Герхарт Хауптман и Херман Судерман, Шилера и Гета

да и не спомињем.

Милораду М. Петровићу није била довољна слава, коју је себи исцевао својим слатким „Сељанчицама“. Прохтело му се клика из гледалишта. Па је, не уздајући се зар у себе, узео у помоћ музику и хореографију, шат њих две замене оно, чега нема а без чега не може бити ни разговора о драмском делу. Но оне се онда и осиле на узеле све, те радњи не остаде ништа. Има белила, сећа и прела, има и фуријозних играћих еволуција, само нема радње, која би била достојна легендарнога Ајдук-Вељка.

Мотивима, на којима је Исидор Бајић израдио своје композиције за „Чучук-Стану“, може човек веровати, да су народни, само догде, док им заплетена инструментација не заглуши толико, да сами себе једва могу да чују и разазнају.

Кажу, да се у Београду „Чучук-Стана“ даје прекрасно. А што да не, кад се онде компарзерија може да удеси сјајно! Али једно ризикамо главом да затврдимо: такве Стане, као што је наша Милка Марковићка, и таква Ајдук-Вељка, какав је наш Васиљевић, баш немају.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

51. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА

Ван претплате.

Приказ за ђаке уз обаљене цене.

У Новом Саду, у четвртак 7. (20.) јануара 1910.

— ОВДЕ ПО ДЕВЕТИ ПУТ. —

РАЗБОЈНИЦИ

Драма у пет чинова, немачки написао Фридрих Шилер, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић. — Редитељ Спасић.

СОБЕ:

Максимилијан Мор, гроф вла-	Лукић	Шуфтерле	млади раскош-	—	Виловац		
далац	—	Ролер	ници, што се	—	Крањчевић		
Карло	Његови синови	Рацман	одмећу у раз-	—	Стефановић		
Фрања		—		Козински	бојнике	—	Матејић
Амалија од Еделрајха	—	С. Бакаловићка	Калуђер	—	—	—	Динић
Херман, син неког властелина	—	Марковић	Данило, стари слуга	—	—	—	грофа
Шигелберг	млади раскошни-	Спасић	Мора	—	—	—	Спиридоновић
Швајцер		ци, што се одме-	Антонијевић	—	—	—	—
Грим	ћу у разбојнике	Маџарић	—	—	—	—	—
—							
Више разбојника. — Збива се у Немачкој.							

Обаљене цене: ложа у партеру: 4 К. — Остале ложе и сва седишта у партеру и на балкону резервисана су за ђаке. — Седиште на галерији у првом реду 60 потура, у другом реду 40 потура. — Стајање на галерији 20 потура.

Ложе у партеру, улазнице за седишта на галерији и улазнице за стајање на галерији продаваће се од два сахата после подне на позоришној благајни.

Почетак тачно у 3 а свршетак у пола 6 сахата после подне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

52. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 27.

У Новом Саду, у четвртак 7. (20.) јануара 1910.

➔ ОВДЕ ПО ТРЕЋИ ПУТ ➔

ДИВЉУША.

Позоришна игра из народног живота, с певањем и играњем, у три чина, мађарски написао Иштван Геција, за српску позорницу посрбио Љубен Грујић, музика од Исидора Бајића. — Редитељ: Спасић.

ОСОВЕ:

Јован Чарнић, богат сељак	Спиридоновић	Ката, његова жена	— —	М. Тодосићка
Перса, жена му	— — —	Д. Васиљевићка	— —	Крањчевић
Миле	— — —	Антонијевић	— —	Матејић
Босиљка	њихова деца	— — —	— —	Матејић
Мара удова Чобанићка	— — —	Д. Матејићка	— —	Николић
Која, њен син	— — —	Љ. Динићка	— —	Паја Пиштић, општински пандур
Мија Митровић, сељак	— — —	Марковић	— —	Лела, жена му
Десанка, кћи му	— — —	Лукић	— —	К. Вилоччевица
Мата Грба, звонар	— — —	М. Јосићева	— —	Поп-Дана, парох
	— — —	Спасић	— —	Кум
			— —	Виловац
			— —	Жица
			— —	Брка
			цигански свирачи	— Савић
				— Стефановић

Збива се у српском селу у Банату.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаци и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

—* У Новом Саду, у петак, 8. јануара 1910. *—

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 6.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Милка Марковићка.

И од бабајка и од мајке добила у наслеђе уметничку жицу, над колевком јој лебдео Геније уметности, успављивао ју и снове јој сладио, а кад одвркла и сазнала за себе и осетила у млађаној души недољиву чежњу, да се и она, као мати јој и тетке и ујак и сестра од тетке, вине до висина приказивачке уметности па да стане међу оне, којима је племенита сврха, да пораде на народној просвети, а она одмах, онако још нејака, венчала богодани свој дар чврстом вољом, узела обоје за руку па пошла с њима у живот, у борбу. Па како онда пошла, тако није стала до данас и не ће зар стати, док је траје. Радила и стварала па урадила и створила много, веома много до сад, а радиће и ствараће па урадиће и створиће још и више и по сад. И постигла је, да је сав српски свет, који је зна, милује и љуби као своје најрођеније, поштује и цени као божји створ, који с благословом ходи по земљи, послан од српске добре среће, да Србина учи, бадри, држи, разонођава и весели.

Уметничку своју мисију тако, као што ју је наша слављеница схватила одмах у зачетку, као што је схваћа данас и као што ће је схваћати вазда, поимају само они, којима је дато и суђено, да одвоје од обичних смртних, да буду узвишени, узорити, да се од имена им никад не одели символ душевне величине.

Познато је свем српском свету, да је Милка Марковићка примерна љуба своје војну, за кога ју је неразлучно везала силна милошта и с којим у дивној слози живи ево преко двадесет година; зна сав српски свет, да је Милка Марковићка најнежнија, најпожртвовнија мати својим синћовима; ником у Српству није тајна, да Милку Марковићку красе све женске врлине. Па уза све то је Милка Марковићка и велика уметница, којој је уметност светиња. Такве љубе, такве матере, такве женске, такве уметнице ретке су, веома ретке. Част и слава нашој слављеници, што је умела, што је била кадра да у своју чисту душу смести све тако, да се онде

не само слаже и пази, него да једно друго допуњава па да онде у души влада армија, каква може имати станка само у грудима и глави одабраних, потпуно сретних, још на овом свету блажених.

Уметнички рад наше слављенице гранао се у више праваца. Као млађано девојче је заидеалисала своју сестру од тетке Зорку, родом Коларевићеву, потоњу Теосијевићку. Њени су успеси у души мале Милке изазвали жељу, да и она испева себи славе. Те тако је првих година њена уметниковања видимо, како се мимо све остало најрадије лађа певачичиних задатака. И у Нови Сад ју је на други дан Божића 1885. увела Јованка у „Нашим сељанима“ Мите Поповића и дра Јована Пачуа. Па онда је ту одмах била и Ленка у Сигетијинцу „Старом бади и његову сину хусару“, па Ђајација у Сиглигетијину „Војничком бегунцу“, па две Кресте, једна у „Каврзи“ Милчинскога, друга у Дубековој „Јабуци“, па Ката Горонад у Лукачијиној „Рићокоси“, па Јелка Чизмићева у „Сеоској доли“ Еда Тота, па Јелка у Бенедиксову „Пркосу“ са музиком њега врсног родитеља, па најзад „Марија, кћи пуковније“. Напоредо с тим ишли су несташни дерани, као Рене у Халмову „Стрелану“, Шарл у Шрајберову „Језујити и његову питомцу“, и најивне, милокрве девојане, као Мера Безарићева у Гернерову „Новом племићу“, Ема Вилнерова у Ларонжеву „Mein Leopold“, Живана у Калићеву „Преком леку“, Сизана Дерблејева у Онетову „Господару ковница“, Женика Хенџлингова у „Златном пауку“ Франца Шентана. Тако је то богме трајало, неких пет година, док се 10. фебруара 1890. на новосадској позорници није јавила као Маргита у Гетову „Фаусту“. То вече је било пресудно по даљи уметнички рад наше слављенице. Онда се видело, шта управо лежи у Милци Марковићки, где ваља тражити особену снагу, голему моћ њена умења. За Маргитом је брзо — већ 24. марта 1890. — дошла Корделија у Шекспирову „Цару Лиру“. Милка Марковићка није до душе ни после могла да окрене леђа својим првим љубими-

цама те је уз најзамашније трагичне за- даће видимо, како се час по враћа старим својим симпатијама на искрено пригрли Ебилајилу у Скрибовој „Чаши воде“, Лолу у „Брбљуши“ Битонга и Буша, Герду Хохштетову у Кнајзеловој шали „Где је жена?“ па и данас се још својски прихваћа питомих женских ликова, као што је Леонија у „Женском рату“ Скриба и Легувеа и Адријена у „Бабину лету“ Мејака и Халевија. Но како је Маргитом и Корделијом узлетела у највише сфере, тако по тим висинама поуздано плови и као Офелија, Јулија и као Марија Стјуартка а Ибзеновом Нором Хелмерком, коју је у Новом Саду први пут приказала 21. фебруара 1895., посведочила је најсјајније, да продире у душу и модерним јунакињама. После Норе није више тешко било свладати ни Јелу Борђевићку у Нушићеву „Тако је морало бити“, ни Јованку Недељковићку у Нушићевој „Пучини“, а ни Олгу Алексићеву у Предићевој „Голоти“. Данас нема уметничког задатка, који не би најпогођеније и најуспешније решила наша слављеница.

Колико ли их ту још нема! Ко би их све набројао! Где су само Сардуове јунакиње, које наша слављеница нарочито милује! Па идејална жена Дамњанова Анђелија у Војновићевој „Смрти мајке Југовића“! Па јединствена жена Сеја у Петровићевим „Сузама“! Па још силне и силне, једна јача, једна снажнија од друге!

И шта ће их још доћи!

За сад хвала Ти, велика Ти хвала за све досадашње, Ти дична, Ти узорита жена! Хвала Ти, Милка!

Теби је твоја уметност помогла, да се победоносно издигнеш над многе горчине, које наилазе на човека у животу. У уметности си Ти својој налазила утехе за сузе, које си често морала пролити са злобе у свету. Много си имала прекора да поднесеш и с тога, што си о уметности имала своја начела, своје погледе. Колико Ти се пута замерило, што у пркос традицији тежиш да будеш природна и онде, где сав остали глумачки свет — дере кулисе. Но Ти си остала верна својим начелима па си тако и дочекала, да се то, како Ти схваћаш приказивачку уметност, сматра као узор. Ради уметности Ти није било тешко, да пропутујеш готово пола образоване Европе. Па си оданде побрала све, што је најбоље, а Твом се бистром уметничком оку није то отело. Па си и крај својих домаћих и позорничких дужности доспевала и да пресађујеш из страних напреднијих позоришних литература у нашу сиромашну.

Још једаред: хвала Ти за све то! И дичи се данашњом славом, јер си је поштено, завредила! Па нека ти не буде жао и оних суза, које ти је на очи натеривала злоба за минулих двадесет и пет година. Данас праштај! Знаш, да си дивно послужила свом роду. Јован Грчић.

„Тоска“.

Певачица Флорија Тоска љуби сликара Марија Каварадосија а и он је у њој нашао свој идејал. Али им се срећи на пут стављају ужасне препоне, које њих двоје нису у стању да савладају. Обоје гину, пошто је Тоска најпре уморила најжешћег свога напасника Скарпију.

„Тоска“ је у Новом Саду први пут била приказана 11. новембра 1904. а по други пут је давана 16. фебруара 1908.

о Васиљевићевој двадесетпетгодишњици. Натписну је улогу оба пута давала Милка Марковићка па је даје и вечерас. Марија је једаред давао Спасић, једаред Љубића Иличић а вечерас га онет приказује Спасић. Скарпију је први пут играо Барјактаровић а други пут Васиљевић, који га игра и вечерас. Црквењак Еусебијо био је једаред у Бакаловића, једаред у Боже Николића а вечерас га даје Мадарић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

53. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у петак 8. (21.) јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПО ТРЕЋИ ПУТ ↩

ТОСКА.

Драма у четири чина, француски написао Викторијен Сарду, превео Н. — Редитељ: Спасић.

ОСОВЕ:

Маријо Каварадоси	— — —	Спасић	Флорија Тоска	— — —	М. Марковићка
Анџелоти	— — —	Спиридоновић	Лујцана	— — —	М. Јосићева
Скарпија	— — —	Васиљевић	Џеко	— — —	Виловац
Скјаронé	— — —	Антонијевић	Сержан	— — —	Крањчевић
Кодолети	— — —	Николић	Прокујатор	— — —	Савић
Еусебијо	— — —	Маџарић	Војник	— — —	Стефановић
Ченарино	— — —	Р. Крањчевићка			

Збива се у Риму.

Милка Марковићка слави вечерас двадесетпетгодишњицу свог уметничког рада.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом сирату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији 2 круне. — Стајање у партеру за ђакe и војнике до наредника 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Почетак тачно у 8 а свршетак у II сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 7.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српека народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

„Одсудни тренутци“.

I. На станици.

У рестаурацији веће железничке станице — не остаје тајна, да је мишљена станица у Суботици — састају се два тек венчана пара: Васићеви и Ђурићеви. Васићеве допратила младица мати Димшићка, а Ђурићеве младица отац Митровић. Не каже се изреком нигде, да је Васићева пуница удовица а Ђурићев таст удовац. Димшићка већ извадила карту, да и она отпутује са својом децом, али је у одсудном тренутку задржи њен брат Павловић а сам изађе на перон, да донесе натраг њену торбу. Митровићу се доле донала удовица а и он се допао удовици па испод руке изађу из рестаурације у ходник, зар да онде пред Павловићем, који је изашао с њима заједно, утаначе, кад ће бити сватови.

II. Меланија.

Меланија Вучићка, ради које се муж јој разишао с јединицом сестром, јер ју је силно љубио, проведе на салашу свог мужа у забрављеној трапезарији читав сахат са својим јараном Иваном Стојшићем. После састанка он оде на коњу а она фијакером. Али наиђу на превареног мужа, који се пре времена вратио из шуме с лова. Вучић убије фијакерскога коња а своју жену извуче из фијакера па је довуче натраг на салаш. Нареди млађима, да распреме сто, за којим су вечерали Меланија и Иван, па да га наново поставе и да донесу хладну вечеру за мужа и же-

ну. Кад је све било готово, изјави Вучић својој жени, да ће је убити. Она стане запомагати а на то Стојшић провали врата па руши у собу. Вучић скине онда с дувара два пиштоља, један пружи Стојшићу, наместе се, пиштољи плану а Стојшић се сруши мртав. Вучић оде, да се сам јави суду а Меланија раздржи мртвом Ивану прелук и кошуљу, ода том приликом публици, да је његово срце било на њеним грудима и да им се уста стоцила у дуги, дуги, жарки пољуб, па онда клоне онесвесла а завеса падне.

III. Ђурђевићи.

Јединац син умировљенога генерала плем. Ђурђевића страстан је карташ па се презадужи те мораде квитирати. Протекцијом свога оца постане благајник у штедијоници. Ту проневри силан новац а отац му, кад од њега дозна за то, вели, да се мора убити. Младом Ђурђевићу то ни на крај памети, а стари онда зграби револвер па га опали на свог сина, који се одмах сруши. Но старац — не каже се, за што — баца одмах револвер на свог сина те полицијски повереник, који дође по младог Ђурђевића, да га уапси, добија ту импресију, да се млади Ђурђевић убио сам, а старац, машући главом, да није тако, оде поносито у другу собу. Јелена, жена младог Ђурђевића, била је у соби, кад је стари Ђурђевић опалио револвер на младог, па ипак, после кратке борбе, лагано и поуздано потврђује, да јој се муж убио

сам а полицијски јој се повереник онда поклони дубоко те на његове речи: „Милостива, тако ће бити и пред судом!“ пада завеса.

*

То би у језгри била садржина трима комадима из низа са заједничким главним натписом „Одсудни тренутци“. Има у том низу још две глуме, једној је натпис: „Игра ватром“ а другој „Амајлија“. Прва је шала, а друга озбиљна драма. Шалу су 28. фебруара 1909. у новосадској читаоници на селу приказали дилетанти а „Амајлија“ је у првој редакцији имала три чина, звала се „Марија“ а приказали су је у

Новом Саду у позоришту Дунђерскога 28. марта 1895. Милка Марковићка, Ружић, Добриновић и Спасић.

„Одсудни тренутци“ први пут су били приказани године 1903. у београдском Српском Краљевском Народном Позоришту. Године 1905. изашли су штампани у Новом Саду као друга свеска збирци „Из привидног света“. У првој су свесци те збирке изашле Савићеве веће шале: „На леп начин“, „Добре воље“ и „Цар проводарија“. Кад су „Одсудни тренутци“ изашли у књизи, написао је уредник овог листа реферат о њима у 8. броју „Босанске Виле“ 1905. а оцењени су и у 8. броју „Бранкова Кола“ исте године.

ЖИТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Јанковић Стојан“, слика по народној несми „Рођество Јанковића Стојана“, у једном чину, написао Јован Протић. Песме за кор по народним мотивима удесио Алекса Шапчић.

Протићев „Јанковић Стојан“, не можда према тому, што би био сам собом неодољив, него према бризи и трудби, која је овде код нас утрошена у њ, није могао бити спреман на то, да ће га други пут дочекати празна кућа. Па ипак је било тако. По ложама нигде никог, седишта у приземљу и на балкону пуна празнине па чак је и галерија на ређе била посејана, ма да је био светац, дакле један од њених дана. Са њећ ето и они горе почињу сазнавати, шта се то зове: бити блазиран.

Част и поштовање нашим на позорници, што се умели одржати имуни према заризи, која грасира по свим слојевима новосадског српског света! Они са пуно нијетета приказују миле ликове из српске прошлости. Љубица Динићка, Сара Бакаловићка и Милка Марковићка су и овога пута поверене им српске женске душе прихватиле одиста сестрински а Антонијевић је и опет својим здравим, једрим темпераментом и крупним својим пуним гласом верно тумачио навалу снажних емоција постојбинске, мужевље, братовље и синовље милосте у души српског јунака, кога је после девет година сужањства јуначка срећа послужила, да се здраво своме дому врати и невољу скрати.

Г.

„Сабља Краљевића Марка“, алегорија у два дела, од Јована Ђорђевића и Антонија Хаџића, музика од Даворина Јенџа.

С обзиром на „Јанковића Стојана“ дала би

се аусенција новосадске публике са богојављенског приказа те и апатија јој према оном, што би нада све ваљало душу да јој греје, некако још и оправдати тиме, што је „Стојан Јанковић“ релативно сувише брзо био поновљен. Не до душе тако брзо, као „Чар валцера“, али тек ипак брже, по што је то у нас уобичајено. Али шта да се каже на то, што је и „Сабља Краљевића Марка“, која је готово пуних четрнаест година чамала у олупинарници те се баш није наметала, дочекана којекako? То је већ симптоматично, то већ, што по реч, даје мислити, то већ пријатеље српском народном позоришту као просветној установи баца у бригу. Или је зар и на Богојављење ваљало извести „Чар валцера“ са свима пикантеријама или по што по то и по четврти пут ове сезоне „Сезску лолу“ са болесном сентименталношћу Стеве Драгића и Босиљке Поповићеве и са Крадићевим фадезама? Ако и народ има воље и смисла само за то а не уме или не ће да увиди, да је народно позориште и за то ту, да челичи у њему српске осећаје, да га соколи и да га пуни поносом, што се може подичити славном прошлошћу, онда... е онда по готову да је боље, да се то позориште и утаји, док не дорасту непоковаренији нараштаји.

За повесницу разних фаза, које је наше народно позориште претурило преко главе, нека стоји записано, да се „Сабља Краљевића Марка“ приказивала пред двадесетак људи, но и то, да су Тинка Лукићка, Лукић и Васиљевић вољно и разумно рецитовали родољубе стихове Јована Ђорђевића и Антонија Хаџића.

Г.

(„Разбојници“, драма у пет чинова, немачки написао Фридрих Шилер, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић.)

Пред анимираном и на аплауз те још како радо готовом ђачком омладином прешли су на Јовањ дан после подне Шилерови „Разбојници“ други пут преко позорнице Дунђерскога. Ружић је давао Фрању, Лукић старога Мора, Спасић Шигелберга, а Васиљевић Карла. Првој тројници нити је то било првина нити им може бити замерке, него се мора признати, да су продрли у суштину приказаних карактера. Васиљевићу пак ово је — бар у Новом Саду — био први Карло а он га је стесао некакo особено, прорачунао зар, да изазове ефекат у млађаних, лакше задобивих гледалаца и слушајалаца. Васиљевић је најме више спољашње Карлом хтео да утиче, него унутрашње. Сву је тежину ставио на декламацију, на патос, а психолошки су моменти остали при том ускраћени. Па ни спољашње није употребио све, што је могао. Један само пример. У крчми на границама Саксонске у другој промени првог чина, пошто је Карло прочитао Фрањино писмо па га пустио из руке те излетео, да се у самоћи изјада сам себи, наређује му Шилер: *fritt herein in wilder Bewegung und läuft heftig im Zimmer auf und nieder*. Шилер је свакако знао, за што је тако наредио. Но Васиљевић ту на своју руку стане на сред позорнице па публици, а не *mit sich selber*, као што изреком жели Шилер, изговора оне рефлексije о људима. Не природно је, да се човек, стојећи на једном месту, тако занесе, да не чује, што му говоре с једне и друге стране. У ходу, и то још у дивљу ходу, боље се може маркирати бес, који човека доводи до тога, да се обезуми. Васиљевићу се међу тим и после тог призора, као и после осталих већих му сцена, клицало одушевљено. Млад свет инстинктивно нагиње онима, који репрезентују правду и праву а уз то су још и невини гоњени. Клицу Ружићу били су од неједнако веће вредности. Сара Бакаловићка нема за енергичну Амалију довољно енергије. Ту недосташницу не могу да надокнаде она три: Одлази! Одлази! Одлази! у првом призору трећег чина, кад, паднувши Фрањи око врата, истргне његов мач из корица па се на њега устреми. Шилер ту даје Амалији речи: *Fleuch auf der Stelle!* Градација императива: одлази! не ће одагнати напасника, ако је не пропрати јачина и крепчина у гласу, муња у погледу и силан мах у покретима. Марковић је копиљана Хермана, гаврана староме Мору, дао паметно и карактеру примерено, исто тако и Динић патера и Матејић Козинскога. Но

и Спиридиновић и Антонијевић су поштено завредили неоспорну похвалу, први као честити плашљиви стари Данило, други као Швајцер пун заноса и оданости према свом арамбашу. Оно: где, како, кад... на крају четвртога чина, како га је изговорио Антонијевић, одаје глумца, који мисли, који зна шта ради.

Г.

(„Дивљуша“, позоришна игра из народног живота, с певањем и играњем, у три чина, мађарски написао Иштван Геција, за српску позорицу посрбио Љубен Трујић, музика од Исидора Бајића.)

Ако је „Дивљушу“ ове сезоне ваљало поновити само ради тога, да се младој Милици Јосићеве даде прилика, да, певајући и глумећи дивљушу Десанку, положи испит за солискињу, онда је овај рок био нешто преран. Леушкатај, умиљатај а уз то и амбицијозној Милици Јосићеве не може се одрећи ни дар ни глас. Има у ње и једног и другог довољане, али се и један и други морају још глатати, па ће српско народно позориште у њој добити ваљану снагу. Овако јој се чини неправда, кад се раније, но што треба, пушта, да се лати партија, које ни песмом ни игром не може још потпуно да свлада. О што је то било тој даровитој и вољној новици, да у песмама „Зрачак вири...“ и „Тарабицу видиш ли...“ дистонује те и себи и публици чини неприлике? Не, не! То није добро. Милица Јосићева је још тако млада, да има каде, спремати се још и годинама па да се не задоцни. А не траже се године. Тражи се само још неко време озбиљне вежбе, да се глас учврсти а дару да се тачно одреде границе. Жао би нам било, ако бисмо отвореном овом изјавом растужили па можда чак огорчили младу Милицу Јосићеву. Нека верује, да је боље, рећи јој истину за времена па да постигне, за чим тежи, него заваравати је, да сад већ уме нешто, што још не уме, али што ће зацело умети, послуша ли искрен савет.

Нов је био у прекиноташњем приказу „Дивљуше“ и Спасић као звонар Мата Грба. Спасићу такви комични сеоски типови иду од руке. Сретно пронађе све карактеристичне црте у њих па их покупи и сложи у прекрасну целину. Тако је урадио и сад.

Даница Матејићка је своју Босиљку одиграла и отпевала врло лепо, исто тако и Марковић свога Висер-Коку, Антонијевић је био угледан и доследан Миле а Краљчевић је и по трећи пут у Новом Саду успешно одјаволио своје као млади Грба.

М. П.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

54. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 28.

У Новом Саду, у суботу 9. (22.) јануара 1910.

← ОВДЕ ПРВИ ПУТ →

ОДСУДНИ ТРЕНУТЦИ.

Написао др. Милан Савић. — Редитељ: Васиљевић.

I.

НА СТАНИЦИ.

Шаљива игра у једном чину.

ОСОБЕ:

Васић — — — —	Васиљевић	Павловић, Димшићкин брат	Николић
Васићка — — — —	Р. Крањчевићка	Путник — — — —	Антонијевић
Ђурић — — — —	Крањчевић	Жан — — — —	Маџарић
Ђурићка — — — —	О Освалдова	Јоца — — — —	Савић
Димшићка, Васићкина мати	Д. Васиљевићка	Вратар — — — —	Виловац
Митровић, Ђурићкин отац	Лукић	Носач — — — —	Стефановић

II.

МЕЛАНИЈА.

Драма у једном чину.

ОСОБЕ:

Младен Вучић — — — —	Спасић	Петар — — — —	Виловац
Меланија — — — —	М. Марковићка	Драга — — — —	М. Тодосићка
Иван Стојшић, официр — —	Марковић	Лука — — — —	Стефановић

III.

ЂУРЂЕВИЋИ.

Драма у једном чину.

ОСОБЕ:

Плем. Ђурђевић, генерал у	миру — — — —	Ружић	Јелена, Јованова жена —	С. Бакаловићка
Јован, његов син — — — —	Матејић	Ђурица, њихов синчић	—	Зора Вилочева
		Петковић — — — —	—	Спиридоновић

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 8.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Издаје се за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Ал нема пџмбџи?

Поднџти уме срце силно зло,
Док нџ лукне... е а кад прџпукне...
Тим боље онда... бар под земљом знам
Да мир ме чека.

(извади из фијоке зборник па између листова извади неколико сувих цвџтића).

То је спомен сав,

Од њџга што сам негда добила.
У зборнику сам држала га ту,
Јер спомен на њ ми беше молитва.
А сад је грџх и клетва. Даље сад!

(рашчупа цвџтиће).

(Наставиће се).

„Пепељуга“.

Има немачка бајка. Зове се Aschenbrödel а приказује, како је маћџха мрзила и злостављала своју лецу пасторку а мазила своју рођену кћџер, па како је по гоњену пасторку дошао царџвић па је одвео собом, да му буде љуба вереница.

Та је бајка драматисана а прерушена у српско рухо лепо може да забави српску децу.

У српској обради је „Пепељуга“ у Новом Саду била давана први и до сад једини пут 8. децембра 1904. Пасторку Мару је давала Јелџна Барјактарџвићка, маћџху Марта Тодосићка а њену кћџер Зору Даница Матејићка. Данас пасторку даје Ружа Крањчевићка а маћџха и кћџерка јој остале су у старим рукама.

„Две сиротице“.

Лујза, кћџерка грофице de Linière из првога јој брака са сиромашним човеком, изгуби у четрнаестој својој години очњи вид а са Анријетом, кћџерком оних сиромашка, који су Лујзу отхранили, после њихове смрти дође у Париз. Разуздани марки de Prèle зашне оком за лепушкату Анријету па је силом одведе у своје дворе. Но млади шваљџ Арман de Vaudrais спасе Ан-

ријету, ранивши маркиза у двобоју. Анријета шије за друге па се тавори, но баш у моменту, кад са улице зачује глас јадне следе Лујзе, од које ју је раставио бездушни грџф, дођу по њу полицаји па је одведу у тавницу. Онде се састане са својом познаницом Маријаном, која јој даје своју отпушницу те се Анријета крене, да тражи слепо Лујзу, која је дотле нашла била

склоништа у грозне бабе Фрошарке. Баба има два сина: опакога Жака и честитог Пјера. Пјер љуби Лујзу а Фрошарка и Жак ју муче ужасно. Анријета доспе до Фрошарке, избави Лујзу па је одведе до матере јој, пошто јој је Пјер прокрчио пута тиме, што је убио свог обесног брата. Анријета полази за шваљера Армана а Пјер се предаје суду.

Ево тако од прилике изгледа фабула сензацијоном комаду, који се зове „Две сиротице“. За тај се комад у нас до сад говорило, да га је написао неки Џон Оксенфорд, но то је погрешно. „Две сиротице“ су дело францускога драматичара Денерија (Adolphe Philippe Denery или d'Ennery, родио се у Паризу 17. јуна 1811., умро онде 25. јануара 1899.), од којег је и драма „Marie Jeanne“, написана године 1845. а давана у Новом Саду у преводу с немачког превода, како ју је „за српску позорницу удесио“ Манојло Хрваћанин Србендић (1852.—1909.), као „Маријана“ 16. фебруара 1872. а као „Жена из народа“ — уз изречну напомену: први пут! — 26. јануара 1908. Комад „Les deux orphelines“ написан је године 1873. па је наскоро за тиме пошао по свој Европи те

по немачкој обради дошао и до нас. Први пут је у Новом Саду даван 3. марта 1879. а одмах је сутрадан, 4. марта 1879., био поновљен. Осим тога је даван само још 7. фебруара 1884. те се према томе вечерас даје по четврти пут. Грофицу Дјану је у сва три маха играо Драгиња Ружићка, Лујзу Марија Рајковићка а Фрошарку Јеца Поповићева-Добриновићка. Вечерас грофицу даје Тинка Лукићка, Лујзу Олга Освалдова а Фрошарку Марта Тодосићка. Анријету је дваред давала Софија Максимовићка-Вујићка, једаред Ленка Хаџићева а вечерас је даје Сара Бакаловићка. Маријану је дваред давала Ленка Хаџићева и једаред Љубица Динићка а вечерас је даје Даница Васиљевићка. Пјера је сва три пута давао Ружић. Вечерас га даје Коста Делини као гост. Жака је дваред давао Сава Рајковић, једаред Илија Станојевић а вечерас га даје Спасић. Маркиза de Prêles дваред је играо Лукић, једаред Михајло К. Димитријевић а вечерас га игра Марковић. Арман је био дваред у старијег Марковића, једаред у Љубомира Станојевића а вечерас га игра Матејић.

ЛИСТИЌИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Тоска“, драма у четири чина, француски написао Викторјен Сарду, превео Н.)

Пред свечано расположеним гледаоцима а у кући, у којој није било празна кутка, прославила је наша врла уметница Милка Марковићка као Тоска двадесетпетгодишњицу свог уметничког рада. Слабо је циро, да опише оно силно одушевљење, којим је српски свет дочекао своју љубимицу као слављеницу, а још је слабије, да достојно опрта слику свега онога, што Милка Марковићка као Тоска измами из неиспривног врела своје уметничке снаге. Критика ту мора да клоне у свести, да нема довољно крпних, довољно карактеристичних речи, којима би кадра

била исказати величину и тежину те уметничке работе, па мора да се задовољи само тим, да забележи, да констатује голем успех. Милка Марковићка је и овом свечаном приликом као Тоска дала много, врло много, али се и уверила по толики пут, да српски свет зна, шта има у њој, да уме ценити, што је има у својој средини. Спонтане срдачне овације, које су тој реткој жени пале у део овом приликом, говоре и више и јасније, но што би у стању била изрећи и најминуцијознија анализа њене величанствене игре. Милка Марковићка је завршила леп и дичан одсек свога уметниковања те започиње други, нов. Дао Бог, те јој тај други, нови, био исто тако леп и дичан па, ако може бити, још и лепши и дичнији!

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

55. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА

Ван претплате.

Приказ за децу уз обаљене цене.

У Новом Саду, у недељу 10. (23.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ.

Пепељуга.

Прича у четири чина, написао Р. П. Т. — Редитељ: Спасић.

О С О Б Е :

Царевић	—	—	—	Матејић	Зора, њена кћи	—	—	—	Д. Матејићка	
Дворанин	—	—	—	Антонијевић	Смиља	}	—	—	Л. Нишлићка	
Старац	—	—	—	Спиридоновић	Божана		пастирке	—	—	М. Филиповићка
Мара, пепељуга	—	—	—	Р. Крањчевићка	Руџа		—	—	—	К. Вилоччевица
Марин отац	—	—	—	Николић	Просјак	—	—	—	Стефановић	
Марина маћеха	—	—	—	М. Тодосићка	Голубица	—	—	—	М. Јосићева	
					Вила	—	—	—	Д. Васиљевићка	

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III., IV., V. и VI. реду К 1'40; у VII., VIII., IX., X. и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду: К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; ђачка улазница К 0'40.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а после подне од два сахата на позоришној благајни.

Почетак тачно у 3 а свршетак у 5 сахата после подне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

56. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у недељу 10. (23.) јануара 1910.

 ОВДЕ ПО ЧЕТВРТИ ПУТ

ДВЕ СИРОТНЦЕ.

Драма у шест чинова, француски написао Денери, с немачког превода превео Сава Петровић.

О С О Б Е :

Гроф de Linières	— —	Лукић	Маријана	— — — —	Д. Васиљевићка
Грофица Дијана de Linières	— —	Т. Лукићка	Женвијева	— — — —	М. Филиповићка
Марки de Prèle	— — —	Марковић	Гроф Маљи	— — — —	Стефановић
Шваљé Арман de Vaudrais	— — —	Матејић	Марки d' Estreux	— — — —	Виловац
Фрошарка	— — — —	М. Тодосићка	Доктор	— — — —	Спиридоновић
Жак	} њени синови	— — — —	Лафлер	— — — —	Савић
Пјер		— — — —	Делини	— — — —	— — — —
Лујза	— — — —	— — — —	Марé	— — — —	Антонијевић
Апријета	— — — —	— — — —	О. Освалдова	— — — —	— — — —
			С. Бакаловићка	— — — —	Крапчевић
			Пикар	— — — —	— — — —

Збива се у Паризу године 1785.

Коста Делини, управитељ нишког „Синђелића“ у улози Пјера Фрошара као гост.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Ложе у партеру, улазнице за седишта на галерији и улазнице за стајање на галерији продаваће се од два сахата после подне на позоришној благајни.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића. и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Илази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

У прах и пепео оде . . . тако ће
И успомене драге нестати.
Поднеси, срце, стишај, смири се!

(клоне главом на зборник; после почивке.)

Нек сузе моје сперу икону,
Нек слово божје збришу капљице . . .
Не, не! Мој боже, утеши ме ти,
Научи ме, да по твом примеру
Без роптања поднесем патње све!

(нагло, узбуђено извади из недара медаљон.)

И с тобом даље! Палиш груди ми!

(гледа у слику.)

На веке с Богом, с Богом, драгане!
Не смеши се на мене, нисам ја
Заслужила од тебе осмех тај —
Та ја те ево подло остављам.

(наједаред пољуби слику.)

Ох не кушај ме! Иди ђд мене!

(узбуђено разбије слику па је баца у камин. Након тога клоне на столицу. Замисли се.)

Од њега ништа не остаде већ . . .
Сад могу ићи, све кад жртвовах.
Кад он се врати па ме потражи,
На свету нико не ће рећи му,
Ни где сам ни колико подносим.
Сиромаш он ће овуд лутати.
И питаће ветриће, дрва сва,
Ал одговора не ће добити.
А он ће онда тражити ме свуд
И мислиће, да мора наћи ме,
Из врта ће ми прозор вребати
И чекати, док сама узбудем . . .
Па онда ће, к'о некад, нечујно

До врата мојих доћи, стећи дах
И трипут он ће тихо куцнути
Те дати мени срећни стари знак.

(на малим вратима с бока чује се куцање у три маха.
Тереза се престрави па скочи.)

Шта б'и? Мој Боже, да ли добро чух?
Нечастиви се са мном титра то.

(на вратима се поново чује куцање, сад јаче.)

О Боже благи, није опсена!

(врата се полако отворе, Никола се појави на прагу,
Тереза крикне па му пође у сусрет.)

Та он је то.

Никола.

Јест', ја сам, дошао, ја!

По тебе дођох, к'о што дадох реч
И моја сад си ти за цео век!

Тереза (грозећи се уступа).

Не долази!

Никола.

Тереза, ја сам то!

Не познајеш зар свога Николу?
Забравити зар ми м'ога лик?
Та погледај ме боље, сети се!
Ој моја сад си, моја вечито!

(обгрли Терезу.)

ДЕВЕТНАЕСТА ПОЈАВА.

Пређашњи. Ана (с десна), Рубер, Гал (с лева)

Гал

Тереза крикну.

Ана

Боже!

Рубер Шта је то?
Гал

Ту жену пуштај, зао продржљивче!

Никола
Вереница је ово моја, знај,
Уступити је не ћу никому!

Гал
(аграби Терезу за руку па је одвуче од Николе)
За мене њу је црква везала
И право своје ја ћу бранити

Никола
То твоја жена? Лажеш бестидно!

Рубер
Донатов сине, шта ћеш овде ти?
Шта доведе те амо?

Никола
Право ми;

Јер мене љуби ова девојка
И моја биће.

(пође до Терезе)

Рубер (стане међу њих)

Моја ћерка зар?
Крај свога мужа она стоји сад.

Никола
То? Муж? Тереза, чујеш ли?
"Да л' чујеш, чим те отац жигосе?
Та каже да си вероломна ти,
Та каже, да си подла, лажљива.
Поштења, каже, нема срце ти.
Одговарај и поби клетве те.

(Наставиће се).

„Лепеза“.

Леди Маргита Виндермирка љуби свог мужа те је стане морити љубомора, кад дозна, да јој муж одлази некој мис-Ерлејновој, којој даје и силних новаца. Леди Маргита не може услед тога да одоли молбама лорда Дарлингтна те оде у његов стан. Онде затече мис-Ерлејнову а ова је опомене, да сиђе с грешничке стазе, којом је пошла. Леди Маргита је готова, да послуша савет мис-Ерлејнове, но у то долази кући лорд Дарлингтн са својим друговима, међу којима је и Маргитин муж лорд Артур. Маргита се скрије за завесе па у згодну часу умакне, али на столу остави лепезу. Међу обим лордовима дође до сукоба, но у то из побочне собе изађе мис-Ерлејнова те изјави, да је лепеза њена, јер ју је добила од Маргите. Лорд Виндермир се умири а ствар се сврши тако, што мис-Ерлејнова полази за старог лорда Лортна. Лорд Артур Виндермир није сво-

јој љуби хтео да ода, да је мис-Ерлејнова њена мати и да ју је он с тога и потпомагао материјално. Маргита се за навек растаје од мис-Ерлејнове, изричући јој топли захвалу, што јој је оне ноћи у стану лорда Дарлингтна спасла част.

Године 1892. написана „Lady Windermere's fan“, једини комад покојнога Оскара Уајлда (Oskar Wilde, родио се 15. октобра 1856. у Дублину, умро у Паризу 30. новембра 1900.) који је у нас на репертоару, давана је у Новом Саду први и до сад једини пут 22. јануара 1904. Леди-Маргиту је играла Милка Марковићка, мис-Ерлејнову Тинка Лукићка, лорда Виндермира давао је Матејић, лорда Дарлингтна Барјактаровић а лорда Лортна Васиљевић. Вечерас леди-Маргиту даје Сара Бакаловићка, мис-Ерлејнову даје опет Тинка Лукићка, лорда Виндермира даје Спасић, лорда Дарлингтна Васиљевић а лорда Лортна Спиридоновић.

Л И С Т И Ж И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Одсудни тренутци“, написао др. Милав

Савић. I. „На станици“, шаљива игра у једном чину. II. „Меланија“, драма у једном чину. III. „Бурђевини“, драма у једном чину.)

Милая Савић баш нема еређе на позорници. Није је управо ни имао никад. Оно сам до душе после премијере његових по Гиритовој новели израђених „Солијалних демократа“ у 24. броју „Позоришта“ године 1877. баш ја регистровао, како је публика бурним изазивањем допадања свог управни индиректно казала, да жели, да комад остане стално у репертоару, па сам чак и препоручио управи, да послуша публику; исто тако сам главом ја после премијере Савићеве једночине шале с написом „Фрише фире“ у 33. броју „Позоришта“ године 1879. забележио њен успех и рекао, да писац није пошао неравним путем; истина је, да је Миша Димитријевић после првог приказа Савићеве једночине шале с натписом „Наживио се“ у 53. броју „Позоришта“ године 1879. рекао, да цени даровитост Милана Савића; стоји и то, да после премијере Савићевих награђених „Проводација“ Миша Димитријевић у 23. броју „Позоришта“ године 1884. није могао да остави недирнуте по неке замарке и изјаве незадовољства, које је из публике чуо сопственим ушима, него их је назвао већим претензијама. Све је то тако било, јер пишчеви лични пријатељи нису могли а да не воде рачуна о томе, да не ваља кварити вољу у онима, који хоће да раде, а нешто је ту и лично пријатељство било по среди. Ти су обзирали руководили јемачно и Јована Храниловића, кад је о Савићеву „Дојчину Петру“ реферисао у 1. и 2. броју „Позоришта“ године 1892. и у 20. броју „Позоришта“ од године 1895. и кад је за Савићеву „Марију“ у 39. броју „Позоришта“ године 1896. рекао, да је од публике симпатично била примљена. Најзад ни онај неки У у 50. и 51. броју „Позоришта“ године 1886. одаје сваки ретком свог реферата о Савићевој шали „Добре воље“, да је и сувише преокупиран. Но с друге стране је већ Стеван Ј. Јеџић за Савићеву „Последњу вољу“ у 19. броју „Позоришта“ рекао, да му није са свим испала за руком, а др. Батут, реферишући о приказу Савићеве трочине шале с натписом „На добротворну цел“ у 38. броју „Позоришта“ године 1886., теши Савића, да ће га за садање неуспехе наградити будућност. А ја сам у 36. броју „Позоришта“ године 1900. рекао, да би било смело рећи, да је прерађена шала „Добре воље“ постигла пот-

пун успех. И о „Цару проводација“ сам — према Јовану Храниловићу, који је у 42. броју „Позоришта“ рекао, да је писац своју задаћу тако вештачки и уметнички извео, да је публика у неколико маха, код више призора, бурним пљескањем дала одушке свом признању — реферовао, и то у 23. броју „Бранкова Кола“ 1902., да у Новом Саду није продро и да се о њему није писало довољно отворено и одрешито.

Савићу су добри пријатељи накнадно стварали успехе на позорници. То стоји и то не може порећи нико, ко је био у позоришту, кад се приказивали Савићеве комади. Не може порећи, кад метне руку на срце. Публика се фактично никад није загрејала за Савићеве глуме а ова три последња комадића просто је одбила. После првога није нико ни покушао, да одобрава а већ смејати се није ни могао нико, јер су досетке у комаду и сувише буршикозне те и неукусне. Или је можда укусно, кад мати, испративши младенце на свадбени пут, вели свом брату: „Само да ми се детету што не деси!“ а брат јој реплицира: „Та већ без тога не ће проћи!“ После другога је публика тапшала дивној игри Милке Марковићке а после трећег је енергичним пет! сузбила покушај пишчевих личних пријатеља, да ивценишу неку овацију.

Хоће ли овај очити неуспех бити писцу добра школа, да се једаред већ окани позорице, тешко је прорећи. Међу тим нема сумње, да оно, што је наксиноћ зујало по гледалишту у позоришту Дунђерскога, није већ више комад, него бумбар, а бумбарева зүка је тек поприлично јасна музика. Г.

ЧИТУЉА.

(† Ђорђе Протић. У манастиру Ораховици умро је пре кратка времена у 58. години свог века позоришни управитељ Ђорђе Протић. Покојник је готово пуне три десетине година водио по оностраном Српству добру српску позоришну дружину, коју је умео вазда тако да организује, да је могла приказивати и дела веће вредности. Под његовом управом су многи од наших данас првака-глумаца почели своју глумачку каријеру. Вечан му спомен!

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

57. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА.

У претплати 29.

У Новом Саду, у уторак 12. (25.) јануара 1910.

— ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ —

ДЕЛЕЗА.

Позоришна игра у четири чина, енглески написао Оскар Вајлд, с мађарског превода превео Јован Грчић. — Редитељ: Спасић.

ОСОВЕ:

Лорд Артур Виндермир — Спасић	Лорд Лорти — — — — Спиридоновић
Леди Маргита, његова жена С. Бакаловић	Лорд Дарлингтн — — — — Васиљевић
Војвоткиња Бервикова — Д. Васиљевићка	Мистер Демби — — — — Матејић
Леди Агата Карлајлова, њена кћи — — — — Р. Крањчевићка	Мистер Грехем — — — — Стефановић
Леди Племделова — — — — М. Јосићева	Мистер Хопер — — — — Крањчевић
Леди Џедбергова — — — — Д. Николићка	Ружа, собарица } у Виндер- М. Филиповићка
Мис Ерлејнова — — — — Т. Лукићка	Паркер, коморник } мирових Антонијевић

Збива се у Лондону. Први, други и четврти чин: код лорда Виндермира, трећи чин: код лорда Дарлингтна. — Време: садашњица.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Тереза.

Ма шта да буде, нисам кадра већ
Издржати! Ја кашћу истину!

Ана (склопи руке).

Та имена ти божјег, смилуј се!

Тереза.

(поглед јој падне најпре на Ана, затим на Рубера; преставањено устукне до Гаја, падајући)

Јест, истина је, ово ми је муж,
На вечну верност њему заклек се!

(показује на Николу)

А оног онде . . . ја не познајем.

(оноевела клоне крај Гаја. Гај и Ана клекну уз њу. Рубер дође до Николе и претом му покаже врата).
(Завеса, пада).

ДРУГА РАДЊА.

(Пијаци. Са стране куће, с лева и с десна рогаљ; на рогаљу десне улице велик камен. У дну улаз у крчму, На пијаци прцварнице).

ПРВА ПОЈАВА,

Хот. Ендрес. Колар. Грађани.

(Хот, Ендрес, Колар и више грађана напред се скупили на тихо диване. Остали ходају горе доле по пијаци или једу по прцварницама.)

Хот (у грађанском оделу.)

Тако знам, као да сам био онде. Турчин је с крвавом главом побегао испод Беча па од то доба непрестано мољака мир од цара.

Ендрес.

Не треба мира! Нек их нестане!

Хот.

И у Бечу веле тако. Треба Турке истребити па ће одмах мања дација.

Грађани.

Тако је! Право велиш!

Колар.

А шта би са Текелијом?

Хот.

Тај је свршио. Већ ни Турчину не треба. Варадски паша Ахмет доварао га на ручак па га окована послао Евгену.

Ендрес.

Тако му треба! . . . Хајдемо-те мало у страну. Ево куруца!

ДРУГА ПОЈАВА.

Пређашњи. Ваш. Мате.

Ваш.

Не знам, како ће испасти избор. Лабанци се здраво наоружали. Канда ће још тог тврдо-вратог Рубера изабрати за градског начеоника.

Мате.

Острвили се. Веома се зли гласи проносе о нашем Текелији па се надају, да се не ће више дићи а и онако ће Кошице скоро пасти шака Немцима.

Ваш.

Не би ли било добро, мало их продрмати, да се опамете?

Мате.

Бојим се, насиље би их још већма огорчило. Још није ништа изгубљено, избор још није готов, а народ јако бегенише сина покојном начеонику; можда ће он и победити.

Хот.

Граде ражањ а зец још у шуми.

Ендрес.

Само да им зец још којем не одгризе нос, док се боче с ражњем.

Ваш (показује на прву гомилу.)

Ено се и онде нека шуњала думуњавају. Смео бих се опкладити, да су лабанци. Да ли да јурнем међу њих?

Мате.

Хајде да их обиђемо с оне стране. Баш можемо одлушнути, шта то диване. (оде обоје лево.)

Колар.

Ево одоше. Дете нам сад, човече, приповедајте, ако знате још шта о Текелији?

Хот.

Турчин ће га издати цару па ће га погубити као бунтовника.

Ендрес.

Па ће опустошити градове, који су били на његовој страни. Јесте ли чули? Ко воли Кошице, нека Михајила Рубера бира за градског начеоника.

Грађани (лармајући.)

Тако је! Тако је! Хајдемо-те у варошку кућу!

(Наставиће се.)

(Ваш и Мате наједаред стану пред њих.)

Ваш.

На једну реч! Камо тако журно?

Колар.

Да гласамо!

Ендрес.

Да вршимо своје законито грађанско право.

Мате.

Ко је грађанин, нека врши своје право; али овај овде (покаже на Хоту) није кошички грађанин. Ко је тај човек?

Ваш.

Ко? (из близа погледа Хоту у очи) А, сто му мучка! (салутира војнички) Господине мајору, помози Вам Бог!

Хот (тргне мач.)

Ево ти на то: „Бог ти помогао!“

Мате.

Ко је то?

Ваш (трзајући мач.)

Мајор Хот из Капрарије војске. Заједно смо служили под Геццијом, оданде је он онда стругнуо до Немца. Овамо узга ме, ко је прави Мађар! Држ'те уходу!

Хот.

Понеси у пакао ту лаж! (боре се.)

Мате (тргне мач.)

То ли је? Амо узга ме, присталице Николе Доната!

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Пепељуга“, прича у четири чина, написао Р. П. Т.).

Уредник овог листа није у недељу после подне доспео, да буде на приказу драматисане „Пепељуге“. Задржао га је збор у већници новосадског краљевског судбеног стола, одржан ради тога, да се конституише друштво за па-

тронажу над покајним злочинцима и њиховим породицама. С тога само по оном, што је чуо, може овде забележити, да је Ружа Крањчевићка била мила и љупка пепељуга Мара и да су деца приказ пратила радосно и с њега понела најлепших утисака.

(„Две сиротице“, драма у шест чинова, француски написао Денери, с немачког превода превео Сава Петровић.)

После готово двадесет и шест година се ипак усвојио предлог оног рецензента из 16. броја „Позоришту“ од године 1884. те се „Две сиротице“ приказале у недељу. Но није се на жалост испунила прорека тога рецензента, да ће „Две сиротице“ као недељни комад бити прави Kassastück, који ће нашој сиромашној благајници вазда лепа прихода доносити. Света је наиме било тек у средњу руку. Ложе су биле празне, исто тако и седишта на балкону, приземље је било прилично још и прошарано, но свет у њему, ма да су га очигледо занимали сирови, ситим бојама премазани призори на позорници, није се могао мирно подати силовитим утецајима, управо атацима на живце, јер су они горе на галерији били весели те смејом и несланим досеткама пропраћали сваки плачевни моменат.

Кад и народно позориште мора да се лађа тако масивних доза, као што су „Две сиротице“, не би ли намамило публике, критици не преостаје друго, да ли да ту потребу узме на знање па да без обзира на каквоћу приказанога комада реферире о приказу му.

Наша позоришна дружина као да никад није од раскида, кад ваља на публику утецати понешто и драстичним средствима. Чисто ужива, кад према себи у гледалишту опази не мирна и задовољна, него или задржаним плачем уздрхтала или омиреним смејом развучена лица. Па с тога ваља — овде ради првог екстрема — са толико воље и пажње приказује ликове у „Двема сиротицама“. Свако се то и овога пута свог задатка латило својски те је приказ био заокружен онако, како би требао да буде и онда, кад је реч о паметнијем послу, но што је приказ „Двеју сиротица“.

Нашим домаћима се за дивно чудо прилагодио гост Делини те је изгледало, као да се затекао у средини, у којој ради редовно. Повољније сведочење за рутину и уметничку снагу поштованом госту јемачно не треба. Делини је пре двадесетак година био неко време наш —

живо се још сећам његова фамулуса Вагнера у Гетову „Фаусту“, солге Гулћа у „Саћурици и шубари“ и деда-Мише у „Риђокоси“ — али је овда претежно забављен био епизодама. Од онда је имао времена, да постане зрео, разуман уметник. У његову приказу није несретни Пјер Фрошар од прве до последње речи ништа мање симпатичан, но што је био у Ружићевим рукама. На већу похвалу Делини зацело не ће ни претендовати.

Тинка Лукићка је као грофица Дијана изгледала одиста аристократски — тоалете су јој биле богате и укусне — а и глумила је господски, са пуно noblesse и такта. Сара Бакаловићка је као сироче Анријета агирала убедљиво, али на жалост није могла дочарати илузију, да је Анријета и крај све своје несреће тек ипак слатка млађана девојана. Мегера Фрошарка би заман по свем свету тражила згодније тумачице, но што је наша Марта Тодосићка. Што је ту дала Марта Тодосићка, било је парче истинског, реалног живота. Као што Марти Тодосићки не праштам, кад галерији заљубав и глас и покрете отера у непеле, тако не тврдичим ни похвалом, кад створи што ваљано, као што је била она мученица у Сардуовој „Вештици“ и сад ова страшна баба. Даница Васиљевићка за бедну Маријану, која је раскретила са светом, налази врло лепих и енергичних и искрених и срдачних акцената, којима уме да импонује и да гане. Олга Освалдова, тако млада и мила, као што је, није много морала додавати па да Лујза јој, осим матере, сестре, доктора и Пјера, освоји и сву публику. Но она је и вољно и паметно младости и милоти додавала баш много разбора те се на лествици публичних симпатија сретно попела о једну пречагу на више. Од мушких су уз Делинија Лукић, Спасић, Марковић, Матејић и Спиридоновић агирали озбиљно и одано а Динић, који је заменио објављенога Крањчевића, опет је једаред оберучке по позорници просуо оне своје fine, decentne комике.

Г.

Исправци и допуне. У прошлом броју овога листа се у хитњи — заказани се „Крадљивац“ скинуо па се брже ставила „Лепеза“ — поткрале неколике погрешке, које се не могу оставити неисправљене. На 190. страни стоји, да је „Лепеза“ у Новом Саду давана први пут 22. јануара 1904, а треба да стоји: 1905. На 191. страни у првом ступцу у 15. реду од доле место 1896. треба да стоји: 1895, а у 16. реду од доле место 39. треба да стоји: 36. На истој страни у осмом реду првог ступца од доле изостало је после речи „Позоришта“: године 1879. а у другом ступцу у трећем реду после речи „Позоришта“ ваља да стоји: године 1901.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

58. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 30.

У Новом Саду, у среду 13. (26.) јануара 1910.

 ОВДЕ ПО ДЕСЕТИ ПУТ

РАЗБОЈНИЦИ

Драма у пет чинова немачки написао Фридрих Шилер, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић. — Редитељ: Спасић.

ОСОВЕ:

Максимилијан Мор, гроф вла-	Шуфтерле	млади раскош-	— Виловац
далац — — — Лукић	Ролер	ници, што се	— Краљчевић
Карло	Рацман	одмећу у раз-	— Стефановић
Фрања } његови синови	Козински	бојнике	— Матејић
— — — Ружић	Калуђер	— — —	— Динић
Амалија од Еделрајха — — С. Бакаловићка	Данило,	стари слуга грофа	
Херман, син неког властелина	Мора	— — —	— Спиридоновић
Марковић			
Шнигелберг } млади раскошни-			
— — — Спасић			
Швајцер } ци, што се одме-			
— — — Антонијевић			
Грим } ћу у разбојнике			
— — — Маџарић			
	Више разбојника.	— Збива се у Немачкој.	

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у II сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ II.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Изрази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Ендрес (тргне мач.)

Зар је то слободан избор? Амо узга ме, присталице Михајла Рубера.

Текелијини.

Држ! Хватајте уходу! Издајце!

Царевци.

Не дајмо се! У варошку кућу! Нек буде по правди и правци!

(Гурање, борба. Прицварничари брже боже купе своје ствари па их износе. Жене и деца бегују. Борци се у борби повлаче на лево. Међутим дођу с лева Рубер, Гал и Тереза. Рубер пође напред.)

Рубер.

Шта се то збива овде?

Мате.

Међу твојим присталицама нађосмо и једног немачког уходу. Таквим си зар средствима рад да победиш? За то ћеш одговарати још! (Јурне за осталима). Ухватите га! Немојте га убијати! Признаће. (оде).

ТРЕЋА ПОЈАВА.

Рубер. Гал. Тереза.

Рубер (слезући раменима).

Кратковиде будале! Мисле зар, Бујинцу силну да ће мален гат Зауставити моћи. Но је сад Променила се струја; правац њен Сад љ вис диже, ко је до сада Са валима о живот био се.

Ма како да се упињете још,
Изгубили сте. Мени свиће дан.
Очекивања дође мени час,
Да победим и да се осветим.

(песницом прети према небу.)

Еј Донате, што ово не видиш?
Што одузе те мојој освети.
На бојном пољу јуначка ти смрт?
Ти ниси, веруј, њу заслужио.
Ал' био где му драго, је ли рај
Ил' пак о теби стан сад, чуј ми реч:
Од освете ми ниси сигуран,
Твој син ће тебе ту заменити.

Тереза.

Не збори, оче, самртнику том.
Имамо другог, милијега ми:
Тек јуче над њим гроб заронисмо,
Сасушиле се нису сузе још:
Тај боље чује, схваћа твоју реч.

Рубер.

Сирота Ана! Јесте, чује ме.
Што не дочека јадна овај дан?
Та патила је са мном заједно
Од иржње клетог нашег душмана
Па треба да је дочекала сад
И победу.

Тереза.

Највећу, праву победу
Доживела је већ; сад одмор леп
У бољем рају мирно ужива
И моли се за миле своје све.

Рубер.

Јест, моли се, да ја се осветим.

Тереза.

Где ј' она сад, ту живи осветник,
Неумитни и строги судија,
Што обара и руши грешнике.
О мртвима је доста. Живот сад
Са борбом својом стоји пред нама.
Па на ноге, у крајњи, страшни бој!

Гал.

С Терезом на пут одмах крећем се.

Рубер.

Зар да идете сад?

Гал.

Та врева ту
За љубу моју није подесна.
Рад чега дође, већ је свршено:
Заклопида је очи матери
И примила јој мајчин благослов.
Сад ништа ту је не задржава
Па пусти нас, да дома одемо.

Рубер.

Још данас ваља ту да будете.
Та још се није борба свршила,
У корицама јоште није мач,
Још окршаја може бити ту
Пре победе на мени требаће
Што више верне, снажне помоћи,
На тебе ја рачунам.

Гал.

Добро, но!
Ал шта ће ту Тереза?

Тереза.

На гробље
Ја идем доле, да читам још
На гробу своје добре матере
Очѐнаш који. Не плаши се ништ',
То место за ме поуздано је.

Рубер.

Нек свако дакле своје свршава!
Женскадија нек Богу моли се,
Мушкарци бој нек узму преда се!
Хајдемо!

Гал.

Добро пази на се ти,
Не одлази са гробља ни за час!

(Оде с Рубером на десно)

ЧЕТВРТА ПОЈАВА.

Тереза. (после) **Јудита.**

Тереза.

Да којом срећом никад не одем
Оданде, са тог места скровитог!
Да вечно барем онде останем!
Ој мајко моја, што ме остави?
На место груди падам сад на гроб
И сузама ти квасим гробни крст
А цветак свак, што цвате над тобом
О мени гласа теби односи.

(лагано пође на десно.)

Јудита.

(уђе нагло; видевши Терезу, задрхће.)

Ха, ти си то?

Тереза (устукне).

О Боже! Јудита!

Јудита.

Ти стрепиш, је ли, страх те мене, је л'?
На страх те гони савест нечиста.

Тереза.

Кад год сам јоште у животу свом
У беди била, свагда стајаше
Ти преда мном; к'о патњи гласница.
Па како да се тебе не плашим?
Та нову клетву, нов зацело бол
Твој мрачни поглед мени доноси.

Јудита.

Зар смеде вратити се?

Тереза.

Добро знаш,
Да мајку дођох ја да сахраним.

Јудита.

О, лажеш, лажеш! Излика је то!
Не дође ти рад покојнице, не,
Рад живога се амо довуче,
Ти живога си рада видети.
Кроз густу вео суза лажљивих
Прикривен наде зрак ја провидим.
Рад оног дође, који сад је мој,

Да отмеш њега, добро ја то знам.
Кад узвиди ти велиш, бледи лик,
Пробудиће се љубав на ново.
Та љубав та и није згасла још,

Дубина срца крије варницу,
Под пепелом што тиња јоднако.
Ма којој дао хладну руку он,
Ти једина си, коју милује.

(Наставиће се).

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Лепеза“, позоришна игра у четири чина, енглески написао Оскар Уајлд, с мађарског превода превео Јован Грчић.)

Не би човек рекао, како се у нас час режија час глумци и глумице ревносно побрину за то, да критика узмогне — што они веле — пакостити. Што се до сад замерало режији, да не обрати довољно пажње на примерену сценерију, на то се налази изговор у томе, што позориште Дунђерскога не располаже довољно многим и довољно новим амеблманом. Са тога гледишта не бисмо онда смели ни запети за то, што је стан до душе: гарсона, но тек ипак и: лорда Дарлингтона намештен сиротињски, али за што се у камину, који видимо, не маркира пламен, кад у дџлу изреком стоји а и у дијалогу се спомиње, да мис-Ерлејнова треба писмо леди-Маргите да баца у ватру? Овако је наша мис-Ерлејнова, како је у камину ватра била угуљена, морала то писмо исцелати на паран-парчад па га бацити у кут крај камина. Или ово! Лорд Виндермир поведе мис-Ерлејнову у побочну дворницу на игру па леди Маргита — овде у нас нешто мало, ваљда услед љубоморе, увеличапо — види и каже, како оно двоје лете по паркету, а овамо се не чује ни клет гласић какве свирке, по којој се игра. „Добро је то и тако!“ обрецнуће се и сад наша режија. Па: „није свето писмо све, што стоји у тексту...“ и тако даље, и тако даље. Добро дакле! Испред те, не толико духовите, колико на кратко насађене експенције критика са свим комодно може устукнути те уштедети себи сваку реплику.

А сад ваља само још нешто расправити са нашом леди-Маргитом! Је ли она одиста, стално и непоколебљиво уверена, да ијоле fashionable lady лиже својеусно кувер, кад смешта у њ писамце? Ако јесте, престаје сваки разговор. Но

ако случајно није о том убеђена баш тако, да никако не би могла реагирати на искрену упозору, онда је молим, да се даде разуверити.

Иначе, кад се узме у обзир, да се овостворена српска позорница ретко претвара у паркетисан салон — у Новом Саду је за ово минулих десет недеља од педесет и седам приказа преко синоћ трећи пут искључиво владао финији тон — добро се још некако и држе наши глумци и глумице. Не узимам: појединце, него: целиву. Покрети су до душе ћошкасти, забуни се у салон чак и по која циганска атитида, али целокупни утисак није најнеповољнији. Знак, да треба само више праксе па да се и у салону постигне оно, чему би и најоштрији посматралац заман тражио замерке.

Тинка Лукићка схваћа мис-Ерлејнову коректно те плаузибилном чини сваку њену реч, јасно тумачи сваки њен чин Стојички подноси и оправдане љуте прекоре најпре од своје јединице па онда од свог зета, само јој на цртама видиш исписан големи бол, којем израза оданде одмах нестане, чим конвенцијенција затражи хладан разбор. И у другом чину, кад први пут угледа своје дете, и у трећем, кад своју ћерку одвраћа од непромишљена корака, и у трећем, кад се за навек растаје с њом, била је мис-Ерлејнова Тинке Лукићке лиж првога степена. Сари Бакаловићки и овде боље полазе за руком нежнији, него енергични momenti. Спасић и Васиљевић... част и поштовање обојици, али... та рекао сам већ неколико пута! Даница Васиљевићка оштро је — само нешто сувише нагло, готово allegro con brio — појентовала оно шиљасто-погано у језику аристократске блебетуше а Ружа Крањчевићка је као љупка мала леди-Агата ђаволасто-послушно снасила несносну курателу своје смешне матере.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

59. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у петак 15. (28.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ТРЕЋИ ПУТ

ЧАР ВАЛЦЕРА

Оперета у три чина, либрето написали Ф. Дерман и Л. Јакобсон, превели Љ. Д. и М. Д.
Музика од Оскара Штрауса. — Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Јоаким XIII, кнез владалац	Сигисмунд, дворски лакај	—	Николић	
од Флаузенурма	Фридерика пл. Инстербургова,			
— — — Добриновић	дворска госпођа	— —	Д. Матејићка	
Принцеза Јелена, његова кћи	Францика Рајнгруберова	— —	Л. Јовановићка	
О. Освалдова	Фифика	} свирачице	— —	Љ. Динићка
Гроф Лотар, кнегињин стриц	Мицика		— —	Р. Крањчевићка
Динић	Реза		— —	М. Јосићева
Лаћман Никица	Лиза		— —	К. Вилоччевица
— — — Крањчевић				
Лаћман Мончика				
— — — Марковић				
Венделин, министар				
— — — Васиљевић				

Министри, страни посланици на двору, дворани, дворске госпође, официри, народ, свирачице у женском свирачком збору, дворска стража. — Догађа се у кнежевини Флаузенурму у данашње дане. Први и трећи чин у кнежеву двору а други чин у врту за забаву.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у II сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 12.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Иzlази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Тереза (и против воље радосно).

Да, да!

Јудита.

Где, како севну око ти
И како тебе жар тај издаде!
Ко рече теби, да те љуби он?
Ја рекох само: ти се надаш том,
Ја рекох само: пушта чежња та
На ово место тебе доведе,
И додајем још: гадна издаја!

Тереза.

Што гони мене освета ти зла?
Не испуних ти сваку жељу зар?
Не беше л' срце моје, живот, све,
Тек робље снажној вољи твојојзи?
Ти заповеди, да се уклоним,
Уклоних ја се теби покорно;
Ти заповеди, да изневерим,
Ком заклек се на верност вечиту,
Изневерих га, теби дадох га;
Ти заповеди, да с' унесрећим,
Унесрећих ја себе тако зло,
Да више ни пожелет' не можеш.

Јудита.

Па ако си баш тако несретна,
Зар мислиш, да је реткост каква то
У жене, која љуби срцем свим?
Та нисам ни ја сретна, не бој се!

Тереза (нагло).

Зар ни ти?

Јудита.

Гледај! Опет онај сјај!

Ведрине зрак ти сја из очију!
Претваралицо! И још рећи смеш,
Да ниси рада да ме убијеш;
Порицати још смеш, да љубин га,
Спрам кога љубав мора бити грех!

Тереза (дигне главу.)

Не поричем, јер немам разлога
Твог гнева више бојати се, знај!
Јест, љубим га! Тај свети осећај
Дубоко скривен би у грудих ми,
Ја њега ником не исповедих.
Ал теби ево кажем љ очи:
Јест, љубим га! Не беше доста зар,
Што срце моје сломи, уништи?
Још хоћеш да га газииш ногама?
Ал пази ми се, ја сад претим, чуј!
Ја кренух се до гроба мајчина,
Не осећах сем туге ништа ја,
А ти се нађе, да ме вређаш ту,
Да љ груди ми мржњом задиреш,
Да разбудиш, што давно заспа већ,
И љубав ми и жарку освету.
Изгорећемо, веруј, обоје.
Тренутак може јавити се још,
Да Бога, веру ја заборавим
И ништа друго ја да не видим,
До патњу своју, ал и онога,
Ко беше узрок њојзи! Чувај се!
Јест, обе ћемо онда пропасти!

(излети на десно.)

ПЕТА ПОЈАВА.

Јудита. (после) Агнеза.

Јудита.

Ниједна траго! Смеш да претиш зар?

(потрчи за Терезом.)

И побеге . . . а баш ме пркосно
И холо стаде изазивати . . .
Не бојим те се, слаба лутко, не,
Јер ниси страшна. Слабост твоја тек
Опасност је за мене највећа.
Да Никола се с њоме састане
И навали, да њега саслуша,
Створење слабо не би умело
Одупрети се жару његову!
Још једнако ту мому љуби он,
Заборавити не ће никад њу,
Не каза нигда њена имена
Ал ја му читам то из очију,
Па док му вребам реч са усана,
Ја осећам, да на њу мисли он,
За њоме блуде очи његове,
Свећ траже њу, ту лутку ништаву.
Ја добих њега, он ми поста муж,
Ал срце, душу, мисли његове
Све задржа тај мрски бледи кип.

(Наставиће се).

(у убуди даре хајмау на грудих.)

Раздераћу је на комаде сву,
К'о крпе ове ту што дерем сад!

Агнеза (долази с лева).

Зар овде да те нађем, Јудита?
Зацело и ти тражиш Николу?
Ја од јутрос већ гледам њему траг.
Та мабор ево давно започе,
Тетурају се, вичу гомиле,
Опколише нам кућу варошку
И свако ти то лупа, зноји се,
Тек њега нема а рад њега баш
И јесте овај бој. Да не знаш ти,
Куд оде, куд се деде?

Јудита.

Од куд ја?

Та ја сам само жена му.

Агнеза.

Да, да!

Сиротицо, у твојим речима
Горчину читам, патим с'а тобом.
Та ми ти добро само жељасмо,
Учинисмо за твоју срећу све.

„Ф а у с т“.

Трагедија великог немачког песника Гета (Johann Wolfgang Göthe, родио се у Франкфурту на Мајни 28. августа 1749., умро у Вајмару 22. марта 1832.) с натписом, „Faust“, довршена године 1831., има два дела. Нас се овде тиче само први део.

Дело уводе две предигре. У првој износи позоришни управитељ своје трговачко становиште а песник ставља према томе своје рођено уметничко гледиште. У другој предигри, која се зове: Пролог у небу, предлаже Мефистофелес Господу опкладу, да ће од њега одвратити доктора Фауста, који Господу „сад још нејасно служи а којег ће он ускоро довести до бистрине“. Тим почиње први део величанствене трагедије. Сагнут над фолијантима, опкољен свакојаким чаровним оруђем, седи Фауст у својој учioniци. После силне своје на-

уке увиђа, да не зна ништа. Сав очајан лати се магије, надајући се, да ће тако сазнати тајну овога света. Кад му се јави земаљски дух и кад га походи досадни му фамулус Вагнер, учврсти се у души му мисао, да оде са света. Дигне већ пехар до усана, да попије отрова, но у то зачује ускршњу песму те Фауст закључи, да се прошега пред градском капијом, не би ли се разонодио. Са те се шетње врати незадовољен а с њим дође при брадаш, који се наскоро ишчаури као Мефисто те му понуди уговор: он ће га провести кроза све насладе земаљског живота, но за то ће Фауст на оном свету бити његов. Фауст зна до душе, да га чулна настада не може потпуно задовољити, али је искушење сувише јако те он пристане. Уговор се потпише Фаустом крвљу на Мефисто онда поведе Фау-

ста у свет, у нов живот: у Лајпциг у Ауербахов подрум па у вештичју кухињу, подмлади га, чаровним пићем улије у њ љубавне чежње па му у Маргити приведе девојану, коју Фауст љуби свим жаром свог срца. Но ма да је та девојана телесном милотом и душевним чарима одиста величанствена, ма да за њ чини све и сва, па чак убија и рођену матер и допушта, да јој брат Валентин због ње погине, ипак не може да окује Фаустов дух. Засићен оде Фауст од ње па је остави у очају. Мефисто га онда одведе у Врзино Коло, да га забуни. Но Фауст се још једаред враћа Маргити, и то помоћу чаролије, у тавницу, у коју је она била доспела с тога, што је убила своје дете. Она му падне око врата, али не ће да иде с њим, кад по њих дође Мефисто, него се подаје божјем суду. Фауста одвуче Мефисто собом у нове прилике.

У немачком часопису „Österreichische Rundschau“, у другој свесци за ланску годину, вели познати естетичар барон Алфред Бергер у расправи с натписом „Die Fabel des Goetheschen“ Faust“, да неизмерна генијалност свева о Фаусту лежи

у томе, што се Фаустова душа прекаљује, дакле спрема, да се коначно опрости веза са злим, тако, што замиљује Маргиту, која сотони ваља да служи као средство, да Фауста са свим и за свагда придобије за себе.

Гетов „Фауст“ у српском преводу Милана Савића приказан је у Новом Саду први пут 8. априла 1886. После тога је у Новом Саду приказан још триред, и то: 1. децембра 1887., 10. фебруара 1890. и 4. јануара 1892. Фауста је сва четири пута играо покојни Веља Миљковић, исто тако Мефистофелеса Ружић а Марту Јеца Добриновићка. Вечерас Фауста даје Ружић, Мефистофелеса Васиљевић а Марту Марта Тодосићка. Маргиту је дваред давала Ленка Хаџићева а по једаред Милка Марковићка и Вела Нигринова. Вечерас је опет даје Милка Марковићка. Валентина је једаред давао Добриновић а триред Васиљевић. Вечерас га даје Спасић. Вагнера су давали: Милојевић (дваред), Делини и Жикић а вечерас га даје Спиридоновић. Ученика су приказивали: Вића Димитријевић (дваред), Живковић и Стефановић а данас се ученик изоставља.

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Разбојници“, драма у пет чинова, немачки написао Фридрих Шилер, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић.)

Рефершући о поновљеном приказу Шилерових „Разбојника“ констатујем овде радосно, да је Васиљевић вољно прихватио напомене, које су у последњем реферату о Шилеровим „Разбојницима“ у виду замерке биле речене о његову Карлу. Васиљевић је тим показао, да је озбиљан, паметан глумац, који не гледа с висине на оно, што му се овази у искреној пријатељској намери. Где је до њега стало, ту се не устеже усвојити савете. А то само служи њему на част, а лику, који приказује, на корист. Овај његов последњи Карло куд и камо је одскочио од претпоследњег те Васиљевић сад Карла Мора сме рачунати међу своје најбоље креације. Где пак није стало до њега, него до данашњих дерутних прилика, које сметају рационалној по-

дели улога, ту не може бити његове личне кривице. То увиђам те га накнадно молим, да моје замерке, које су у два-три маха потекле у том правцу, не сматра да су адресоване на њега, него на прилике, против којих не може ни он шта силом.

Васиљевић се одазвао те манифестовао, као што већ рекох, уметнички разбор, но Сара се Бакаловићка толико држала свога да трећејој „Одлази!“ није Фрању више ни затекло на позорници те се Амалија по трећи пут устремила зар на ваздух, да га стера с позорнице. Кад бих рекао отворено, шта Сара Бакаловићка доказује тим, што доследно цитира Шилера онако, како он није рекао, морао бих сметнути с ума нежне обзире, које човек дугује дамама, те бити негалантан. А то нисам рад.

Остали су, с Ружићем и Лукићем на челу, агирали вољно и пажљиво те је приказ био један од најуспелијих ове сезоне. Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

60. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 31.

У Новом Саду, у суботу 16. (29.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ПЕТИ ПУТ

Ф Д У С Т

Немачки написао Ј. В. Гете, превео на ново и за српску позорницу спремио Милан Савић. — Редитељ Марковић.

Пролог на небу.

О С О Б Е :

Глас Господњи	— — —	Антонијевић	Гаврило	— — —	Р. Краљчевићка
Мефистофелес	— — —	Васиљевић	Михајило	— — —	О. Освалдова
Рафајило	— — —	М. Јосићева			Небеске чете.

I. део трагедије.

О С О Б Е :

Фаует	— — —	Ружић	Савица	— — —	Р. Краљчевићка
Вагнер	— — —	Спиридоновић	Први момак	— — —	Стефановић
Мефистофелес	— — —	Васиљевић	Други момак	— — —	Савић
Дух	— — —	Виловац	Трећи момак	— — —	Виловац
Зли дух	— — —	К. Вилоччевица	Први ђак	— — —	Матејић
Ученик	— — —	Мацарић	Други ђак	— — —	Краљчевић
Валентин	— — —	Спасић	Прва служавка	— — —	М. Филиповићка
Маргита	— — —	М. Марковићка	Друга служавка	— — —	Л. Нишлићка
Марта	— — —	М. Тодосићка			

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I и у II реду 2 круне — Седиште у партеру у III, IV, V и VI реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII, VIII, IX, X и XI реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III и IV реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у II сахата у вече.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Иzlази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Јудита.

Ох, је ли, мајко, да сам несрећна?

(падне Агнези на груди.)

Агнеза.

Неваљао, непоштен син је мој —
Ја отворено то изговарам.
Еј, да је нешто бабајко му жив,
Све друкчије би било, кунем се.
Што оде љ бој муж ми кукавни!
Ко својту има, не би требало
Да овлаш тако живот жртвује
За домовину, веру, празну реч!
Ал такви су ти, видиш, мужеви,
За њине грехе ми ти патимо.
Самоћу своју ја оплакујем
А тебе уби рођени ми син.

Јудита.

Не криви њега, мајко, није крив!
Но тисућ' пута да је грешнији,
Подносила бих презирање му,
Хладноћу, немар и сву злу му ћуд.
Не могу, мајко, ја га кривити,
Јер ја га љубим. То ме нагони,
Рад њега да се борим насиљем.
Да ваљаде још више згрешити,
И на то ја бих била приправна.
Ја мишљах да је доста, да га ја
Назовем својим. Рекох: верност ће,
Прегорност, нежност и све друге још
Врлине женске њега сломити
И прву љубав, којом беше мој,
Док не'те га зла чарблија,
Повратити ми опет наново.

(Наставиће се.)

„Чучук Стана“.

Први чин се збива на белилу. Девојке не беле платно а уз то певају и играју. Међу њима је и најстарија ћерка сиколског сељака Вука Плештића Стана, која је верена за момка Златоја. Наједаред се међу њима створи ајдук Вељко са својим бећарима. Вељко се загледа у Стану а и она у њега.

У другом су чину девојке на прелу у кући Плештића, који је отишао био по-

слом а кћери оставио саме с девојкама и са старицом Миљом. Спремају се дарови за Стану. У то бахну амо Вељкови бећари па поотимају дарове. Стана се преруши у мушко па пође до ајдук-Вељка, да му тужи његове бећаре.

Трећем је чину позорница околина Неготина. Вељко се забавља. Кад Стана стигне до њега а он нареди Станину стрицу

проти Нерићу, да их венча.

„Чучук Стана“ је у Новом Саду први пут била приказана 3. јануара 1910. Ста-

ну је давала Милка Марковићка а ајдук Вељка Васиљевић. Обе су улоге и данас у истим поузданим рукама.

„Б и д о“.

Здравко, син богатога сељака Маринка, бегенише Љубицу, кћер богатога сељака Станојла. Маринкови и Станојлови су у завади те Маринко не да свом сину, да узме Љубицу. Љубица онда одбегне за Здравка а кад стигну његовој кући, Маринко потегне пушком на свог сина. Овај се не поплаши а то импонује толико његову оцу, да пристане, да син му узме ускочицу.

„Бидо“ Јанка М. Веселиновића (1862. до 1905.) и Драгомира Брзака (1853. до 1904.) веома је омиљен српском свету а то му је израдила лепа музика. Даворина Јенка. Први пут је „Бидо“ у Новом Саду даван 5. фебруара 1895. Исте је године даван још и 12. марта и на други дан божића. За тим је приказан још: 17. маја 1898., 6. фебруара 1900., 2. децембра 1901., на трећи дан божића 1904., 2. и 16. децембра 1907. Бидо Здравка играли су до сад: Спасић (пет пута), Лука

Поповић и Стојановић (триред) а данас га игра Антонијевић. Љубицу су давале: Зорка Ђуришићева-Добриновићка (четири пута) и Драга Стефановићка-Спасићка (пет пута) а данас је даје Лепосава Нишлићка. Љубичину другарицу Петру играле су: Даница Весићева (дваред), Тинка Лукићка, Даринка Симићева, Ленка Вујићева (дваред), Катица Вилочевича и Ружа Крањчевићка (дваред) а данас је даје М. Филиповићка Бидову снаху Живану је дваред давала Милка Марковићка, једаред Зорка Марковићка а шест пута Даница Туцаковићева-Матејићка, која ју, и данас даје. Бидова оца Маринка свих девет је пута давао Лукић па га даје и данас. Бидов карда Мишић био је у певача Марковића седам пута, једаред је био у Маџарића а једаред у Крањчевића; данас га даје Марковић. Сулудог Максима је осам пута давао Добриновић а једаред Бакаловић; данас га даје Спасић.

Л И С Т И К И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Чар валцера“, оперета у три чина, либрето написали Ф. Дерман и Л. Јакобсон, превели Љ. Д. и М. Д. Музика од Оскара Штрауса)

„Сеоска дола“ је добио јака конкурента те се не може више похвалити, да је он једини кадар, једне сезоне триред привући света у позориште. Исто то може ево и „Чар валцера“, који је, ма да је даван ван претплате, домамио баш доста публике па је и опет забавио и анимирао фамозно. Лепосава Јовановићка је Францику

красно певала и још крајније играла. Веома су добро биле расположене Даница Матејићка и Олга Освалдова те су обе, прва Фридериком а друга кнегињом Јеленом, постигле леп успех. И мушкарци су сви од реда агирали живо те публика није излазила из смеја и аплауза. Крањчевић је у дуету с Франциком у другом чину брилирао јаким осећајем, који је умео да улије у песму, а Динић је дует о цикољу зачинио тако неодољивим комичним примесам, да се дует не само морао поновити, него је бурно захтеван био и по трећи пут. Г.

Исправак. У прошлом броју овог листа погрешно је на 203. страни наведено, да је ученикова улога у јучерашњем приказу Гетова „Фауста“ била изостављена. Ученика је синоћ играо Маџарић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

61. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА

Ван претплате.

Приказ за народ уз обаљене цене.

У Новом Саду, у недељу 17. (30.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ

Чучук Стана.

Комад из српског живота у три чина, с певањем, написао Милорад М. Петровић. Музика од Исидора Бајића. — Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Вук Плештић, сељак из Сикола	Лукић	Други Вељков бећар	— —	Антонијевић	
Стана	— М. Марковићка	Трећи Вељков бећар	— —	Виловац	
Стојна	} Вукове кћери	Миља	— — — —	М. Тодосићка	
Стамена		— О. Освалдова	Смиља	— — — —	Д. Матејићка
Прота Нерић, Вуков брат	— Динић	Тода	} сеоске девојке	— — — —	Д. Николићка
Ајдук Вељко Петровић	— Васиљевић	Цвета		— — — —	Д. Васиљевићка
Милутин, Вељков брат	— Марковић	Дивна		— — — —	Л. Нишлићка
Миљко	} сеоски момци	Винка		— — — —	К. Вилоччевица
Златоје		— Матејић		Неда	— — — —
Борјан		— Краљчевић	Веселин, сеоски прстадор	— — — —	Добриновић
Мирко	— Савић	Голуб, протин момак	— — — —	Маларић	
Први Вељков бећар	— — Стефановић				

Бећари, девојке, цигани, свирачи, чочечи. Догађа се 1809. године, први и други чин у селу Сиколу, трећи чин у Неготину.

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III, IV, V. и VI. реду К 1'40; у VII, VIII, IX, X. и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду: К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; ђачка улазница К 0'40.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а после подне од два сахата на позоришној благајни.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Почетак тачно у 3 а свршетак у 5 сахата после подне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

62. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у недељу 17. (30.) јануара 1910.

ОВДЕ ПО ДЕСЕТИ ПУТ

Ђ И Д О.

Слика из сеоског живота у четири чина, с певањем и играњем, написали Јанко Веселиновић и Драгомир Брзак, музика од Даворина Јенка. — Редитељ: Васиљевић.

О С О Б Е :

Маринко	} богати сељаци	— Николић	Петра, њена другарица	— М. Филиповићка
Станојло		— Васиљевић	Први момак	— Стефановић
Андрија		— Стефановић	Други момак	— Матејић
Здравко, Маринков син		— Антонијевић	Трећи момак	— Маџарић
Максим, Андријин син		— Спасић	Четврти момак	— Виловац
Милић, Здравков друг		— Марковић	Прва девојка	— Д. Васиљевићка
Петар		— Савић	Друга девојка	— Р. Крањчевићка
Павлија, Маринкова жена		— М. Тодосићка	Трећа девојка	— О. Освалдова
Живана, жена Маринкову синовцу		— Д. Матејићка	Четврта девојка	— М. Јосићева
Љубица, Станојлова кћи		— Л. Нишлићка		

Сељани, сељанке. Догађа се у Мачви Први чин: на прелу. — Други чин: у Маринковој кући и на ливади. — Трећи чин: у Станојлову воћњаку. — Четврти чин: у Маринковој кући.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у II сахата у вече.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 14.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 погура.

Две љубави.

(Наставак.)

Но преварих се, он ме не љуби.
Јест узме ме, ал срце његово
И даље оста хладно, немарно.
Све једно сад! Ја њега не кривим.
Ал има неко, кога проклињем,
Ко чврсто стоји међу мном и њим,
Рад њега ко ми рат оглашава.
Испред ње не ћу ја се склонити,
Па није л' мој, ни њен нек не буде!

ШЕСТА ПОЈАВА.

Пређашње. Јуштија. Боја. Грађани (о лева.)

Грађани (загаламили.)

Доле Немце! Живела слобода! Да Бог поживи Текелију!

Јуштија.

То је све лепо и красно, али би више вредило, кад бисте ишли да гласате, него што се ту дерете, где вас не чује ни Немац ни Бог.

Боја.

Та гласаћемо ми радо, само смо ради бар

да видимо тога, за кога дајемо свој глас. Треба да би ваљда каква орација или такво што!

Јуштија.

Па зар није доста, што је син Стевана Доната, који је на бедемима овога града дао живот свој за нашу слободу, за наш град?

Боја.

То је истина! Куд ће ивер од класе? Ја као рекох само, да не купујемо мачку у цаку. Па онда не унемо право ни да вичемо: „Живео!“, кад га не видимо с мисли и с персоном.

Јуштија.

Ево му матере и жене! Пред њима бар можете откликнути једно „Живео!“

Боја (скине шешир.)

Да су здраво! Ми смо свагда били одани Донатовој вамилији. Но, браћо, не цварајте се више! Хајде да гласамо! Живео Никола Донат!

(Наставиће се.)

„Крадљивац“.

Кокетна, сујетна, кинђурива Марија Лујза борави са својим куд и камо старијим мужем, кога она ипак љуби, у гостима у дворцу, који припада најбољем пријатељу њена мужа. Ту се деси нешто

сензацијонално: домаћину нестане новаца а неки борниран детектив уапси домаћинова сина као крадљивца. Овај љуби Марију Лујзу па прими грех на себе, ма да је у истину Марија Лујза главом украла

новац. У велику призору, који је рафинирано изведен а претрпан градицијама, триковима и ефектима, измами њен муж из ње признање, да је крива. Али се она брани и правда. Крала је — вели — да може себи купити опојних тоалета, не би ли се допала њему, своме мужу. То је лице целе афере. А шта је налицје? За што је домаћинов син узео кривицу на себе? Наравно с тога, што међу њиме и

Маријом Лујзом постоје нежни односи. Отуд се изроди љубомора, но најзад се сврши на миру.

То је фабула „Крадљивцу“ Анрија Бернштајна. Анри Бернштајн је познат нашој публици. Од њега је и комад „La garbale“, који се у преводу с немачког превода као „Бакара“ приказао у Новом Саду 12. новембра 1909. као први приказ ове сезоне.

ЛИСТИЌИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Фауст“, немачки написао Ј. В. Гете, превео на ново и за српску позорницу спремио Милан Савић.)

„Превод је толико добар, колико преводилац зна немачки језик; а толико је лош, колико преводилац не зна — српски језик и колико није дорастао Гетеу.“

То су речи покојнога П. Адамова. Изрекао их је, кад је у 7. броју „Стражилова“ године 1886. приказао Савићев године 1885. у преводичевој аутоедицији у засебној књизи изашли српски превод првог дела Гетову „Фаусту“.

Савић се онда, зар да П. Адамова разувери те да докаже, да је ипак дорастао Гету, на ново латио „Фауста“. Али је пре тога на жалост заборадио, да проучи бар Вуков речник. Што груди, које су у Вука plurale tantum (у првом издању на 112. страни, у другом на 104. у другом ступцу, у трећем на 108. страни у другом ступцу), сингуларисхе те од њих прави: груд, то још и Боже помози! Треба човеку слик за: суд па то ти је! Али од куд му, ако Бога зна, животна радост? Sub voce животан вели Вук у свим трима издањима (у првом на 174., у другом на 158. страни у другом ступцу, у трећем на 166. у другом ступцу) овако: животан, тна, тно, wohlbeleibt, obesus, н. п. животно јакње, може се испећи. Књижевник, који ијоле води рачуна о свом материнском језику, никад не може немачку Lebensglück назвати гојазном радошћу. Као што је Савић: In allen Lebenstiefen zittert протумачио: У срцу врелом заталаса крв; као што је In Lebensfluten описао: Где живот буји (ово

до душе значи, да живот паји, дакле спава!); тако је исто могао и за Lebensglück ваљда наћи еквивалентан израз, наравно да је најпре загледао у Вуков речник па се уверио, да животан значи: wohlbeleibt. А он би баш требао да — што по реч — и леже и устаје с Вуком и с Даничићем. Онда бојсе не би — и упозорен на то, да тако не ваља — предлог по конструисао инструменталом. Ја сам у „Босанској Вили“ године 1905., у 8. броју, приказујући његове штампане „Одсудне тренутке“ опазио изреком, да се не може поручивати по ким, но Савић се на то није осврнуо, него је ту граматичку неподобу из књиге пренео и на позорницу те наш Спасић са свим оштро и озбиљно пита нашу Милку Марковићку: А по ким? И то ће сад тако остати на српској позорници, док је узбуди, т. ј. ако се „Одсудни тренутци“ буду давали и у провинцији, где Савић нема утецајних пријатеља, којима је доста његова претња, да ће повући свог „Фауста“, ако не даду „Одсудне тренутке“ — није шала! — па да приклоне главу пред њим.

Далеско би одвело, кад би човек хтео примерима да илуструје, како је лош, како је управо јадан Савићев превод. Дивна она Маргитина „Meine Ruh' ist hin...“ коју завршује емфазом, да би An seinen Küssen vergehen sollt'! (у Савића: На пољупцу томе ма изданула!) па балада о тулском краљу па Маргитина молитва пред богородичином иконом у издуцку у зиду (у нас овде на крсту):

Ach neige,
Du Schmerzensreiche,
Dein Antlitz gnädig meiner Not!

(у Савића :

Смилуј се,
Ти, мајко богородице,
На мој големи јад!

у Савићеву су преводу и сувише слабе репродукције, а да би издржале и најобзирнију критику. Па ипак их човек овде мора споменути, кад ваља с П. Адамовим после двадесет и пет година поновити, да Милан Савић у опште није песник, а најмање ваљан песник, који зна скроз свој језик.

Још само нешто па да свршим са Савићем те да пређем на сам приказ!

Тешко је поуздано тврдити, да се нови превод једва и разликује од старог, а тешко је с тога, што верба и на позорница volant те их је мучно похватати. Но једно ми ипак није умукло. Валентин, издишући, куе Маргиту па јој вели:

Du bist doch nun einmal eine Hur'.

Du fängst mit Einem heimlich an,
Bald kommen ihrer Mehre dran
Und wenn dich erst ein Dutzend hat,
So hat dich auch die ganze Stadt.

Савић је то у први мах превео овако :

Што јесте, јесте, ти си већем дроља!

Потајно с једним почеја си ти
А на скоро ће доћи више њи',
Па кад десетак већ те има тад,
То имаће те онда цео град.

У другом је преводу дроља ублажена: блудницом, али се Савићу оно Гетово *So hat dich...* учинило сад сувише бледо, те је на томе месту прецизовао то овако: Обљубиће те.....

Но нека је доста! Завршујем Адамовљевом напоменом: Превађач „Фауста“ треба да је и сам дорастао ђенију, ако ће да ђенијално дело прецева.

Прелазећи на сам приказ, морам пре свега запитати: за што се од Ружића узео Мефистофелес па му се дао „Фауст“? Да Ружић сад, пошто је крпено и лако, као нико у Срба пре њега, глумио пуних педесет година, долази до тога, да се бори с удогом! Он дабогме да је савлада, ма каква и ма колика била, те као орао узлети у стирске висине. Па тек када тог величанственог орла сахатима гледаш дурбином најминуцијозније критике, једва видиш, али тек видиш, да и том орлу хоће крила да малакшу. Покојви

Сонентал је на неколико година пре смрти уступио био Фауста Грегорију па се задовољио Гласом Господњим. Од Ружића се не тражи да испомаже — овде тим мање, што је млади Антонијевић крпено и пуно тумачио Глас Господњи — али Мефистофелес му, као већ познат, не би задао толико посла, колико Фауст, па још у Савићевим рогобатним стиховима. Ако ико, ја Ружића поштујем и ценим, ето већ преко четрдесет година, као нашег најгенијалнијег, најсолиднијег и најзорнијег мимског уметника. Па ево ни њему за љубав не могу да оћутим, да није — најмање да кажем — било упутно, овом приликом потрзати јединственог старог Ружића. Понављам: Ружић се држао момачки, јуначки, али шта га је то стало!

Маргита Милке Марковићке је племенит, идејалан лик, који би заслужио читаву расправу. У оквиру кратка реферата јаловом би се испоставила свака тежња, да се тај лик синтетично изнесе онако, да се ода достојна хвала свему, што је завређује.

Васиљевић је у Мефиста утрошио силне студије, проучио га је темељно, па како за улоге тога калибра има специјално умесну интуицију, то је од Мефиста створио уметничку работу првог реда.

Марта Годосићка је била нешто до душе преотмено одевена, али за то иначе изврсна Швертлајнка а Спасић је у Маргитина брата Валентина веома погођено истакао ону крајњу десперијацију, која сестрином срамотом утученога војника доводи до енунцијације, да је то

um 's Haar sich auszuraufen
Und an den Wänden hinauf zu laufen.

Ваљда с тога, што се Фауст с Маргитом први пут састао тек у десет сахата, мораде се и приказ у цркви о миси и визија бледог лепог чеда у вреви ноћу од 30. априла на 1. мај одиграти на истом месту, на којем се овде у нас Маргита моли богородици, дакле не у улици дуж варошког бедема — тако Савић преводи Гетов *Zwinger* — него пред црквом, где Фауст првом живу угледа и ослови Маргиту. Овако смо се из позоришта разишли после по ноћи, а да се сценерија мењала, можда бисмо у позоришту дочекали били и зору. Са тога је гледишта ипак имала смисла кумулација сценерије, које у нормалним приликама не би смело бити. Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

63. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 32.

У Новом Саду, у уторак 19. јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПРВИ ПУТ ➡

КРАДЉИВАЦ. (LE VOLEUR.)

Комад у три чина, француски написао Анри Бернштајн. Превео Н. — Редитељ: Васиљевић.

ОСОВЕ:

Рејмон Лагард	— — — Лукић	Фернан Лагард	— — — Матејић
Исабела	— — — Д. Васиљевићка	Замбо	— — — Васиљевић
Ришар Воазен	— — — Спасић	Слуга у Лагардових	— — Савић
Марија Лујза	— — — М. Марковићка	Збива се у Лагардову дворцу.	

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду: 2 круне. — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'30. — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20. — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника: 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 15.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Изази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Грађани.

Живео Никола Донат! (оде на лево.)

СЕДМА ПОЈАВА.

Агнеза. Јудита. Јуштија.

Агнеза.

Хвала Вам, господине! Ви сте увек били искрен пријатељ мом сину.

Јуштија.

Еј, не спомињите само то пријатељство!

Агнеза.

А што не? Мислите ли, да смо незахвалне? Зар није то Ваша заслуга, да смо дознали за недостојну љубав мога сина и да смо за времена отклонили зло.

Јуштија.

Молим Вас, немојте да се једнако размећем том заслугом! (погледа на десно) Нарочито сад, где ево иде главом Никола.

Агнеза.

Једва једаред!

Јуштија.

Богме једва једаред! Говорите му, да већ једаред гледа за чим је.

Агнеза.

Нас две бисмо га само ражљутиле још већма. То је Ваша дужност. Ви сте му најбољи пријатељ.

Јуштија (мигољећи се.)

Мислите, да је то моја дужност?

Агнеза.

Идите му у сусрет! Ми му не ћемо сметати. Хајдемо, кћери моја! (оде на лево.)

Јудита.

Иди само, мајко, стићи ћу ја тебе. (Јуштији) Причекајте ме овде, док се не вратим. (оде на лево.)

Јуштија (окрене се на десно, себи.)

Лена мисија! Па још ако избрбљам тајну... Еј, еј! До ђавола и с мојим језиком!

ОСМА ПОЈАВА.

Јуштија. Никола.

Јуштија.

Тако ти Бога, Никола! Где си тумарао до сад?

Никола (мрко, спустио главу.)

Не знам.

Јуштија.

Не знаш? А баш ниси мамуран. Много ти поднесеш па се не опијеш.

Никола.

Бар да се могу опити! Онда бих можда могао и заборавити.

Јуштија.

Но, заборавити умеш добро. И то си забо-

равио, да је данас избор и да наша странка тебе хоће за градског начеоника.

Никола.

Марим ја!

Јуштија.

Али ако се узвладаш тако и даље, пропашћемо.

Никола.

Па добро!

Јуштија.

Камена је то добро! Ако пропаднемо, наши ће непријатељи дићи главу и данас сугра пашћемо шака Немцима.

Никола.

Свеједно!

Јуштија.

А шта, ако нам одрубе главу? Хоће ли и то бити свеједно?

Никола.

Тим боље!

Јуштија.

Хвала ти лепо на том густу! Никола, Никола! Шта се то зби с тобом? Ти, који си био зеница свију нас, наш понос, наша нада, како си могао сама себе тако напустити?

Никола.

Што да се не напустим, кад ме је она могла напустити?

Јуштија.

Она? Каква она?

Никола.

Познајеш ти њу. Само је ти познајеш.

Јуштија.

Благи Боже! Зар још једнако мислиш на њу?

(Наставиће се).

„Риђскоса“.

Удова Шајговица има два сина. Старији, Андраш, не живи са својом женом Агнешком, по роду Богљаревом, а чезне за својом јединицом Жофиком, коју је мати одвела собом, млађи пак Ферко воли риђокосу Кату, коју мрзи и његова мати и све село само за то, што је риђе косе. Око распуштенице Агнешке облеће удовац Кесеги а његов син Балинт бегенише Андрашеву и Агнешкину ћерку Жофику. После многих незгода се не само помире Андраш и Агнешка, него и стара Шајговица пристане, да Ферко узме Кату. Млађана Жофика полази за Балинта. Само успаљеник удовац Кесеги прође на лихо. У расцвет доста активно утиче честити словачки гајдаш Јано.

„А vereshaju“ Мађара Шандора Лукачије (Lukácsy Sándor, 1835.—1907.) поодавна се већ у преводу Ђорђа Поцовића Даничара даје на српској позорници. У Новом Саду је први пут играна 20. фебруара 1890. После тога је давана још; 25. марта 1890., 8. децембра 1891., 22. јану-

ара 1892., 22. фебруара 1896., 14. јуна 1898., 16. јануара 1900., 19. децембра 1901., 19. децембра 1904. и 31. јануара 1908. Натписну су улогу до сад играле: Милка Марковићка (четири пута), Зорка Теодосијевићка и Драга Стефановићка-Спасићка (пет пута). Вечерас је игра Даница Матејићка. Стару Шајговицу су давале: Драгиња Ружићка шест пута, четири пута Даринка Николићка, а вечерас је даје Лепосава Нишлићка. Андраша је Веља Миљковић давао дваред, Спасић седам пута, једаред Лијанка а вечерас га опет даје Спасић. Ферка је свих десет пута давао Марковић а вечерас га даје Крањчевић. Агнешку је осам пута давала Софија Вујићка а дваред Тинка Лукићка. Вечерас је даје Љубица Динићка. Жофику је четири пута давала Савка Миљковићка, триред Зорка Добриновићка а по једаред: Милица Радошевићева, Јелена Барјактаровићка и Ружа Крањчевићка, која ју даје и вечерас. Кесегију је свих десет пута давао Лукић па га даје и ве-

черас а сина му Балинта давао је дваред покојни Миша К. Димитријевић а осам пута Васиљевић, који га даје и вечерас.

Гајдаша Јана је осам пута давао Добриновић а дваред Бакадовић; вечерас га опет даје Добриновић.

ЖИСТИЖИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Чучук Стана“, комад из српског живота у три чина, с певањем написао, Милорад М. Петровић, музика од Исидора Бајића.)

И по други пут је „Чучук Стана“ угодним шаренилом позабавила новосадски српски свет А и иначе је приказ био складан и жив. Уз Милку Марковићку као дели-Стану, Васиљевића као узорна ајдук-Вељка и Добриновића као собом уехићеног сеоског проталера Веселина видно се истакле и правилном народном ношњом и одмереном игром Марта Тодосићка и Лепосава Нишлићка, Нишлићка уз то још и заносном песмом.

М. П.

„Бидо“, слика из сеоског живота у четири чина, с певањем и играњем, написали Јанко Веселиновић и Драгомир Брзак, музика од Даворина Јенка.)

„Бидо“ и овакав, какав је сад, скресан о обе промене другог а и о први део четвртог чина, наксноћ је у нас овде био ванредно сретан. Сви га се латили некако особито вољно те је с позорнице утецао као најсвежија новина. Марковић је као ђидов кардо Милић био при гласу и хумору, као ваљда никад, Даница Матејићка је као она живи ђаво, она свакад намејана и весела Живана, и певала и свога Голуба тешила неодољиво мило, Спасић је једноставно, без уобичајених бримборија, приказао каблова Максима па је маленим средствима измамио из живота на позорницу лик, пун истине и јаве. Лепосава Нишлићка и Матилда Филиповићка су биле одане другарице па се прекрасно слагале и у песми и у говору. И старији су сви, а нарочито Гагићева маторка Марта Тодосићка и њен горопадник Николић, придонели својски, да поцуне целину оним, што се од њих тражило. Но ко је све то честито коло диком подичио, то је био Антонијевић. Вероватнијег, животу бли-

жег ђида Здравка заман би човек тражио. И кад се, савладавши стид, исповеди својој девојци па се погоде, да од сад свуда иду заједно; и кад сваји призна, због кога је карли, па главом потврђује и живо понавља Живанина питања у облику све заноснијих усклика; и кад се, ван себе од среће, удари по глави па истрчи на поље и кад га пренерази бес помахниталог му бабе; и кад не може да дочека свога карду, да потражи у њега савета и помоћи; и кад, са заносом гледајући своју цуру и добивши од ње веру, први пут осети, да је и он ђидо, као и отац му, па се реши, да покаже оцу, да није он једини у свету; и кад из збуњенога „Мој отац...?“ на мах кресне оно одлучно: „Ја је водим у кућу па шта Бог да!“; и кад после, пошто је, не дижући главе, молио и преклињао и са собом се борио, слободно погледа помамном оцу у очи, вереници заповеди, да се не макне с места, а карди, да повуче себи руке, па онда стане кидати сапињач на грудима те загрми оцу у брк: „Где немаш право, немаш!“; и кад најзад, једва могоавши изаћи из свог чуда, изусти не само устима него и очима и сваком жилицом на лицу, оно блажено: „Је ли истина, бабо?“: у сваком је том часу Антонијевић нашао природна, искрена, кренка а нада све ни најмање на ефекат прорачунана израза. Ко у младим годинама тако глуми, као што Антонијевић приказује Брацу у Петровићевим „Сузама“ и Здравка у „Биду“, тај не треба да стрепи за своју уметничку будућност. Споро можда, али зацело и поуздано, греду такви таленти слави у сусрет. За сад је доста, што се публика овом приликом без и најмањег отпора подала сугестији солидна мара те под њеним утецајем искреним знацима свог признања осоколила ваљана радника на даљи истрајан рад. А критици је дужност, да региструје такве одсудне етапе у лету ad astra па да и она докликне своје macte !!

Г,

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

64. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

Приказ уз обаљене цене.

У Новом Саду, у среду 20. јануара 1910.

ОВДЕ ПО ЈЕДАНАЕСТИ ПУТ

РИЂОКОСА.

Позоришна игра у три чина, с певањем, мађарски написао Шандор Лукачија, превео Ђорђе Поповић Даничар. Музика од Еркела. — Редитељ: Васиљевић.

О С О Б Е :

Шајговица, богата удовица	— Л. Нишлићка	Миша, Катин деда	— — Динић
Андраш	— Спасић	Богљаш	— — Виловац
Ферко	— Крањчевић	Губаш	— — Спиридоновић
Кесеги, газда у селу	— Лукић	Фонтош	— сељани — Матејић
Балинт, његов син	— Васиљевић	Поздорјан	— — Антонијевић
Агнешка Богљарева	— Љ. Динићка	Чахољи	— — Николић
Жофика, њена кћи	— Р. Крањчевићка	Шарика, слушкиња Агнешке	
Ката Горопад	— Д. Матејићка	Богљареве	— — М. Тодосићка
Јано, гајдаш у селу	— Добриновић	Палко	— — Стефановић
Боришца	— К. Вилочевица	Петика	— — Маџарић
Јулча	— Д. Васиљевићка		Сељани и сељанке.

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III., IV., V. и VI. реду К 1'40; у VII., VIII., IX., X. и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду; К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; бачка улазница К 0'40.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Никола.

Да ли мислим на њу? Нема дана, нема ноћи, нема часа, нема тренутка, а да не стоји преда мном, а да јој не бих срце да ишчупам са невере јој да да је наново зграбим, да је угушим пољупцима!

Јуштија.

Кад те је изневерила, немој на њу мислити!

Никола.

Шта ли је могло бити разлог тому? Шта је могло тако одједаред откренути њено срце од мене? Та не знам ја њу такву. Знам је, да је верна, искрена. Како се наједаред могаде анђео претворити у ђавола? Не може то бити без разлога. Од куд то? Ја морам то дознати. Ти си већ био код куће, Бернате, ти си могао видети, шта се збива око ње. Реци, шта је било то?

Јуштија (поплашено.)

Ја? А шта ја знам? (себи) У мало што се нисам излауцо ...

Никола.

Па ипак ја то морам дознати. Ова ми сумња не да мира; полудећу, ако ми се то не разјасни. Још једаред јој морам погледати у очи и рећи јој, да ме је изневерила. Нека каже, за што је урадила то? Ако ме није више љубила, нека ми каже, чиме сам јој дао повода тому? Мора ми казати!

Јуштија.

На то већ немаш права. Она је туђа жена а ти имаш своју жену.

Никола.

Ја? Жену?

Јуштија.

Господе Боже! Па зар си и то заборавио?

Никола.

Да... да... има једна жена, што носи моје име... Како дођох до ње?

Јуштија.

Е па тако, што си се венчао с њоме.

Никола.

Да, сећам се... Није било лепо од мене, што сам то урадио... Бернате, ти си ми искрен пријатељ, теби могу поверити своју тајну...

Јуштија (поплашено.)

Не, не, немој ми само поверавати тајне!

Никола.

Теби могу поверити, ти је не ћеш одати. Ја ту жену нисам љубио.

Јуштија.

Е па што си је узео?

Никола.

Шта знам ја? Био сам махнит, изгубио сам

папет, што ме је изневерила она друга... Хтео сам да се осветим. Родитељи су ме молили, гонили... рекли су ми, да сам јој младожења, да ми је дужност, искупити верничку реч... а ја сам мислио на ону другу па сам држао, да ћу и ја њој сјурити мач у срце... Лудо сам држао... урадио сам зло... Преварити жену, која ми није ништа скривила... није било лепо од мене... Само ти знаш то, немој ме одати!

Јуштија (очајно.)

Боже мој, Боже, па тог човека треба још данас начинити градским начеоником... Никола, дођи к себи! Не мисли сад на жене... ни на једну, ни на другу... ходи са мном до варошке куће међу твоје верне!

Никола.

Не ћу... Шта имам ја онде да тражим? Не нађох тамо заборава... (пође према крчми) Ово је за мене, ту сам ја на свом месту... Мани ме! Заборавити ми ваља... Али не! Њој ћу ја још једаред погледати у очи... а онда... видећемо...! (оде у крчму.)

(Наставиће се.)

ДЕВЕТА ПОЈАВА.

Јуштија. Јудита.

Јудита (нагло дође с лева.)

Шта свршисте с њим?

Јуштија.

Е, није Вам тај више ни за шта! Још никако не може да је заборава!

Јудита.

Терезу?

Јуштија.

Еј, па да још зна, да ми... е, не треба о том ни говорити! Хајдемо да пропаднемо!
(оде на лево.)

Јудита (себи.)

Изречен је над мојом главом суд.
Нит љуби, нит је икад љубио
Нит икад мене он ће љубити,
На веке њено ј' срце његово.

(уморно седне на камен у куту.)

Е, то је крај! О ту се награду
Ја отимах и љубљах, преклињах
И проклињах и јецах, нападах —
Заборавање ме, е то је крај!

(наслони главу на руку.)

„Л у т к а“

Лансло, синовац зјело богатог барона Шантреља, бежи од женских па налази уочишта у манастиру. Како је стриц му обрекао, да ће му дати 100.000 франака, чим се ожени, домисле се калуђери, да тај Ланслоту намењени новац приграбе манастиру те се лате, да у споразуму с Ланслотом преваре његова стрица тако, што ће се Лансло венчати с лутком, која се може добити у фабриканта Хиларија. Тај Хиларије има красну ћерку Алезују. Ова је једаред у цркви угледала младога испушеника па јој је одмах остао на срцу. Већ се погоде за лутку, но наједаред се испостави, да је лутка крња, а то Хиларије није знао, јер је био кратковид. Онда Алезуја стане на место крње лутке те њу

утоваре у сандук па однесу у манастир, да се оде уда за Ланслота. Младенци се венчају. Лансло, у уверењу, да је нова млада тек лутка без срца и душе, легне па заспи а Алезуја онда приђе до постеље па пољуби свог спаваћивог војна. Лансло се тргне. Алезуја му се каже. Пошљу и по њене родитеље и по његова стрица те се онда сврши тако, да Лансло окрене манастиру леђа па са својом младом љубом пође у сретан живот.

То је у крупним потезима либрето, који је француском компонисти Едмону Одрану (Edmond Audran, родио се 11. априла 1842. у Лијону) дао грађе за музичке идеје. Одран је компоновао и „Маскоту“ („Батлију девојку“), која је у београдском српском

краљевском народном позоришту први пут била давана у очи св. Три Јерарха 1900. Од њега је и оперета „Le grand mogul“,

која се после много година ове зиме поново почела давати у Паризу у „Nouveau Théâtre du Château d'eau“.

ЛИСТИЦИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Крадљивац“, комад у три чина, француски написао Анри Бернштајн. Превео Н.)

„Le voleur“ је од своје рођене сестре „La garçale“ одвојио у толико само, што је теза о жени невери ухваћена орукавиченом руком, не онако брутално, као у афери контесе Јелене de Brechebel. Што контеса Јелена, као dame noble, отворено, рекао би чак: безочно призиваје, то Марија Лујза Воазенжа, као femme d' un bourgeois, замотава и по што по то гледа да заглади. Слушамо је, како, дотерана до дуvara, признаје крађу, али је уз то и непрекидно гледамо, како свом грчком младжењи мужу притискује велики нос, да му погледе одвуче доле, да не би опазио натакнуте рогове. Па се чак уме и да испри и да поврети скоком у провалију. А најзад се све сведе на пуку кокетерију, коју је мала преступница великодушно готова да откаже својевољном депортацијом — не на Бавоље Острво, него у Бразилију, у Ријо, наравно само тако, да муж у тешкој покори буде с њом и уз њу.

Баво, велик ђаво је тај релативно још млади Анри Бернштајн. Извештио се већ па ће на позорници учинити плаузибилним и оно, што ни пре ни после не можеш да верујеш, него баш само онда, док стојиш под сугестијом духовито примењених маријетлука. Велика је то вештина, читав чин од добра сахата испунити једином сценом међу мужем и женом тако, да слушаоци ни за часак не мадакле интерес за развој догађајима. Већ не би био Француз, кад на позорницу не би изнео женски дезабилман, при којем насамарени муж игра улогу, коју у ијоле бољим француским круговима врши шамбријера. А шта још све иде уз то! Јегуљаста фриња баш онда, кад би друга клонула под теретом доказне грађе, уме мужу заносно да слади боравак у постељи, у којој ће његове сузе њој слатко

квасити лице, врат, тело. Изгледу на тако замамну ситуацију једва може да одоли и муж, којем највернији друг има сива од деветнаест година.

Да српском свету разјасне, што је, као што рекох, и претходно и накнадно нејасно, ангажовали се наши најбољи. Милка Марковићка пре свију. Мајсторски је појентовала сваку од силних фаза; коју мора преко главе да претури жена, кад јој ваља најпре, док се може, прикрити па после, кад је ухвати у лажи, гледати, да се исксбеља. Даница Васиљевићка је сретно погодила тон fine маћехе, која ни за сав свет не би, да се пасторку јој учини неправда, јер зна, да би се у првом реду приписала њену утецају на пасторкова сца. Лукић, Спасић, Васиљевић и Матејић ревносно се натцали о првенство, Васиљевић до душе само у првом чину, Лукић и Матејић у првом и трећем, Спасић пак у свим трима. У другом је Спасић наравно имао тежи положај; јер је емулација била с ривалкињом, женском, па још Милком Марковићком. Но Спасић ни овде, као нигде, где јаки афекти воде главну реч, није подлегао. Не ће ваљда бити *manque d'égards* према старијима, ако Матејићу специјално честитам његова Фернана као прекрасно проучену и доследно изведену работу.

Као што се види из овог реферата, појединци су глумили добро, па и изврсно. Па ипак није било све без замерке. Саигра је мало, на једном месту већ и сувише, зашћала. Ту је тешко пронаћи кривца. Тек то једно стоји, да се шаптало, кад види, да је запело, не би морао антетирати, да тај и тај баш и изговори ту и ту реч, него би могао одмах терати даље, ма се она реч и изгубила. Тако би се онда зацело избегла неугодна уметна почивка, подједнако неугодна и приказивачима и гледаоцима.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

65, приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у четвртак 21. јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПРВИ ПУТ ➡

ЛУТКА.

Оперета у три чина, с предигром, либрето написао Морис Ордоно превео Драгомир Брзак, музика од Едмона Одрана. — Редитаљ: Динић.

ОСОВЕ:

Максимије, игуман	—	—	Антонијевић	Апри, шегрт	—	—	—	Д. Матејићка	
Лансло			— Крањчевић	Гудулина, Алезијина другарица				Д. Васиљевићка	
Англе	} калуђери		— Виловац	Џер	} слуге у Шантреља			— Савић	
Валтазар			— Спиридоновић	Жан					— Маџарић
Беноа			— Стефановић	Марија, собарица					— Д. Николићка
Василије			— Матејић	Бележник					— Ђуркић
Барон Шантрељ	—	—	— Динић	Први	} радник код Хиларија			— Стефановић	
Лормоа, његов пријатељ			— Виловац	Други					— Маџарић
Хиларије, фабриканат	лутака		Николић	Трећи					— Савић
Његова жена	—	—	— М. Тодосићка	Четврти					— Ђуркић
Алезија, њихова ћерка			— Л. Јовановићка						

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 17.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 погура.

Две љубави.

(Наставак.)

ДЕСЕТА ПОЈАВА.

Јудита. Гал. Грађани.

Грађани (заграјали.)

Не дајмо се! Што да подносимо даље
тиранију?

Гал.

Тренутка ево одсуднога сад!
Па на ноге се, браћо! Судбу вам
Одсудиће на свагда овај бој.

Јудита (погледа горе; себи.)

Терезин муж... Још не пропаде све.
Наваљаћу Вам у пут голем кам.
Спотаћи се о њега морате.

(устане.)

Грађани.

Па води нас! Идемо за тобом!

Гал.

У борбу дакле! Не заборав'мо,
У питању да живот наш је сад,
Па не буде ли реч нам довољна,
Нек оружје ту буде судија.

Грађани.

Е, напред, напред! (оду лево.)

ЈЕДНАНАЕСТА ПОЈАВА.

Јудита. Гал.

Јудита (задржи Гала за рукав.)

На једну речцу!

Гал.

Жено, пуштај ме!

Мушкарци бију бој, за женску реч
Сад нема каде.

Јудита.

Тако мислиш ти?

Е а ти трчи, гаси огањ туђ,
Твој дом ће донде већ изгорети.

Гал.

Шта велиш?

Јудита.

Ништа, Међу људе хајд!

И бори се! А жене остави!
И твоја жена тек је жена, је л'?

Гал.

Тереза...

Јудита.

Јест, Тереза! Рече сам.

Шта мислиш, где је сад?

Гал.

Па на гробљу,

На добру месту.

Јудита (смеје се заједљиво.)

Добру месту, јест!

А шта ли онде сад сахрањује?

Гал.

Полудела си. Што се смејеш то?
Којешта збориш. Ко си, ко си ти?

Јудита.

Ја ко сам, питаш? Е па жена сам.
Поштења имам, имам срца свог
Па не дам, да ми срце раскину,
И не дам, не, да одузму ми част.
Ја ко сам? Жена, која видим ту
Јунака с голим мачем поносна
А жалим га и њему смејем се,
Што има мач а себе не брани.

Гал.

Тереза За њу шта ми рећи знаш?

Јудита (слегне рамени.)

Та на гробљу је.

Гал.

Не одговараш?

Заборамићу, да си женски створ
Па мачем ћу извући одговор.

Јудита (плане.)

Тереза сада тражи драгана,
Сахрањује ти — ако допушташ —
Поштење и блаженство.

Гал.

Лажеш!

Јудита.

Ја?!
Ја лажем?! Добро. Ти то ево знаш.
Ти мудар си а ето имаш мач.
Ти код куће би могао чувати
То благо своје, ал га носиш сам
У пуну челуст разбојнику злом;
Уклонити је ти би могао
Са овог места, где јој прети сад
Опасност веља, а ти пушташ њу
Без обране к'о безбожников плен
Па диже се да идеш бирати
На челу овој руљи пијаној.
Па не слушај ме! Иди! Лажем ја!

Гал.
Тереза где је? Збори, ђаволе!

Јудита.

Потражи је.

Гал.

И тражићу је, знај!

Јудита.

Е сретно дакле!

Гал.

Што ми рече ти,
Учинићу. То биће моја ствар.
Ако је то, што рече, клевета,
Ма где да будеш, ја ћу ваћи те,
Ту тренутну ми муку платићеш.

(оде на десно.)

ДВНАЕСТА ПОЈАВА.

Јудита. (после) **Јуштија.**

Јудита (дуго се смеје.)

Хајд' иди, тражи! Не ћеш дати, знам,
Да она дуже овде остане.
Ја посејаш ти сумњу у срце
Па мотрићеш на благо своје сад.
Међу њих камен ја сам бацила
И састати се не ће никада.

Јуштија.

(патакао шешир на главу, дигао огрлицу, долази с десна,
дође до Јудите; тужно.)

Пропадосмо.

Јудита.

Како?

Јуштија.

Десило се, чега смо се бојали. Никола није
ни прстом макао те тако је и пао срамно. Ми-
хајило Рубер је нови градски начеоник, победи-
ше лабанци.

Јудита.

Марим ја!

Јуштија.

Не марите? Могу рећи, да ни Никола баш
много не мари. Обоје сте велики филозофи. Па
немојте ни марити. Рубер баш сад захваљује
народу, што га изабра; чуо сам, како обећаје,
да ће под њим владати морал и побожност.

Јудита.

Марим ја!

Јуштија.

Ни то не марите? Али зар не видите, да
се то тиче наше коже, нас нововераца? С тога
ће добро бити, да одете кући. Рубер тек што
није дошао амо.

Јудита.

Не бојим се ја њега. Маните ме!

Јуштија.

И манићу Вас. Не ћу ни да га видим, јер
бих му могао ископати очи. (оде на десно.)

ТРИНАЕСТА ПОЈАВА.

Рубер. Јудита.

Рубер (себи.)

Гле, гле! Та то је жена његова,

Најбоље средство мојој освети!
Почети морам без оклевања.
И тако Бог зна докле држаћу
У руци власт. Док имам снаге још,
На душмане је морам свалити.

(Наставиће се).

Л И С Т И К И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Риђокоса“, позоришна игра у три чина, с певањем, мађарски написао Шандор Лукачија, превео Ђорђе Поповић Даничар. Музика од Еркела.)

Потпуно се слажем са Пером Коновићем, који „у поводу мале стајоне“ за певање Данице Матејићке у натписној улози Лукачијине „Риђокосе“ вели, да је добро, ма да су јој регистри гласу веома неизједначени. Одиста Даница Матејићка, кад се мирно подаш утецају њена, сад у висинама као суза чистог и као звоно звонкога гласа, уме песмом да очара те заборавиш, управо сам себи браниш, да опазиш, како је тај исти чисти и звонки глас у средњим регистрима превучен потавним велом. Но има момената, кад ти се и мимо бољу вољу природи та опаска и онда би чисто да здереш тај вео па да оно, што је у суштини сјајно, сине као јарко сунце. У „Риђокоси“ су такви моменти веома ретко посејани те тако Даница Матејићка у њој као певачица оставља најбољи дојам. Али и као глумица, ма да Ката Горопад не одговара питомом, ведром, насмејаном темпераменту наше субрете, уме снажно да увери, уме да одвуче за собом. Једном речи: таква риђокоса Ката, каква је Даница Матејићка, даје се веома лепо и слушати и гледати.

Нов је био овога пута и Краљчевић као Ферко. О његову би се певању могло реферирати повољно, да сутецај прилика, којем као да је у артистичком раду нашег народног позоришта у тупљена врховна управа, опет није

начинио, што рекли Немци, Schabernack те песму „Ластавице, ласто мила...“, која је од искони намењена Андрашу, од Јана преескамотирао Ферку, а баш та песма, као год ни она каденца „Да нам даде спас“ у Дубековој партитури за Шапчанинову „Задужбину“, спутава Краљчевићев тенор као сињим веригама. Сав крој те песме упућује на бас-кључ а да изражено висок тенор пева у бас-кључу, но, то се може дешавати и опет само код нас. Иначе, што је у партији за њега, то је Краљчевић певао лепо а у игри се морао савлађивати, да уђе у онај шаблонски тон, који су мађарске глуме из народног живота статујирале већ као једино коректан. Мислим оно нешто болесно сентиментално, што се истиче као неки специјалитет у тих мађарских момака.

Још је Љубица Динићка прихватила ослротелу Агнешку, наравно својски и одано, како то Љубица Динићка и хоће и зна, Динић је пожртвовно изговорио оне неколико речи Катина слепог деда-Меше, Катина Вилочевича је као гиздава удовица успешно кокетовала, а остало је све било старо. Даница Николићка се и крај индиспозиције није одрекла своје Шајговице, а то се зарад потоње контроле мора овде забележити, јер је у прошлом броју овога листа Лепосава Нишлићка била оглашена као Шајговица. Сем нешто неукусна, па баш и досадна и блутава претеривања, којим су неки и неке од старих ловили и сувише јефтину реверенцију на „хеџ“ свагда готове галерије, нема се шта да замери игри тих старих.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

66. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА.

У претплати 33.

У Новом Саду, у петак 22. јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ ➡

ЛУТКА.

Оперета у три чина, с предигром, либрето написао Морис Ордоно превео Драгомир Брзак, музика од Едмона Одрана. — Редитељ: Динић.

О С О Б Е:

Максимије, игуман	— —	Антонијевић	Апри, шегрт	— — —	Д. Матејићка
Ланело		— Кравчевић	Гудулина, Алезијина другарица		Д. Васиљевићка
Англе	} калуђери	— Виловац	Пјер	} слуге у Шантреља	— Савић
Валтазар		— Спиридоновић	Жан		— Мацарић
Беноа		— Стефановић	Марија, собарица	— —	Д. Николићка
Василије		— Матејић	Бележник	— — —	— Буркић
Барон Шантрељ	— —	— Динић	Први	} радник код Хиларија	— Стефановић
Лормоа, његов пријатељ	— Виловац	Хиларије, фабриканат лутака	Други		— Мацарић
Николић		Његова жена	Трећи		— Савић
— М. Тодосићка		Алезија, њихова ћерка	Четврти		— Буркић
— Л. Јовановићка					

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаци и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 18.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Изази за време, док је српека народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

(Јудита)
Да л' познајеш ме, ћерко?

Јудита.

Познајем.

Рубер.

Да л' знаш, да народ мена изабра,
Што некад беше почим ти?

Јудита.

Знам.

Рубер.

Не одвраћај се тако срдито!
Јест својти твојој душман ја сам зао,
Ал теби ипак одан бејаш свећ
И владе моје први биће рад
Да теби вратим срећу.

Јудита.

Како то?

Рубер.

Разумеш ти. По лицу видим твом,
Да у срце те речца погоди.
Разумеш ти, разуме варош сва,
Што ево веће пуна година
Од како гледа страшни покор тај,
Где срећу твоју гави онај муж,
Ког имаће ти створи богата.

Јудита.

Потужих ли се?

Рубер.

Што ће тужба ту,

Где дела сваки дан оптужују?
Твој муж се тебе срамно одрекао
А обрекао ти вечну заштиту.
Ти њему лица често не видиш
По читав месец. Дању, ноћу он
По крчмама се бесно проводи
— И горе још о њему говоре —
Па сва се варош гади њега сад
А тебе жали.

Јудита.

Што се варош нам
У туђе ствари плете?

Рубер.

Како не?
Побожност кад и чиста јасна свест
У граду овом вазда царују.
Ту трпети се не сме пример лош.
На здраву телу оток нађе л' се,
Искорени га лечник оруђем,
Док није целу отровао крв.
То здраво тело наш је овај град,
Твој муж на њему јесте оток љут
А ја ћу оток да искореним.

Јудита.

Де искорени боље своју кћер,
Јер та је оток најотровнији,
Та носи кјетву, ваља црни грех.

Рубер.

Бесомучницо, зар с' усуђујеш —

Јудита.

Та знаш ти то. Па што се претвараш?

Што ўпропасти јадног мужа мог,
Што навалице оте њему ум,
Што грешне жеље њему ра̑збуди,
Што другој оте мужа венчаног,
То кћи је твоја, силни лечниче!
Кад морал тако ти заштићаваш,
А ти пре свега то зло уништи,
Ти кхер Терезу смакни са света!

ЧЕТРНАЕСТА ПОЈАВА.

Пређашњи, Никола.

(Смркана се. До краја ове радње са свим се смркане.)

Никола (иде мало потезе.)

Ко спомиње Терезу?

Јудита (себи.)

Никола!

Рубер (тихо Јудити.)

Ни речи о том! Доста!

Никола.

Ко је то?

Господин Рубер — гле, па Јудита!
Шта значи то? Мој крвни душманин
Са мојом женом? Чудне прилике!

Јудита (тужно).

Еј Никола!

Рубер (Николи.)

А од куд питаш ти?

Кад успитам те, одговараћеш,
А права имам да те питам ја.
У моје руке даде овај град
Сву власт, да вршим законе,
Да казним кривце све по заслуги.
Од данас ја сам теби судија
И судићу ти, како умем већ.
Што жени твојој рекох мало час,
То понављам сад овде пред тобом:
Не трпим више, да нам безбожник
Животом пустим трује грађане,
Да жену подло занемарује,

Да мучи њу и да је убија.
Имамо ми још овде законџ,
Што суде ниским неверницима.
Тих закона ћу ја се држати
И позваћу те пред суд, грешниче.
Не поправиш ли своје владање,
Без казне не ћеш проћи, добро знај!

(оде на десно.)

ПЕТНАЕСТА ПОЈАВА.

Никола. Јудита.

Никола.

Шта беше то? Зар тако у очи?
Зар дотле падох? Хвала, Јудита!
Та ти си гозбу ту ми спремила.

Јудита.

Што кривиш мене?

Никола.

Тужила си се.

Да од куд он би тако зборио?

Јудита.

О не веруј о мени такво што!
Бескрајно мора да ме презиреш,
Кад то о мени смеде мислити.
Најцрњем твоме душманину зар
Да тужим се, па против тебе баш?
Еј Никола, толико треба бар
Да штујеш љубав, верност моју ти.
Та не дадох ти ни чим разлога,
Да такво што о мени помислиш.
Не сађе тужба с мојих усана
На свету ником. Што ми скриви ти,
Угуших то у своју душу ја,
Та љубљох те, а дође л' душман твој,
Ја штићох свога мужа, веруј ми!

Никола.

О Јудита, ја тебе не кривим,
Ја теби ништа не пребацујем.
Та све да си се и потужила,
Са разлогом је било, знам ја то.

(Наставиће се).

„Земља“.

Стари Грус има сина Ивана, коме је оженио и сматра га као слугу. Иван трпи преко четрдесет година, а још га није У кући је и служавка Трина, која је већ

и оседела, чекајући, да старац умре па да Иван наследи имање и њу онда да узме. Још је у кући и млађа служавка Мена, која је рада да се уда, али само за човека газду, ни по што за слугу. Стари Грус је здрав а уз то шкрт те не да ништа из својих руку. Но деси му се, да се помаман коњ ритне на њ те га удари у прса. Грус одлежи па се и опорави. Кад то види Мена а она заште своју зараду па се уда за удовца с децом. Трина пак остаје у кући па ринта и даље. Исто тако и Иван, на кога већ наиђе сета. Грус свима у пркос живи и даље, држи га — као што вели — земља. После болести је наручио био себи

мртвачки ковчег па кад види, да га земља не пушта, а он исцепа ковчег па стане њиме ложити пећ.

То је у кратко садржина комаду, који се држи на репертоару Hofburgtheater-a у Бечу највише с тога, што Кајнци мајсторски игра старог Груса. Писац „Земље“ Карл Шенхер (Karl Schönherr), лекар у Бечу, пошао је стопама славнога творца праве немачке сељачке драме Анценгрубера (Ludwig Anzengruber, родио се у Бечу 29. новембра 1839., умро онде 10. децембра 1889.). Осим „Земље“ написао је још драме: „Der Bildschnitzer“ (1900.) и „Der Sonnwendtag“ (1902.).

И С Т И Ж И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Лутка“, оперета у три чина, с предигром, либрето написао Морис Ордоно, превео Драгомир Брзак. Музика од Едмона Одрана.)

Кад се већ „Чару валцера“ широм отворила врата као врло милу госту, не може се с прага отерати ни „Лутка“. Тому би се противила логика прилика. Па најзад, кад се изузму две три подебље енунцијације па кад се ствар уде си на нешто децентнији тон, није тако ни опасна та „Лутка“. Кад је крај ње и у Загребу и у Београду свет не само остао жив, него се умео и обратити те се вратити и на солиднију душевну храну, ваљда ће и нашем свету овде остати глава жива. Ја бих наравно — ваљда већ консеквенције ради — већма волео, кад би ми се дала прилика, да реферирем о успешним приказима Лорцингових, Оберевих, Маљарових, Боалдјеових лаких комичних опера, али шта се и управе и публице тиче укуса једног човека? Тај је сићушнији и од најсићушнијег зрна пекска у мору. Али би се ипак ваљда могла са слушати већ једаред оправдана молба, да се, кад до приказа дођу самостална, потпуна музичка дела, не прицењују на њих као увод са свим десете ствари. Забележено је, да је „Слепог миша“ једаред увела Бетовенова „Прометеј-

увртира“ а једаред марш „Радо иде Србин у војнике...“. Сад се пак може само као куријозум, већ не више као уникум, регистровати, да је Одрановој оперети као непосредна прелудија служио неки отрцан улички марш, који у туреком аранжману често чујемо по новосадским улицама, кад војници иду на вежбе или се враћају с њих. Тај марш и Одранова „Лутка“! Шта ли, Боже, то двоје могу имати омогено, заједничко? Одиста би било вредно чути, чиме меродавни у нас оправдавају такве неукусне кораке у страну.

Лепосава Јовановићка је од главе до пете одиста мила, одиста убава лутка. Тако је на њој све ситно, све као смишљено. Па ванредно угодно утиче контраст међу крутим, ћошкастим кретима и еластичним, округлим атитидама, које на сваком кораку одају, да у Лепосаве Јовановићке оперетекли темпераменат све кључа. Као и Франциком у „Чару валцера“ може бити уверена да ће и Алезцијом освојити свугде, где се год покаже. Крањчевић је Ланслоту кадар дати све, што му треба: и гласа и добро појентоване игре. Обоје, и Лепосава Јовановићка и Крањчевић, подичили су овом приликом нашу позорницу пред иноверцима, које једино оперета уме да привуче у српско позориште. Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

67. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 34.

У Новом Саду, у суботу 23. јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПРВИ ПУТ ↩

З Е М Љ А.

Комедија из живота у три чина, немачки написао Карл Шенхер, превела А. Милчиновићка. —
Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Стари Грус — — — — Добриновић	Лечник — — — — Матејић
Иван, син му — — — — Спасић	Први Грусов слуга — — Спиридоновић
Мена газдарица у Грусових С. Бакаловићка	Други Грусов слуга — — Антонијевић
Трина, служавка — — — — Д. Васиљевићка	Коњушар — — — — Николић
Газда са Леденог Врха — Васиљевић	Чобанче — — — — Краљчевић
Нарикача — — — — Д. Николићка	Конрад } деца газде са Леденог Д. Матејићка
Гробар — — — — Стефановић	Перица } Врха — — О. Освалдова
Столар — — — — Динић	

Место радњи: запуштена горска долина у Немачкој.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаци и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића
а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 19.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Ишлази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Јудита (узбуђена.)

Ал нисам! То тек с правом захтевам,
За лажу мене ти да не сматраш.
Тај човек дође амо непозван

И жалити ме стаде, злу ми коб
Описујући и обичући,
Да срећу ми успоставиће он.
А за што? Ја не позвах га. Ал знам,

(Наставиће се.)

„Сађурица и шубара“.

Катана Митар воли Милку, сестру пришкога сељака Милоша Ђурића. Чека само да одслужи своје па да је узме. О прквеној слави нехотице баџи слепцу Пантелији дукат, који се бркомасом слепио био за ситап новац. Кад оде до Пантелије, да заиште свој дукат, Пантелија не ће да призна, да је узео дукат. Онда се Митар направи, као да је изашао из собе, па стане прислушкивати те дозна, како слепац Пантелија држи новце у сађурици а слепац Арса у шубари. Митар се прикраде па испод кревета узме сађурицу а кад на Пантелијино запомагање Арса стане корети Пантелију, што није, као он, држао новце зашивене у шубари, па кад му пружи шубару, да види, како је тешка, узме Митар шубару а Арса, не видеши то те држећи, да је Панта примио шубару, заиште је натраг од Панте. Панта, дабогме љутит, што га Арса беди, да је узео шубару, стане зипарати. Реч по реч па се оба слепца и покикају. Онда туже један другог суду, али их „пришка правда“ не заштити. Најзад се ствар ипак сврши лепо. Панта дође до своје сађурице, Арса до своје шубаре а Митар до своје Милке У

радњу су уплетени, ко више, ко мање, још: судач Гулић и слуга му Риста, хуларски стражмештар Пинтер и пришки брица Јефта Пурић.

„Сађурица и шубара“ је у Новом Саду први пут давана 12. јануара 1869. Од онда је до данас приказана била још: 2. новембра 1869., 11. јануара 1870., 2. јануара 1872., 28. јануара и 27. децембра 1873., 1. јануара 1875., 24. априла 1877., 30. јануара 1879., 1. јануара 1882., 29. јануара 1883., 19. јануара 1886., 11. фебруара 1890., 6. децембра 1891., 5. марта и 31. децембра 1895., 1. марта 1900., 9. децембра 1901. и 5. децембра 1904. Данас се дакле даје по двадесети пут. Слепца Пантелију су давали: Ружић (једанаест пута), Недељковић и Добриновић (седам пута); данас га даје Виловац. Слепца Арсу су приказивали: Телечки (трипут), Соколовић (дваред), Недељковић, Лукић (осам пута), Миљковић (триред), и Динић а данас га приказује Стефановић. Милку су играле: Драгиња Ружићка (четири пута), Ленка Хацићева (седам пута), Милка Марковићка, Зорка Стефановићева, Јелена Весићева (двапут) и Даница Туцаковићева.

Матејићка (четири пута); данас је игра Даница Матејићка. Катану Митра давали су: Србендић (триред), Лукић (дваред), Недељковић, старији Марковић (дваред), Милосављевић, Стојчевић, Банковић, Васиљевић (седам пута) и Матејић; данас га даје Васиљевић. Солгу Гулића су приказивали: Зорић (осам пута), Илија Станојевић, Милојевић, Делини, Ружић, Васа Поповић, Хорват и Николић (четири пута) а данас га даје Матејић. Солгина слугу Ристу давали су: Соколовић (пет пута), Стенић, Лукић, Вујић Јуришић, старији

Марковић (четири пута), Јовановић, Тодосић (триред), Виловац и певач Марковић а данас га даје Антонијевић. Стражмештра Пинтера давали су: Марко Суботић (шест пута), старији Марковић (дваред), Сајевић, Ружић, Лукић (дваред), Сава Рајковић, Динић и Душановић (пет пута) а данас га даје Николић. Брицу Јефту су приказивали: Недељковић (триред), Рашић, Добриновић (четири пута), Динић, Банић, Миша К. Димитријевић и Бакаловић (осам пута) а данас га даје Динић.

„Барон Фрања Тренк“.

Марко Војводић, кмет славонског властелина барона Фрање Тренка, има јединицу Јелицу и посинка Станка. Станко воли Јелицу, но Јелица се загледа у властелина. Кад властелин једаред у шуми затече Јелицу, он јој се приближи, но то онази љубоморни Станко пукне на рани барона. Станко отумари у свет. Но кад барон Тренк стане купити чету, да штити земљу од турске најезде, обрече у име царице Марије Терезије амнестију свим бегунцима, који буду стали у његову чету. Онда се јави и Станко, барон га додуше прими у чету, али га одмах баца у затвор. Но фрањевац фра Гргур заузме се за сужњегате га најзад пуште из тамнице. Јелица буде Станкова.

Тај пучки комад хрватскога књижевника Јосипа Еугена Томића (1843.—1906.) даван је био у Новом Саду до сад само једаред. и то 13. децембра 1907. Натписну је улогу играо певач Марковић. Вечерас је игра Васиљевић. Јелицу је приказала Милка Марковићка. И вечерас је у њеним рукама. Марка Војводића је давао Лукић па га даје и вечерас. Станка је давао Љубиша Илићић а вечерас га даје Антонијевић. Фра-Гргура је приказао Спиридоновић а приказује га он и вечерас.

Од Јосипа Еугена Томића има на репертоару нашег народног позоришта и „Пасторак“, који је у Новом Саду приказан свега само једаред, и то 2. фебруара 1908.

ЛИСТИЦИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Лутка“, оперета у три чина, с предигром, написао Морис Ордоно, превео Драгомир Брзак. Музика од Едмона Одрана.)

О поновљеном приказу Одранове „Лутке“ не могу Вам писати, јер занесен и усхићен вештом игром и прелепим певањем госпође Јовановићке, као и осталих суделовача, ја немам речи, да

изразим своје осећаје, своје утиске. Осећам, да је много истине у томе, да, када нам навру осећаји, немамо речи. То је само неким миљеницима муза дато. С тога потписујем у свему критику уредника овом листу на први приказ, не само зато, што је његово перо извежбаније, него и с тога, што је од првог до другог приказа размак само двадесет и четири часа те је приказ остао у главном исти.

Арилл.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

68. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА

Ван претплате.

Приказ за народ уз обаљене цене.

У Новом Саду, у недељу 24. јануара 1910.

— ОВДЕ ПО ДВАДЕСЕТИ ПУТ —

Сађурица и шубара.

Награђена шаллива игра из народног живота у четири чина, с певањем, написао Илија Округић
Сремац. — Редитељ Васиљевић.

О С О Б Е :

Пантелија, управитељ слепачке академије у Иригу — — Виловац	Митар, катана хусарског ескадрона у Иригу — — Васиљевић
Арсеније слепци — — Стефановић	Пинтер Михаљ, стражменштар Николић
Гавра — — Савић	Јефта Пурић, брица — — Динић
Милош Ђурић, иришки сељак Ђуркић	Келнер — — — — Спиридоновић
Милка, сестра му — — Д. Матејићка	Штуцер — — — — Мацарић
Милева, драга му — — О. Освалдова	Фрајла — — — — М. Тодосићка
Стеван Гулић, иришки солга Матејић	Прва Иришкиња — — — — М. Филиповићка
Риста, пандур — — — — Антонијевић	Друга Иришкиња — — — — М. Јосићева

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III., IV., V. и VI. реду К 1'40; у VII., VIII., IX., X. и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду: К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; ђачка улазница К 0'40.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а после подне од два сахата на позоришној благајни.

Почетак тачно у 3 а свршетак у 5 сахата после подне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

69. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

У Новом Саду, у недељу 24. јануара 1910.

 ОВДЕ ПО ДРУГИ ПУТ

Барон Фрања Тренк.

Слика из сеоског живота у четири чина, с невањем, написао Јосип Еуген Томић.

Редитељ: Спасић.

О С О Б Е :

Барон Фрања Тренк, славон-	Јања	— — —	Д. Матејићка
ски властелин — — —	Ивка	сељанке — — —	М. Јосићева
Васиљевић	Руџа	— — —	Д. Васиљевићка
Марко Војводић, његов кмет	Лукић	Вид, пандурски харамбаша	— Виловац
М. Марковићка	Јелица, кћи му — — —	Костреш, хајдучки харамбаша	— Спасић
Антонијевић	Станко, његов посинак — — —	Фра Гргур Павуновић, фрањевац	— Спиридоновић
Николић	Тома	Велики бележник — — —	— Добриновић
Матејић	Ива	Пандур — — —	— Динић
Стефановић	Фрања	Први дечко — — —	— О. Освалдова
Крањчевић	Лука	Други дечко — — —	— Р. Крањчевићка
Савић	Блажа	Циганка — — —	— М. Годосићка

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаци и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 20.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Да, добро знам, што он то учини.
Та душман ти је, смрвити те рад,
Па ја да будем тому излика.
Шта могу силом? Свако види тек,
Да несретна сам. Што да тужим се?

(покрије лице рукама).

Никола.

Сиротице! Што поста жена ми?

Јудита (загушено.)

Што љубљах тебе.

Никола.

Што ме љубљаше,
Баш с тога ето поста несретна.
Е видиш сад, да човек баш је луд!
Од кад постоји свет, непрестано
У друштву ти је љубав с несрећом,
А човек не ће да с' опамети,
Свећ с нова љуби, с нова пати свећ.

Јудита.

Ко љуби, није сваки несретан,
Без одзива ко љуби, бедан је.

Никола.

Па и ја тебе, је ли, не љубим?
Еј, срце ми је давно умрло
Те није кадро више љубити.

Јудита.

То дајеш?

Никола.

Шта је то? Шта велиш? Ја?

(Наставиће се.)

Јудита.

Ти љубити ме с тога не можеш,
Што другу љубиш — то је истина!

Никола.

А од куд знаш?

Јудита.

Па знам.

Никола.

Од кога, је л'?

Та ником тајне ја не одадох!
А што је ипак знаш, е то је знак,
Да забрањеним путем дозна њу.
А знаде л' ју — да страшне помисли! —
Зацело онда и то знаћеш још,
Што љазневери мене драгана.

Јудита (престрављено.)

Не, не знам ништа! Што ме нападаш?

Никола.

Већ доцкан! Реч те твоја љзаде
А ја те за реч ево узимам.
Заповедам ти: кажи истину.
Од мене више штедње не чекај!
Ја штедео сам тебе до сада.
И кривио сам сама себе ја,
Без љубави што подло узех те
И невину те што унесрећих.
Ал ако знаде, да те не љубим,
Да другу љубим, ако знаде ти

„Ксеније и Ксенија“.

Први се чин збива у башти у Сократову дому у вече. Сократ се кошка са својом женом Ксантипом. У то уз остале даре, које су им наменили Сократови ученици, наиђу у цбуну на врећу, из које се дигне Мирта. Њу су за Сократа, да му буде робинја, купили Алквијад и Лајида. Ксантипу спонада љубомора, но ипак прима Мирту у кућу па оде с њом. Ево ти наједаред Еуклида из Мегаре. То је момче од својих седамнаест година. Прерушен је у женско. Жедан науке дошао у Атину, да слуша Сократа, а морао се прерушити, јер Мегарани, како је Мегара с Атином била у крвној завади, нису смели ни ногом стати на атинско земљиште. Сократ прима Еуклида, прима га за тим и Ксантипа а зваће се Ксеније. Ксантипа му даде Сократове хаљине те се преобуче у мушко. Дођу онда Сократови ученици, на челу им Сократов љубимац Алквијад. Еуклида им Ксантипа прикаже као у мушке хаљине преодевену девојану. Песмом, и игром заврши се први чин. Гости се разиђу. Ксантипа са Лајидом, Миртом и Еуклидом оду да легну, Сократ још лагано испије чашу вина па онда падне за веса.

Други се чин збива на истоме месту, али у јутро. Ксантипа спрема доручак а помажу јој Лајида и Мирта. У то устане и Еуклид. Сад је опет у женском оделу. Подоручкује па се онда стане љубакати с Лајидом. Попне се онда на дрво, да Ксантипи скине кесице са златом, које су онамо метнули били Сократови ученици. У то дођу мегарске уходе Ликомед и Неокле. Еуклид им се с дрвета јави. На то дође Сократ а Мегарани удесе, да се пред вече састану у Ликеју. На Алквијадов позив оде онда Сократ на народну скупштину, на којој ће се решити, да ли да Атињани зарате на Мегаране. За њим оде и Еуклид, пошто се наново преобучао у мушко.

Трећи се чин збива на Пикни, атин-

ском скупштиништу. Критија подговара Атињане, да гласају за рат против Мегаре, а Клеон их подбада против Периклија, но Харин раскринка Клеона као издајницу те Клеон умакне. Ухвате за тим мегарске уходе па их одведу у затвор. Еуклид је готов, да пожурни у Мегару, да своје упозори на опасност.

Четвртом чину је позорница опет Сократова башта. Пред вече Еуклид, у мушком оделу, прича Аристипу, како није могао отићи до својих, јер су Атињани, чим се народна скупштина решила за рат против Мегаре, позатварали све капије. Рад је бар да спасе она два Мегаранина. Удеси с Аристипом, да му помогне ноћас, да избави сужње. У то дође Аспазија с Алквијадом. Ксантипа јој прикаже Еуклида као девојку а Еуклид онда оде, да се опет пресвуче у женско. Дође и песник Вахилид а с њиме и вајар Алкамен. Мало се позабаве па онда на Аспазини позив пођу сви до ње, да онде у весељу проведу сву ноћ.

Пети се чин збива на агори, атинској пијаци. Ноћ је. Еуклид и Лајида у мушком оделу, у договору с Аристипом опију стражаре те спасу Ликомеда и Неокла из тамнице а на њихово место баце у тамницу два пијана стражара. Кад Алквијад по Периклијевој наредби дође, да поведе оба Мегаранина као таоце, којима ће изнудити у Мегарана, да Атињанима предаду свој град, убезекне се, кад опази, да су Мегарани умакли. У то дође и Периклије те му Сократ исповеди, да су сужњи одмакли. Периклије нареди Сократу, да остане у Атини, а он с осталима, уз песму, пође онамо, где се купи војска.

Ова је садржина извађена из „Бранкова Кола“ од године 1909. Онде је — у бројевима 22. до 33. — изашла штампана Савићева комедија, која се приказује вечерас.

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Земља“, комедија из живота у три чина, немачки написао Карл Шенхер, превела А. Милчиновићка.)

Кад се накинот у позоришту Дунђерскога последњи пут спустила завеса, морао је човек, реасимујући целокупни утецај Шенхерове „Земље“ са српске позорнице, и мимо бољу вољу доћи до закључка, да много штошта није требало. Пре свега није требало ни давати ту „Земљу“, јер отьуд није за наш свет. А онда наравно отпада све остало само собом. Но да се узме, да је „Земља“ таква, да се могла давати са цјоле изгледа на успех. Допуштајући то, али не допустивши, смем рећи и оно друго, чега није требало да буде, а да ми се за то не пребаци парадоксоманија. Пре свега Добриновић није требао себи задржати старога Груца. Писац изреком вели за старца, да је: *hagere, sehnige Gestalt*; кад га после болести Мена измери, старац је тежак свега шездесет и два километра; столар, мерећи дужину за мртвачки ковчег, нотира 185, а да буде „*ganz lescher*“, повишава на 190. Груц вели на то: „*Guet! Sonst krieg' i am End' no? Hühneraug'n!*“ А Добриновић је све пре, него сувоњав и жилав, не изгледа, да тегли само шездесет и два килограма а висина му далеко је под 190, куд и камо под горштачком нормалом. Кад се рационално деле улоге, узимају се у обзир и те спољашње напомене. Уза то је Добриновић миловао узети маску Стеријина Кир-Јање, зар да покаже, да има сличности међу цинцарском тврдицом и тим несатаривим старче-кањом, којем је завичај *ein weltfernes Bergtal* и који је кадар био сам себи чекићем и длетом одрубити палац на ноzi, обути одмах на то чарапу на обућу, отићи натраг у собу, сести за сто па се са првим слугом и коњушарем карта-ти. И унутрашње није Добриновић тачно схватио старога Груца. Није истицао поуздање и сигурност неограничена господара, него се и жестио, и то чак тако, да је: свопове изговарао као: снапаве а створен као стварен. Не знам, како стоји у преводу она пожурица ковачу кроз прозор, но ако и стоји онако, као што је говорио Добриновић, требало ју је исправити, да

одговори смислу. *Hannes* — у нас се зове Ивша — виче преко ковачу: *Gleich unser Sattelrosz beschlagen! I brauch' s nach'n Essen! I tu Rogg'n einführ'n!*“ На то стари Груц отисне Ханеса са прозора, као бајаги није добро испоручио ковачу поруку, те ће он: „*Hannesla! Lasz mir über!*“ па онда оштро наглашавајући: „*Schmied! Mein Sattelrosz b'schlagst! I brauch' s nach'n Ess'n! I tu' Rogg'n einführ'n!*“ Добриновић је то дао овако: „Поткуј ми коња! Треба ми после ручка! Увозим раж!“ Тим пак није рекао ништа. Ако је преводилаца ту превидела пишчеве нагласке, могао их је приказивач реетаблирати те рећи: „Поткуј мога коња! Мени треба после ручка! Ја увозим раж!“ На крају писац изреком прописује старом Груцу: *beginnt ganz gemächlich den Sarg zu Brennholz aufzuhacken*. Добриновић то себи поклања а нема право. За што? Нека боље промисли па ће му се кастити само.

Даље!

Мену никако није требало дати Сари Бакаловићки. Мена је *stattliche, derbkräftige, etwas vierschrotige Figur*, а уз то ваља да буде резолутна, енергична, жестока, треба да уме *unmutig ihre Augen in der Stube rollen lassen*, а то све Сара Бакаловићка нити јесте, нити уме да буде, нити зна да ради.

За Конрадића (*Konradl*) није Даница Матејићка а за Перицу (*Peterle*) није Олга Освалдова. Конрадићу је, по пишчевој жељи, шест а Перици осам година. Ту илузију не може да изазове ни Олга Освалдова ни Даница Матејићка. Још како тако, да није избрисан Конрадићев и Перичин брат Кипријан (*Zyprian*), којем писац даје дванаест година! Ту би можда још и доликовала Олга Освалдова. Овако пак или је требало реkvироваати праву позоришну децу, или, ако такве деце нема, није требало — давати „Земљу“.

А сад мало и светлости! Врло је вероватно и патила и резигновала Даница Васиљевићка као Трина а Спасић је као потиштени, утучени човек под вечитом курателом имао веома красивих момената, нарочито онде, где је навирала чежња за там, да му не изумре сој и крв, да даље живи, да има дечице... Конрадића.....

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

70. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 35.

У Новом Саду, у уторак 26. јануара 1910.

➡ ОВДЕ ПРВИ ПУТ ➡

Ксеније и Ксенија.

Комедија у пет чинова, написао др. Милан Савић, музика од Исе Бајића. — Редитељ: Спасић

О С О Б Е:

Периклије, атински војвода	—	Лукић	Клеон, кожар	—	—	—	*	*
Сократ, мудрац	—	—	—	—	—	—	Николић	*
Алкивијад	} млади људи, сократови ученици	Матејић	Други грађанин	—	—	—	*	*
Критија		Васиљевић	Трећи грађанин	—	—	—	*	*
Аполодор		Крањчевић	Први стражар	—	—	—	*	*
Аристип		Антонијевић	Други стражар	—	—	—	Савић	
Еуклид		М. Марковићка	Аспазија, Периклијева жена	—	—	—	С. Бакаловићка	
Ликомед	} мегарски тајни изасланици	Спиридонович	Ксантина, Сократова жена	—	—	—	Д. Васиљевићка	
Неокле		Стефановић	Лајида, млада лепотица из Коринта	—	—	—	Л. Јовановићка	
Вахилид, песник	—	—	*	*				
Алкамен, вајар	—	—	Динић	Мирта	} робинје	—	—	Д. Матејићка
Харин, говорник	—	—	Виловац	Тимандра		—	—	Р. Крањчевићка

Атињани. — Збива се у Атини године 431. пре Христа.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Па ипак пође за ме: немаш гад
На милост моју права; крива си.
Ти саму себе створи робињом
И тако с тобом ја поступаћу.
Одговарај, јер ја заповедам:
Шта њу од мога срца откиде?

(снажно је зграби за руку.)

Јудита.

(отме се, ван себе.)

Баш не ћу ево да одговарам!
Та робиња ти нисам. Заклех се
На верност теби пред олтаром ја,
К'о и ти мени. Њу ти дугујем,
К'о и ти мени. Ја ти плаћам дуг
Па тражим, и ти да ми плаћаш га.
Ја жена сам ти а не робиња!
Нас један оков веже обоје
И ако оков ја не раскинем,
Ни ти га не ћеш, кунем ти се, не!
Ова моја верност, нежност, љубав ми
Не беше доста, да те победи?
Е добро! Сад ћеш познати ми гнев
И освету ми. О, ти мој си роб!
У окових си па ту јадницу,
Са које страдам, не ћеш добити.
У заман дође, заман тражи те.
А нађеш ли је, не ћеш клицати,
Раздвојићу вас, смрвићу вас ја.

(одлети на лево.)

ШЕСНАЕСТА ПОЈАВА.

Никола. (после) **Пирошка.**

За мноме дође, рече, тражи ме...
Тереза ту па мене тражи зар?

О, где ли је? Да видим само њу,
Да дознам од ње сушту истину!
Нек онда прети безумница зла,
Ја ничега се више не плашим.

Пирошка (уђе нагло, себи.)

Нема је ни овде. Нигде не могу да је
нађем... Целу смо кућу преметнули због ње...
(гласно.) Господине? Нисте ли можда видели мо-
ју госпођу?

Никола.

Ко си ти? Ко је твоја госпођа?

Пирошка.

Госпођа Галовица... Зацело је познајете.
Девојком се звала Тереза Руберова.

Никола.

Тереза? Где је?

Пирошка.

Баш то сам и сама рада да знам. Рече, да
иде до гроба своје матере; муж јој тражио је
онде, но није је нашао... А већ треба да
се крећемо. Но, једва једаред ево је!

СЕДАМНАЕСТА ПОЈАВА.

Пређашњи. Тереза.

Никола.

Тереза!

Тереза (застане.)

Боже благи! Никола!

Никола (Пирошци.)

Хајд иди!

Пирошка (себи.)

Идем. Знам да биће зло,
Не уклоним ли се одавде сад. (оде.)

ОСАМНАЕСТА ПОЈАВА.

Никола, **Тереза**.

Никола.

На послетку си дакле преда мном!

Тереза (дршћући.)

Шта хоћеш са мном? Пуштај, пуштај ме!
Из храма свет г ево долазим,
Где с' мољах Богу, да ми умири
Мог срца грешне страсти ускрслѐ.
И саслуша ме Господ. Мирна сам.
О пуштај ме! Нас двоје никада
Не смемо стати очи љ очи.

Никола.

У храму беше, Богу с' мољаше?
Да л' мољаше се за све грехе ти?
Да л' рече Богу, да те изда а
И вероломство клето терети?
Да л' рече, да си упропастила,
Унесрећила мене? — Рече л' то?
О, не рече, јер рећи не смеде!
Кривицу ту ни Бог не опрашта!

Тереза.

Што кривиш мене?

Никола.

А да кога ћу?
Де реци кривца, да прокунем га!

Тереза.

Не могу.

Никола.

Не, јер ти си грешница,
На својој души носиш патње ми.

Тереза.

Ја невина сам, веруј, Никола!

Никола.

Ја тебе кривим, тебе проклињем.
Из очију што суза паде ми,
Претвориће се све у клетву, знај,
И гониће те, знај, без престанка,
Походиће те и у постељи,
Одгойиће од тебе ноћни мир,
И у гроб неми отпратиће те.
Та за тобом ће чак на онај свет
Пред престо божји па ће викати:
Сатарѝ, Боже неверницу ту!

Тереза (јецајући.)

О престани! Ја даље не могу!
Нек буде што му драго, слушај ме:
Повуци страшну клетву, Никола!
Не могах друкче, сведок ми је Бог.
Мог оца веће целат чекаше,
У твога оца беша моћ и власт,
Тад Јудита ми дође, тражећи,
Да тебе се одречем... онда још
И мати твоја мени нареди,
За Гала ја да пођем. Свему том
Мог оца живот беше награда...
Не куни ме... не могах на ино!

Никола.

О Боже! Дакле то је тајна та!
Разумем сад. Тереза прости ми!
Кукавна жено! Жртво невина!

Тереза.

Сад знаш па пусти —

Никола.

Не, Тереза. не!

Сад знам, да ниси била неверна,
Сад знам, да мене тако милујеш,
К'о тебе ја. Па доста патње би.
На срећу ваљда право стекосмо.

Тереза.

О пуштај, пуштај!

Никола (обгрли ју.)

Не пуштам те ја!

Пореметише други судбу ми
А ја ћу сам ју поправити сад.
Одвешћу те одавде, поћи ћеш

(Наставиће се).

„Ђаво“.

Милијонар Алфред Ласло има жену Јоланту, која се, пре но што се удала за њ, као сиромашна девојка знала са сиромашним ђаком а после сликарем Јованом Сакијом. Од удаје је прошло већ шест година а она никако да заборави првог драгана. Отима се и отима чежњи за њим, али је та чежња савлада а вигове јој ту шете у црномањаста, стасита, лепушката човека од 35 до 38 година прерушени Ђаво. Он удешава, да сликар одбије своју јараницу Цинку, која му је стојала модел, он замршава ствар те сликар не долази до тога, да се ожени Елзом, он препреденим марифетлуцима заведе Јоланту, да подлегне искушењу те

изневери мужа а он онда изразом и гестима пеливанâ, кад доврши продукције, тихо, кратко и реско казује публици: „Voilà!“

„Az ördög“ Ференца Молнара имао је успеха не само на позорници будимпештанског „Vigszínház“-а, него је, преведен на немачки, успео и у Бечу у „Deutsches Volkstheater“-у па, у хрватском преводу Срђана Туџића, и у Загребу и Осеку. У Будимпешти је први пут даван 10. априла 1907. а у Туџићеву хрватском преводу изашао је штампан тропшом књи- жарника Р. Бачића у Осеку као прва мађарска драма штампана у хрватском преводу.

ЖИСТИЖИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Саџурица и шубара“, награђена шаллива игра из народног живота у четири чина, с певањем, написао Илија Округић Сремац.)

Покушај, да слабији Пантелија и Арсеније старој „Саџурици и шубари“ очувају леви глас, није се баш са свим ни изјавио. Претензивнијим гледаоцима дабогме, који памте ненадмашних пришких слепца, није могао импонивати ни Вилочев Пантелија ни Стефановићев Арсеније, још најмање у судници, где је трка за ефектом за собом повукла и неколико крупнијих омашака о смисао и ситуацију. Но у главном се дали гледати и један и други, баш као и Ђуркићев Милош Ђурић, који није кварио, ма да је облигатни осмејак на лицу простодуха сељака усред његове околине нешто био и неуместан. Између осталих се, и Ирижанâ и Бачванâ, највећма истакао Динићев мудрица Јефта брица. Сунта жива! Г.

(„Барон Фрања Тренк“, слика из сеоског

живота у четири чина, с певањем, написао Јосип Еуген Томић.)

И без музике Срећка Албинија, смерно и скромно, уме „Барон Фрања Тренк“ да заинтересује и да угодно позабави, наравно кад и док је Јелица у рукама Милке Марковићке, која је задахне топлим животом. Исто тако би се и стари Марко од Лукића и бра Гргур од Спиридоновића могли растати само на своју штету. Нови су овом приликом били: Васиљевић у натписној улози, Антонијевић као Војводићев синак Станко и Николић као стари Тома. Васиљевић је Тренк пун темперамента, Антонијевић је, као и претходник му Љубиша Иличић, од главе до пете појетичан Станко, свака стопа племенит занос, но Николић је тако незнатан, тако безбојан Тома, да је сваком искреном пријатељу нашег народног позоришта сад тек јасно изашао пред очи големи губитак, који је српска позорница претрпела прераном смрћу даровитог Андрије Стојановића, ком је честити стари сељак Тома био последња улога. Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

71. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

У претплати 36.

У Новом Саду, у четвртак 28. јануара 1910.

➔ ОВДЕ ПРВИ ПУТ ➔

ЂАВО.

Шаљива игра у три чина, мађарски написао Ференц Молнар, превео др. Душан Редић. —
Редитељ: Динић.

О С О Б Е :

Алфред Ласло — — — Спиридоновић	Прва госпођа — — — Д. Васиљевићка
Јоланта — — — М. Марковићка	Друга госпођа — — — Д. Николићка
Јован — — — Матејић	Трећа госпођа — — — М. Филиповићка
Ђаво — — — Динић	Четврта госпођа — — — К. Вилдовчевица
Елза — — — С. Бакаловићка	Пета госпођа — — — М. Јосићева
Цинка — — — Д. Матејићка	Први господин — — — Антонијевић
Андрија — — — Стефановић	Други господин — — — Виловац
Дебела госпођа — — — Љ. Динићка	Послужитељ — — — Савић

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића
а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

—* У Новом Саду, у суботу 30. јануара 1910. *—

ГОДИНА II.

НОВО ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 23.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Излази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

Ти са мном сад у други завичај,
Где нема тога, ко ће умети
Раздвојити нас!

Тереза.

О, та пусти ме!

Никола (вуче је за собом.)

Ти мораш са мном! Та ни пакб сам
Од мене те отети не може!

ДЕВЕТНАЕСТА ПОЈАВА.

Пређашњи. Јудита.

Јудита.

Ал отећу је ја!

Тереза (врисне.)

Ха, Јудита!

(отме се од Николе па падне на камен на роњу.)

Никола.

Одавде даље, жено махнита!
Једаред си већ отргла ми њу,
Ал други пут ми не ћеш... Знам ја све!

Јудита.

Е дакле и то знаш, да заклех се:
Не узбудеш ли мој, да никад њен
Ти бити не ћеш! Она умреће!
(истргне мач из његова паса па појури на Терезу.)

Никола (ухвати Јудиту за руку.)
Проклетињо!

Јудита.

Та пуштај!

Никола.

Даље!

Јудита (борећи се.)

Не!

Тај мач ми пусти!

Никола.

Не!

Јудита (ван себе.)

Та пусти мач!

Умрећи мора!

(отме мач па пође на Терезу.)

Никола (истргне јој мач.)

Па нек буде, де!

Кад нема тому друга начина!

(прободе Јудиту.)

Јудита (врисне.)

Убица!

(Падне. С поља галама.)

Никола.

Добро! Тако хтеде ти!

(баци мач крај ње.)

Тереза где је? Где, онесвесла!

(дигне је на руке.)

Та сад си моја!

(явлето с Терезом на лево.)

Јудита (на поду.)

Помагајте, ој!

ДВАДЕСЕТА ПОЈАВА.

Јудита. Рубер. Гал. Пирошка. Слуге.
(с буктињама.)

Рубер.

Одавде дође врисак.

Пирошка.

Ту је, ту!

Гал.

Тереза где је?

Јудита (дигне се на руке.)

Оведе је он.

Гал.

Ко лежи ту?

Рубер (сагне се.)

Донатовица.

Гал (сагне се.)

Да!

Па рањена!

Јудита.

О, мајте мене сад!

Та муж ме само згоди у раме,
С Терезом оде — брже! — за њима!

Гал.

С Терезом?

Рубер.

За њима! Де брже, де!

Јудита (дигне мач, клекне.)

Намених њену срцу овај мач,

(даде Галу мач.)

Њим ранио ме — теби дајем га...

(с великом се напетом усправи.)

Њим уби њу... ал' не заборави!

(падне на траг на земљу. Пирошка клекне крај ње, остали одјуре на лево.)

(Завеса пада.)

ТРЕЋА РАДЊА.

(Дворница у варошкој кући. Лево двокрила врата, главни улазак. Десно двоја мања врата, Задак је нешто виши и оградом је одељен од дворнице; отуда је излаз на лево. Над галеријом округле дрвене табле. На среди јој дугачак сто, покривен чохом, столице, у pročелу распеће. Ноћ. Лампа. Полумрак.)

ПРВА ПОЈАВА.

Рубер. Ендрес. Слуге (долазе с лева.)

Рубер.

Осветлите дворницу.

(Слуге унесу лампе. Потпуна светлост.)

Ендрес.

Долазим из града, имам важних ствари да саопштим.

Рубер.

Одмах!... Двојица нека се одмах пожури
и нека сазову већнике, да дођу о по ноћи.

(два слуге изађу.)

Ендрес.

Могу ли већ говорити?

Рубер (слугама.)

Пазите, да све буде спремљено, док се савет не скупи. (Ендресу.) Знам, шта хоћеш да кажеш. Текелијина странка није задовољна, што сам ја изабран, те врчи.

Ендрес.

Али се спрема и да уједе.

Рубер.

За уједање треба зуба а ми ћемо им зубе поводити. Шта си иначе чуо?

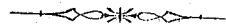
Ендрес.

Опазио сам, како незадовољници банче са градским куручким војницима и како се заједнички спремају на неку лакрдију.

Рубер.

Није вас ни брига! Ако су моји непријатељи будни, не спавам ни ја.

(Наставиће се.)

МИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Ксеније и Ксенија“, комедија у пет чинова, написао др. Милан Савић. Музика од Исе Бајића.)

Роберт Хамерлинг је много и озбиљно студирао у младости па је после као професор класичне филологије у академској гимназији у Бечу, па у гимназијама у Грацу и у Трсту заронио у ризницу јелинских старина и оданде извадио толико драгоцене блага, да му је његов *Künstler-und Liebesroman aus Alt-Hellas* с натписом „*Aspasia*“ можда мало заморна но свакако тачна и чиста слика јавних, књижевних, уметничких и приватних прилика у Атини у златној епоси великога Периклија. Људи, који се ту групишу око Периклија и Аспасије, махом су они Јелини, у којих је *καλοκαυδία* била и алфа и омега у животу и раду. Живот и рад баш Периклијевих савременика никако није згодан, да послужи као предмет и шали, а векмо ли карикатури. Видимо, да се и француске либретисте, који су за Офенбаха ковали сжете, нису заборили у Периклијева времена, него су типове својим персијалажама бирали из митологије и Овидијевих *Μεταμορφώσεων*, које су пуне ненаравних елемената, згодних за сатиру и подсмех. Милан Савић се зар први подухватио, да лично коло Периклијевих Атињана у недоруху изнесе на позорницу. Потхват веома ризичан, веома клизак. Савић је својим досадашњим површним и неозбиљним књижевним радом, који се у њега развио као спорт, и сувише јасно показао, да није Хамерлинг, а да би било потребно, то засепце и истицати. Но ако има икога, ко би још сумњао у истину моје тврдње, томе препоручујем, да прочита из Хамерлингове „Аспасије“ одељак с натписом „Грошићар из Алимунта“ па одмах затим и трећи чин Савићеве комедије па ће видети, да је народна скупштина на Пикни у Савића просто једна сирдња. Ту није помогао ни углед на форумски приказ из Шекспирова „Јулија Цезара“. Дијалектика Савићева Клеона и Харина тако је плитка, тако без израза, да пре-

лачи баналну диспуту при чаши пива, него од судним дебатама о рату и миру. Па тек они управо огавни призори у Сократову дому са Ксантинином љубомором, која избије час по а гарнитурају је наступи племенитости! Па оно Сократово о дебелим уснама и сочним пољупцима! Па оно ипернајивно шури-бури младога Мегаранина Еуклида *in ripeto ripeto!* Па оно добро пола сахата опијања, дубљења, ваљања! О што је све то било? О што народна скупштина са свега пет учесника? О што лира на Пикни? О што Периклије и Алквијад са шпањолским чизмама? О што сколије у духу модерне музике? О што емватирије и пејани у мешовитом збору? Зар само да илустрјују, како ни писац ни композитор нису проникли у суштину јелинског живота? За то није било вредно повлачити чланове српској народној позоришној дружини и кинјати их, да за цигла два дана набубају и прозу и песме. Није српско народно позориште за то ту, да годи ћефовима неозбиљних књижевника и амбицијама преподовитих композитора.

Шага све човек није морао ту слушати! Каквих ту није било анахронизама па оних недотупавштина, које глумачка терминологија у нас крети бургијама! Но све то прође у нас. У нас бива, да се из стајаћег приземља бурно и окорно после другог чина изазива писац а после осталих чинова влада гробна тишина. Или одиста другачији чин према осталима стоји у тако дијаметралну несразмеру или је и омладак у приземљу пристао у спрдњу, коју са српском позорницом тера и управа и писци а композитори?

Ротердамљанин Еразмо и Пфорцхајмљанин Рајхлин цело су вече били у завади и никако нису могли да се погоде. Аспасија је била час Милићанка чак Милећанка. Но најкласичније се међу итацизмом и етацизмом тетурало наш Сократ. Њему је *Ἀλκαμένης* био Алкамин, баш као што је писцу *Ἐλεούσις*: света земља елеушка. Бре, у скамију још, стара господо, па учите, и како се чита епсилон и да Елеусина није земља, него или град или *δῆμος!*

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

73. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊБЕРСКОГА.

Ван претплате.

Приказ за народ уз обаљене цене.

У Новом Саду, у суботу 30. јануара 1910.

ОВДЕ ПО ПЕТИ ПУТ

Наши сељани.

Позоришна игра у три чина, с певањем, написао Мита Поповић, музика од Јована Пачуа.
Редитељ: Марковић.

О С О Б Е:

Натарош	—	—	—	—	Матејић	Марица, ципеларска кћи	—	—	Р. Краљчевићка
Стева, писар	—	—	—	—	Васиљевић	Јула, старија девојка	—	—	Д. Николићка
Јоца, газда	—	—	—	—	Спиридоновић	Илија, пастир	—	—	Антонијевић
Вата, жена му	—	—	—	—	М. Тодосићка	Пера, звонар и сеоски пи-	—	—	Динић
Рада, њихов син	—	—	—	—	Краљчевић	смоноша	—	—	Савић
Анта, газда	—	—	—	—	Лукић	Судски изасланик	—	—	Ђуркић
Ката, жена му	—	—	—	—	Д. Васиљевићка	Први сељанин	—	—	Стефановић
Смиљана	}	њихова деца	—	—	Д. Матејићка	Други сељанин	—	—	Виловац
Јованка			—	—	Л. Јовановићка	Први Шваба	—	—	Маџарић
Марко, Антин кум	—	—	—	—	Николић	Други Шваба	—	—	Збива се у већем селу у Бачкој.
Давид, крчмар	—	—	—	—	Душановић				

Г. Јефта Душановић, некадашњи члан српске народне позоришне дружине, из љубави према нашем позоришту приказује Давида крчмара у данашњем комаду.

ОБАЉЕНЕ УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру 6 круна; ложа у првом спрату 5 круна; седиште у партеру у I. и II. реду К 1'60; у III., IV., V. и VI. реду К 1'40; у VII., VIII., IX., X. и XI. реду К 1'20; у XII. реду К 1'—; седиште на балкону у I. реду; К 1'60; у II. реду; К 1'20; у III. и IV. реду К 1'—; седиште на галерији у I. реду К 0'80; у II. реду К 0'60; стајање на галерији К 0'40; ђачка улавница К 0'40.

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, (пре А. Пајевића) а после подне од два сахата на позоришној благајни.

Почетак тачно у 3 и по а свршетак у 5 и по сахата после подне.

НОВО

ГОДИНА II.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 24.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

Издази за време, док је српска народна позоришна дружина у Новом Саду, свагда о дану сваког приказа, а стаје за то време 2 круне месечно. Поједини се бројеви продају по 8 потура.

Две љубави.

(Наставак.)

ДРУГА ПОЈАВА.

Пређашњи. Колар.

Колар.

Доносим зле гласе. Међу куруцима расте огорчење, чак се могу чути и јасне претње. Дочули су, да је нови градски начеоник бадио у тавницу њихова кандидата, Николу Доната.

Ендрес.

Је ли то истина?

Рубер.

Истина је.

Колар.

Кажу, да се светиш свом побеђеном непријатељу те да за то поступаш према њему тако.

Рубер.

Лажу. Ја сам Николу Доната вргао у тавницу, јер је на делу ухваћен као отмицар и убица своје жене. С тога сам још за ноћас сазвао савет, да одмах суди, а у зору ће губилиште гласно моћи јавити граду, да овде ничији грех не остаје некажњен. Шта мислите? После овако страшна примера хоће ли наши непријатељи још имати петље да врче?

Колар.

Гвозденом руком гађаш непријатеља у главу, пази само, да глава не буде тврђа од руке. По граду говоре, да се Петреција лигао из Бихара па се са остатком Текелијине војске упутио амо.

Рубер.

Извешћемо ми већу силу њему на супрот. (вече на поље) Тамничару!

ТРЕЋА ПОЈАВА,

Пређашњи. Тамначар.

Тамничар.

Заповедајте!

Рубер.

Познајеш ли ме? Знаш ли, ко сам?

Тамничар.

Од вечерас, господин градски начеоник.

Рубер.

Знаш ли, да ти ја сад заповедам?

Тамничар.

Како не бих знао? Кога да затворим? Можда ова два господина?

Ендрес.

Охо, прошла је већ куручка влада

Рубер.

Данас после по дне поверио ти је Јован Мате једног човека, да пазиш на њ. Камо си га део?

Тамничар.

Затворио сам га.

Рубер.

Како си се усудио?

Тамничар.

Па то ми је служба. Кога мени повере, тог затворим. Затворим ја сваког, кога ми у руке даде мој претпостављени. Затворио бих ја и Вас, господине начеониче, кад би наредио какав већи господин.

Колар.

Где ти њега!

Рубер.

Што ту толико зановеташ? Камо си затворио тога човека?

Тамничар.

(показује на друга врата десно.)

У ову моју ручну тамницу! Ту нек са чека сенгенцију!

Рубер.

Овога часа да си га пустио!

Тамничар.

(отвори врата, говори унутра.)

Молим, изволите изаћи.

ЧЕТВРТА ПОЈАВА

Пређашњи Хот.

Рубер (тамничару.)

Одлази. (Тамничар изађе). Изволите амо, господине мајору, међу пријатељима сте.

Хот.

Та зар се свет изменио?

Рубер.

Јесте. Победили су верни светлога цара. Одјездите, што брже можете до господина Капраре па му реците, да су Кошице зрео плод и да ће му од своје воље пасти у крило. Кад се појави с војском пред градом, отворићемо пред њим капије.

Хот.

А посада?

Рубер.

Та је тако малена, да ћемо с њом лако изаћи на крај. Али добро ће бити, пожурити се. Ендрес ће Вас отпратити до капије и одабраће за Вас два најбоља парина.

Ендрес.

Де да се пожуримо!

Хот.

До виђења! (Хот и Ендрес изађу на лево.)

Колар.

А шта ће бити са мном?

Рубер.

Ти иди до осталих саветника па их приправи. (Галу, који баш улази). Баш у добри час! (Колару) Иди што брже! Да сте тачно о ноћи овде!

Колар.

О главу је. Не ћу изостати. (оде лево.)

ПЕТА ПОЈАВА.

Рубер, Гал.

Рубер.

Где је Тереза?

Гал.

Довео сам је.

Рубер.

Шта вели?

Гал.

Ништа друго, до што је већ рекла.

Рубер.

Имв ли толико снаге, да стане пред суд?

Гал.

Толико је имала, да је дошла доведе.

Рубер.

Уведи је дакле!

Гал (виче на поље на лева врата.)

Уведи госпођу!

ШЕСТА ПОЈАВА.

Пређашњи. Тереза. Пирошка.

Рубер.

Посади је у ову наслоњачу. (Пирошка доведе Терезу до наслоњаче). Хоћеш ли имати довољно снаге, да ме саслушаш и да одговараш?

Хоћу. Тереза.

Рубер (Пиросци.)

Одлази па на пољу причекај госпођу!

Пироска (тихо.)

Немојте здраво викати на њу, господине!
Нешто јој се помутило у глави; по неки пут
као да забаса па говори све којешта. (оде).

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Баво“, шаљива игра у три чина, мађарски написао Ференц Молнар, превео др. Душан Радић).

„Az ördög“ Ференца Молнара се — бар у трећем издању, које стоји преда мном — изреком зове: *vígjáték*. У нас се на позоришним објавама прекрестио у комедију, но ја сам у свом листу вратио изворну ознаку те ставио њојзи еквивалентно: шаљива игра. Не би човек рекао, како је у овом случају важно то, да ли „Бавола“ ваља схватити као шалу, ма и као горку шалу, или као комедију у француском смислу, онако нешто, као *pièce à thèse*. Важно је то с тога, што од тога зависи основни тон приказу. У нас је овде у преводу дра Душана Радића схваћен као права, озбиљна прељубна драма те се кроза сав приказ провлачила нека трагична жица. Ја мислим, да то није било умесно. Мени се чини, да више одговара пашчевим интенцијама, кад се ствар удеси трагикомично, некако уз приме-су ироније и сатире. Оно стоји, да Јоланка долази у ситуацију, да *halálos rémületben, ijedten, tanácstalanul néz hol az ördög, hol Jánosra*; оно се до душе Јован у два три маха лаћа и револвера. оно најзад и сам Баво *magá elé néz nagyon komolyan*, но све је то још мало, да се отуд — бар до првога корака у страну — излеже трагедија. Но заман сваки даљи резонман. Ваља узети ствар онако, како је у нас приказана, а онда припада неоспорна хвала и Милци Марковићки и Динићу и Матејићу.

Не могу а да не споменем нешто, што је морало шокирати свакога, коме је стало до тога, да се на српској позорници говори чисто и правилно српски. Алфред Јасло оставља своју жену у присобљу Јованова атељера, оставља је с Јованом. У оригиналу се прашта од њих

фразом *Istén áldjon meg!* Туцић се у свом хрватском преводу испомаже француским *adieu!* На нашој пак позорници вели Алфред: Бог с вама! Исто тако крај писму, које у другом чину Ђаво издиктује Јоланци, гласи у оригиналу: *áldjon meg az isten*. У Туцића је ту: остај сретан! а у нас опет: Бог с тобом! Човеку, кад то чује, изгледа у први мах, да је пречуо, јер не може да замисли, како би то могло бити, да интелегентан српски преводилац не зна, шта у нашој фразеологији значи: Бог с тобом! и Бог с Вама! Нека покуша у животу тако се праштати, па ће или бити исмејан или провоциран. А на позорницу то тако доспе, иошто је прошло многе руке па и на пробама речено било неколико пута. Управо је непојмљиво, да се такво што не опази. Тако је од прилике и са оним Јоланциним: *Ez már beszéd!*, које, у нас преведено дословце, гласи: То је већ говор.

Вентилује се питање, како би старе преводе ваљало подврћи ревизији. Таква би се ревизија комодно могла протегнути и на најновије.

Г.

(„Бурађ Бранковић“, трагедија у пет чина, мађарски написао Карољ Оберњик, за српску позорницу прерадио Јован Борђевић).

Прва три чина старе Оберњикове колико лармоајантне толико и тенденцијозне драме дала су нашем великом Ружићу обилате прилике, да о педесетгодишњици свога уметниковања пред новосадско, многим гостима са стране умножено Српство у свем дивном сјају изнесе величанствени свој и несравњени глумачки индивидуалитет. Свет није могао довољно да се надиви уметничкој снази личног слављеника те га је обасипао јасним и речитим знацима својих симпатија.

Г.

Како „Ново Позориште“ престаје услед тога, што је српска народна позоришна дружина довршила овога пута свој рад у Новом Саду те отишла у Сомбор, то је драма „Две љубави“ у српском преводу овде морала остати недовршена. Драма је до сад из овог листа била прештампавана. Сад ће се још досложити и доштампати па ће ускоро цела драма изаћи у засебној књизи.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

74. приказ.

У ПОЗОРИШТУ ДУЊЕРСКОГА.

Бан претплате.

ПОСЛЕДЊА ПРЕСТАВА.

У Новом Саду, у недељу 31. јануара 1910.

ОВДЕ ПО ТРЕЋИ ПУТ

ЛУТКА.

Оперета у три чина, с предигром, либрето написао Морис Ордоно, превео Драгомир Брзак, музика од Едмона Одрана. — Редитељ: Динић.

О С О Б Е :

Максимије, игуман	— —	Антонијевић	Ари, шегрт	— — —	Д. Матејићка	
Лансло	} калуђери	Крањчевић	Гудулина, Алезина другарица	— — —	Д. Васиљевићка	
Англе		Виловац	Пјер	} слуге у Шантреља	Савић	
Валтазар		Спиридоновић	Жан		Мацарић	
Беноа		—	Стефановић	Марија, собарица	— — —	Д. Николићка
Василије	—	Матејић	Бележник	— — —	Ђуркић	
Барон Шантрељ	— —	Динић	Први	} радник код Хиларија	—	
Лормоа, његов пријатељ	—	Виловац	Други		—	Стефановић
Хиларије, фабриканат лутака	—	Николић	Трећи		—	Мацарић
Његова жена	— — —	М. Тодосићка	Четврти		—	Савић
Алезија, њихова ћерка	—	Л. Јовановићка			Ђуркић	

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 10 круна. — Ложа у првом спрату: 9 круна. — Седиште у партеру у I. и у II. реду 2 круне — Седиште у партеру у III., IV., V. и VI. реду: К 1'80 — Седиште у партеру у VII., VIII., IX., X. и XI. реду: К 1'40. — Седиште у партеру у XII. реду: К 1'20 — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне. — Седиште на балкону у II. реду: К 1'40. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: К 1'20. — Седиште на галерији у првом реду: 80 потура. — Седиште на галерији у другом реду: 60 потура. — Стајање у партеру за ђаке и војнике до наредника: 40 потура. — Стајање на галерији: 40 потура

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за овај приказ задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити најдуже до 10 сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића, и у том случају добија сваки своју ложу или своја места по претплатној цени

Улазнице се могу добити обдан до десет сахата пре подне у књижарници Св. Ф. Огњановића а у вече од седам сахата у позоришту на каси.

Почетак тачно у 8 а свршетак у 10 сахата у вече.

